

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 5, Sayı 53, Haziran 2026

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Şule SEPİN İÇLİ, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Seslendirenler: Ceren Serap AKIN, Ceren ASLAN, Ecem ZAFER, Elif ESEROĞLU, Ezgi KOÇYİĞİT, Filiz ARICIOĞLU, Funda UYSAL, Gerçek ÖZKÖK YAĞCI, Gamze YILGIN, Hülya İNSEL, Merve KOÇ, Münevver ERTÜRK, Nursel DEMİR, Selver ŞAHAN, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltilenler: Samet BAYRAKTAR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

Youtube Kanalı: Umudun Kadınları

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

İnstagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: Umudun Kadınları

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

WhatsApp: Şule Sepin İçli: 0532 360 48 31

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Bu günlerde ülkemizde iyi haber duyan var mı acaba? Ev basmalar, toplu gözaltılar, tutuklamalar artarak sürüyor. Sizler için dolu-dolu bir içerik hazırladık. Bakalım bu sayımızda kimler ne yazmış?

Tutturdular bir nafaka sorunu diye. Nazik Işık, nafaka konusunda genel bilgiler vererek aydınlatıyor bizleri, 'Nafaka Hakkıma Dokunma' yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat, ülkemizde yaşanan gözaltılar, tutuklanmalar sırasında, ev içi şiddet vakalarında yaşanan hak ihlallerini içeren bir dizi haber hazırlamış, 'Kadının Güncesi' köşemizde.

Hem yer altında az ücretle çalışıyorlar hem de hak ettikleri ücretlerini alamıyorlar. Madencilerin haklı eylemine katılmak, gözaltında olanlara sorulanlar arasında. Cemile Özeker, madencilerin yaşadığı sorunları dokunaklı bir dille anlatıyor, 'Yerin Altından Gelen Sesi Duyalım' yazısında.

Şule Sepin İçli, yaşadığı nafaka hikayesinden yola çıkarak nafaka konusunu somut örneklerle anlatıyor, 'Çalışan Bir Kadının Nafaka Hikayesi' yazısında.

Şehir hastanelerine pek çok nedenlerle karşı çıkıyoruz. Hande Keykubat, erişim konularından dem vurarak şehir hastanelerinin olumsuz yanlarına farklı bir açıdan bakıyor, 'Bir Körün Şehir Hastanesi İzlenimleri' yazısında.

Mona Lisa, hepimizin beynine kazınmıştır adeta. Peki neden ünlü olduğu hakkında neler biliyoruz? Son derece ilginç bilgileri bir araya getirmiş Ecem Zafer, 'Zihin Galerisi Bakmadan Görenlerin Müzesi' köşemizde yer alan 'Bir Ressamın Ölümsüz Bıraktığı Kadın Mona Lisa' yazısında.

Savaşın geride bıraktığı acılar ne kadar anlatılsa azdır. Roa Abuhelal, Gazze'de yaşadığı deneyimleri içtenlikle anlatıyor, 'İçimizdeki Savaş' yazısında.

'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizde, Nihal İşcel, çok değerli bir çeviri yaparak hem bir bilim kadınının başarısından söz ediyor hem de sosyalizm düzenini farklı bir bakış açısıyla anlatıyor, 'Valentina Tereşkova Komünizmin Uzaydaki Sembolüne Dönüşen Fabrika İşçisi' yazısında.

Nursel Demir, yazılarında kadınları, engellileri ve doğayı unutmadan ele alıyor. Gücün kötüye kullanılmasını örneklerle anlatıyor, 'Hiyerarşinin Ağında Kendimiz, Birbirimiz Ve Doğa' yazısında.

Uykusuzlukla kanser arasında nasıl bir ilişki olabilir sizce? Herkesin iç sesi var mı? Regl ağrılarından doğru ilaçla kurtulmak ister misiniz? Pek çok ilginç sorunun yanıtlarını, Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı, 'Bilim Dünyasında Bu Ay' köşemizde bulabilirsiniz.

Yeni yazarımız Hülya İnsel, çoğumuza tanıdık gelecek o her şeye yetişmeye çalışan kadının içinde bulunduğu durumu anlatıyor, 'Plazadan Pijamaya Tavandan Geleceğe' yazısında.

Nafakadan o kadar çok söz ediliyor ki Şule Sepin İçli de 'Hak Mı Hukuk mu Lütuf Mu' köşemizde, avukat Süreyya Yarlı ile söyleşmiş, 'Nafakayı Konuşuyoruz' diyorlar.

Pek çok kayıp, farklı izler bırakarak gider. Bunları anılara dökmek de anı biriktirene kalır. Emine Ortakaya, bir insanın nasıl dönüştüğünü duygulu anılarla paylaşıyor, 'Şaban Eğilmez Bir Dönüşün Hikayesi' yazısında.

Giderek yaşamımızı işgal eden narsistlerle ilgili çok konuşur olduk artık. Selma Erdel, 'Dengede Kalmak' köşemizde bu konuya yer veriyor 'Bencil Ve Narsist Kişilerin Hayatımıza Etkisi' yazısında.

Nur Banu Helvacıoğlu, kör olduktan sonraki deneyimlerini somut örneklerle anlatıyor. Belki örnek almak isteyenler olabilir. 'Alıştığım Bir Dünyadan Başka Yola' diyor.

Yazarımız Cemile Özeke, Şule Sepin İçli'nin söyleşi yaptığı, 'Rol Modellerimiz' köşemize konuk oluyor ve farklı bir kooperatif örgütlenmesini anlatıyor, 'Kök 2026 Kooperatifi' söyleşisinde.

Evlerde ne hayatlar gelir geçer. En iyi yaşayan anlatır bu olayları. Emine Kamçı, çok çarpıcı ve o evin içinde hissedeceğiniz olguları dillendiriyor, 'O Ev' yazısında.

Kıvanç Haldız, masalımsı anlatımıyla soruyor 'Ekmeğimi Kim Çaldı' diye. Sahi ekmeğimizi kim çalıyor? Tam da ülkemizin içinde bulunduğu durumu sorgulayan bir soru bu.

Yayla Boztaş, ısrarla yok edilmeye çalışılan eski bayram kutlamalarımızı anlatarak günümüz olaylarına gönderme yapıyor, 'Bir Zamanlar' yazısında.

Funda Uysal, zamanımızı etkin kullanma konusunda bizi düşündürüyor, 'İkram Edilen Zamandan Tasarruf Edilmez' yazısında.

Ayşe Gülçin İlhan, o betimleyen ve etkileyici anlatımıyla Antakya'ya götürüyor bizleri, Antakya Lahiti' yazısında.

Kadınlar sanatta harikalar yaratmayı sürdürüyor. Emel Yıldız ve Ece İrtem, aramızdan ayrıldılar ama hep bizimle var olacaklar. Ödüller, sempozyumlar, sanatsal kutlamalar, Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizde.

Sahi 'Dikiş Kutusunda İplikler Dolaştığında Ne Yapıyorsunuz?' pek çok pratik bilgi, Emine Kamçı'nın hazırladığı 'Deneyimlediklerim' köşemizde.

Yeni yazarlarımızdan Yasemin Yatkın, 'İki Çıkmaz Sokak' öyküsüyle katılıyor, 'Selvi Boylum Al Yazmalı' köşemize.

'Yüreğimizden Taşanlar' köşemizde, Yasemin Yatkın'ın kaleminden kadını anlatan 'İyi Halden Hallice' şiiri var. Bu kadar yazı yeter değil mi? Gelecek sayımızda yeniden buluşmak üzere, umutla kalın.

26 Haziran 2026

NAFAKA HAKKIMA DOKUNMA

YAZAN: S.Nazik IŞIK

nyisik@gmail.com

Kötü zamanlar bunlar... Güçlü olmanın adil ve hakkaniyetli olmayı ezebildiği bir dönem.

Anayasa Mahkemesinin yoksulluk nafakasına ilişkin kararı, ne yazık ki, Ak Parti'nin yargı reformu paketlerine koymak için uzun zamandır çırpındığı "süresiz nafaka hakkını sona erdirmesinin yolunu açıyor. Boşanan ya da boşanmaya kalkışan kadınları öldürmenin neredeyse mübahlaştığı bir anlayışın sırtı, İstanbul Sözleşmesinden tek imzayla "çıktım" demekle sıvazlanmıştı. Şimdi bu kararla öldürülmeyenin de açlıkla ya da yakınlarına el açmakla yaşayabildiği bir dönemin kapısı açılabilir.

Evet, Anayasa Mahkemesinin kararı, gerekçeli kararını açıklanmasından ve Resmî Gazetede yayınlanmasından sonraki 9 ay içinde bu alanda bir düzenleme yapılmasını öngörüyor. Biliyoruz,

6. hatta 5. yargı paketinden bu yana deniyorlar, aldıkları güçlü tepkiler nedeniyle Meclis'e getiremiyorlar ve "süresiz nafakayı yasal hak olmaktan çıkaramıyorlardı. Şimdi, "Ne yapalım, Anayasa Mahkemesi Kararı nedeniyle zorunluyuz" adı altında, yani yargının arkasına gizlenerek Meclis'e getirme imkânı yarattılar. Nitekim Adalet Bakanı anında ve adeta zil takip oynayarak "vatandaşlardan gelen yoğun taleplerden bahsederek, "kararı adalet ve hakkaniyet açısından çok kıymetli bulduklarını" söyledi. Bakan'a göre kadın vatandaşlar vatandaş olsaydı, kadınların yoğun taleplerinin "nafakama dokunma" olduğunu duyabilirdi, kararı alkışlarken biraz daha dikkatli olabilirdi. Yargı Reformu paketinde bu konunun dikkate alınacağını vurgulayan Bakan, açıklamasında "bir tarafı ömür boyu adil olmayan bir yükümlülük altında mağdur etmeyen bir düzenleme" getireceklerini, adeta "sayemizde artık nafaka da ödemeyeceksiniz" dercesine bir müjde gibi sunmazdı.

Keşke kadınların bu üç kuruşluk nafakaya muhtaç olmadığı bir toplumsal düzenimiz olsa tabii... Ama yok. Olsaydı, kanunda "kadının nafakası" olarak tanımlanmamış, boşanmadan sonra erkek ya da kadın, hangi eş yoksulluğa düşecekse ona verilmesine hükmedilmiş, yani aslında cinsiyeti olmayan yoksulluk nafakasından yararlananların yüzde 90'dan fazlası kadın olmaz, nafaka da bir kadın hakkı haline gelmezdi.

Ama bu düzen kadınları ne bir ücreti ne de bir emekliliği olan, kocasının eline bakan evinin kadını olmaya zorluyor. Her türlü bakım işini kadının sırtına yüklemiş sürüp gidiyor. Üniversite mezunu genç her üç kadından birinin işsiz olduğu, birinin de zaten işgücüne katılmayıp 'ev kızı', 'ev kadını' olarak evinde oturduğu bir düzen, bu düzen. Yani çalışmaya kalkana da "buyur gel, hoş geldin" diyen, genç mühendislerin asgari ücretle çalıştıkları bir düzen bu düzen. Bu düzende boşanırsan işsizler ordusuna katılacak, çocuklarının ya kendi ailenin, babanın, ağabeyinin yanına sığınarak ekmek yiyebileceksin. İşin gücün, gelirin varsa, sorun zaten yok, çünkü yoksulluk nafakasına ihtiyacın yok, hatta sen eski kocana nafaka ödeyebilirsin.

Evet kanun "süresiz" diyor ama yoksulluk nafakasına ihtiyaç olduğu sürece süresiz. İhtiyaç bitmişse, her zaman mahkemeye gider nafaka ödeme yükümlülüğünü durdurabilirsin. Ama erkekleri uğraştırmayalım, kaldıralım "süresiz" kelimesini, hâkim bir süre versin, sonra otomatikman erkeğin cebi özgür, kadın ekmezsiz! Yapılmak istenen işte bu!

Herkes biliyor, hukuk boşlukta ve soyut bir varlık değildir. Hukuk ancak toplumsal eşitsizlikleri dikkate alarak adil ve hakkaniyetli olur. Bu Anayasa Mahkemesi kararı kadınlar açısından hiç de adil, hiç de hakkaniyetli olmayan bir gelişmenin kapısını açtı. Üstelik de onca mücadeleyle kapalı tuttuğumuz bir kapıyı. Adalet Bakanı da iktidar adına memnuniyetini anında

açıkladığına göre, bu iktidarın kadınlardan oy alırım umudu kalmamış! Öyle değil mi? Çünkü kadınların kadın haklarını koruyanları seçme hakkı hala var!

4 Haziran 2026

KADININ GÜNCEŚİ HAZİRAN 2026

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli dostlar. Biz bu sayımızda yine bolca kadınlara yönelik hak ihlallerini içeren haberlerle sizlerle yazık ki.

Önce Başlıklar:

- Fatoş Pınar Türker Çıplak Aramayı Anlattı.
- Tacize Uğradı Sürgün Edildi
- Konak Kent Konseyi Kadın Meclisi: "Bu Karar Erkeği Kayıran Sistemi Pekiştirmektedir
- Ev İçi Şiddet Acil Yardım Hattı Verileri Açıklandı: Failler Yine En Yakındaki Erkekler!
- Taliban, Kadınların Direnişine Silahla Yanıt Verdi

Fatoş Pınar Türker Çıplak Aramayı Anlattı.

İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu dahil 68'i tutuklu 414 sanıklı dava 47'nci günde devam etti. Medya A.Ş. Genel Müdürü Türker savunmasında Yapı Kredi, Petrol Ofisi, GSK ve HSBC gibi kurumlarda üst düzey görevler yaptığını, öğretim görevlisi olarak da üniversitelerde ders verdiğini anlattı.

Medyascope'dan Furkan Karabay'ın haberine göre Türker, 'rüşvet almak' suçundan tutuklandığını ancak iddianamede tarafına böyle bir suçlama yapılmadığını söyledi. Türker, Vatan Emniyet'te çıplak aramaya maruz kaldığını ve çocuklarıyla tehdit edildiğini anlattı: "**Vatan'a girdik, emniyete. Hakikaten ben oradan çıkamayacağımı düşündüm. Sonra nezarete girdim. Asistanım vardı. 'Sen niye buradasın Canan?' dedim. Gene ağladılar. Pınar Hanım da ağladı. Zaten sonra gerisi yağmur gibi yağdı. Fatoş geldi. Ceyda geldi. Tanımadığım bir sürü insan geldi. Sonra artık orada... (Muhtemelen hiç görmemişsinizdir, görmeyin de inşallah, nezarethaneyi). Ama zaman mefhumunuzu yitiriyorsunuz. Çünkü bodrum katta olduğu için hiç cam pencere yok. Müthiş bir ışık var her tarafta. Artık kaçınıcı gün, hangi saatteyiz bilmiyorum. Bir kadın memur geldi. 'Arama yapacağız' dedi. Sırayla götürüyorlar bizi, sonra**

geri getiriyorlar. Benimle birlikte gitti. Böyle arşiv odası gibi bir yere aldı beni. ‘Soyun’ dedi. ‘Nasıl yani?’ dedim. Eldiven taktı eline. Arkada klasörler var. Çok küçük bir oda. O memuru da nerede görsem asla unutmam. Odayı da nerede görsem asla unutmam. ‘Üstünü çıkar’ dedi. Üstümü çıkardım. Ama üstümü çıkarmanın... Zaten çıplağım, ne kontrolü yapacaksın? Yine de kontrol yaptı. ‘Tamam, üstünü giyebilirsin’ dedi. ‘Peki, gidebilir miyim?’ dedim. ‘Hayır’ dedi. ‘Eşofmanını da indir.’ İndirdim. ‘Çamaşırını da.’ ‘Nasıl yani?’ dedim. ‘İndireceksin’ dedi. Dolayısıyla ikisini de ayak bileklerime kadar indirdim. ‘Şimdi yere çömel’ dedi. Ondan sonra da: ‘Burada utanan varsa çıkabilir’ dedi. Ben utanmıyorum. Ama insanların onurunu, gururunu kırmak için yapılmış gibi geliyor. Yapan utansın. Ben utanmıyorum. ‘Cinsel organını aç’ dedi. ‘Bacaklarını aç, arkanı dön, eğil...’ Sonra: ‘Tamam’ dedi. Halbuki biz ne olduğunu anlamıyoruz. Bu arada ben kendi deneyimimi anlatıyorum. Diğer arkadaşlarımızda farklı polis memurları vardı, daha farklı uygulamalar olmuş olabilir. Ben kendi deneyimimi anlatıyorum. Bir de bunun ne olduğunu anlamamıştık. Eldiven taktı ya eline... Eldiveni kullanmadığı için mutlu olduk. Çünkü ben jinekolojik muayene gibi bir şey olacak zannetmişim. Eldiven takınca sevindik hatta nezaretle.”

Fatoş Pınar Türker, tutuklandıktan sonra savcının yeniden ifadesini almak için çağırdığını söyledi. Türker, İBB dosyası savcısıyla şunları konuştuğunu anlattı: “Savcı dedi ki: ‘Ya Fatoş, şimdi anlarsın.’ Böyle karşımda durdu. ‘Ben sana ne dedim?’ dedi. ‘Ben sana ne dedim?’ ‘Ben senin ne olduğunu biliyorum ama bu adamların sana kumpas kuracağını söylemedim mi? Niye konuşmadın sen?’ dedi. ‘Verecektin ifadeni, gidecektin’ dedi. Ben de dedim ki: ‘Sayın Savcım, ben bildiğim her şeyi anlattım.’ ‘Bak şimdi’ dedi. ‘Sen git, eşyalarını topla. Ben sana Çağlayan’dan araba göndereceğim. Geleceksin burada bana ifadeni vereceksin. Buradan da çocuklarına gidersin.’ Ben de dedim ki: ‘Savcım, yeniden ifade veririm. Vermemi istiyorsanız veririm. Bir avukatıma sorayım.’ Şimdi karşıdaki savcı. ‘Yok efendim’ diyecek hâlîm yok. Ben de bilmiyorum hakikaten. İlk kez tutuklanmışız. ‘Tamam’ dedim. ‘Ben avukatıma bir danışayım.’ Böyle yaptı. ‘Hâlâ avukat diyorsun bana’ dedi. ‘Sen bu kafayla çocuklarını asla göremeyeceksin’ dedi. ‘Sen bekârsın değil mi?’ dedi. ‘Evet.’ ‘Velayetleri de sende?’ ‘Evet.’ ‘Senin çocukların reşit de değil mi?’ ‘Değil’ dedim. ‘E, artık sosyal hizmetler alır senin çocuklarını’ dedi. Bir anneye böyle denilir mi? Çocuklarımla tehdit ettiler. Sonra dedi ki: ‘Sen bakıyordun değil mi?’ ‘Evet.’ ‘Bak’ dedi, ‘mal varlığına tedbir için karar var benim elimde. Ama ben’ bekletiyorum” dedi ‘Ya bana gelir konuşursun ya da...’”

Türker yaşadıklarını anlatırken gözyaşı döktü. Savunmasıyla birlikte duruşmaya ara verildi.

Tacize Uğradı Sürgün Edildi

Ağrıda öğretmen İrmak Ayşe Koparan'ın görevli okulda gördüğü şiddetin ardından yaşamına son vermesine yönelik tepkiler sürerken kentte başka bir öğretmenin ise okul müdürünün tacizine ve mobbingine uğradığı ortaya çıktı. Söz konusu öğretmenin ise “soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi” adı altında iki ayrı okula sürüldüğü öğrenildi.

Olay Mart 2026'da yaşandı. Kentin Doğubeyazıt ilçesinde yer alan Mehmet Akif Ersoy İlkokulu'nda görev yapan öğretmen R.A., okul müdürü B.A. hakkında İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne şikâyette bulundu. Öğretmen R.A. dilekçesinde, okula atamasının ilk yapıldığı günden itibaren sistematik tacize maruz kaldığını belirtirken B.A.'nın kendisini okul kameralarından izlediğini, derslerine girdiğini ve sürekli mesaj attığını vurguladı. B.A.'nın kendisini “Daha önce burada senin gibi bir öğretmen daha vardı. O da beni dinlemiyordu. Onu buradan ben gönderdim” sözleriyle tehdit ettiğini vurgulayan R.A., izin günlerinde de çalışması için kendisine baskı kurulduğunu aktardı. R.A., dilekçesinde yaşananların münferit olmadığına, tacize maruz kalan başka öğretmenler olduğuna da dikkat çekti. Şikâyet dilekçesini İlçe Milli Eğitim Müdürü Davut Şen'e elden teslim ettiklerini vurgulayan R.A., BirGün'e verdiği demeçte “Dilekçemizin işleme konulup konulmadığını öğrenmek için gittiğimizde dilekçe hâlâ Şen'in masasındaydı. Burada geçen konuşma sırasında ise Şen bana ‘Hocam, sen de arabasına binseydin, biraz yüz verseydin, kanıt alsaydın’ dedi” ifadelerini kullandı. R.A., B.A.'nın iktidara yakınlığıyla bilinen Eğitim Bir Sen eliyle korunduğunu ileri sürdü. R.A., “İlçe Milli Eğitim Müdürü'nün Ağrı Eğitim Bir Sen Şube Başkanı Süleyman Gümüşer ve Doğubeyazıt Eğitim Bir Sen İlçe Başkanı Deniz Yiğit ile şikâyetim üzerine görüştüğü ortaya çıktı” diye konuştu.

Bunun üzerine İlçe Kaymakamı ve İl Milli Eğitim Müdürü ile görüşmek istediğini ancak görüşemediğini vurgulayan R.A., “Vali Önder Bozkurt ile görüşmemiz üzerine Doğubeyazıt İlçe Milli Eğitim Müdürü bana ulaşarak soruşturma başlatılacağını söyledi. Ancak B.A. hakkında açılan **taciz** soruşturması henüz başlamışken İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görevlendirildiğini öğrendik” dedi. 8 Nisan 2026'da İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından “soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi” adı altında iki ayrı okula **sürgün** edildiğini vurgulayan R.A., B.A.'nın tacizine maruz kalan başka bir kadın öğretmen hakkında da sürgün kararı verildiğini vurguladı. R.A., “Henüz mesleğe yeni başlamış bir öğretmen için bundan daha yorucu ve yıpratıcı bir süreç düşünülemez” diye konuştu. Soruşturmayı yürüten müfettişler tarafından B.A. hakkında aylıktan kesme cezası istenildiğini vurgulayan R.A., “Bu cezanın Doğubeyazıt İlçe Milli Eğitim Müdürü Davut Şen eliyle kınama cezasına çevrildiğini öğrendik” ifadelerini kullandı. R.A. özetle şöyle

konuğu: “Bana yaşayacak alan bırakmayan bu güç birliği maalesef ruh halimi derinden etkiliyor. Mobbinge uğradığı iddia edilen öğretmenimiz Irmak Ayşe Koparan’ın hayatını kaybetmiş olması da yaşananların benzer olması bakımından beni kaygılandırıyor. İlçe Milli Eğitim Müdürü şen dilekçemi işleme koymayarak bana engel olmuş, İlçe Şube Müdürü Mehmet Nuri Akkuş ise usulsüzce görev yerimin değiştirilmesini, iki okulda birden görevlendirilmemi sağlayarak beni iş yapamayacak hale getirmiştir. Eğitim Bir Sen Doğubeyazıt Temsilcisi Deniz Yiğit ise soruştırmaya doğrudan müdahale etmiştir.”

Konak Kent Konseyi Kadın Meclisi: "Bu Karar Erkeği Kayıran Sistemi Pekiştirmektedir

Konak Kent Konseyi Kadın Meclisi, Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) nafaka konusundaki son iptal kararına karşı tepki gösterdi.

Yapılan basın açıklamasında, kararın kadınların kazanılmış haklarına yönelik sistematik saldırıların bir parçası olduğu vurgulanırken, evlilik birliği içinde ekonomik olarak bağımlı kılınan kadınların mutlak yoksulluğa itilmek istendiğine dikkat çekildi.

Konak Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyesi Avukat Sibel Güneş tarafından okunan açıklamada, 2015 yılından bu yana kadın hakları bütününde geriye gidişe neden olan süreçler hatırlatıldı.

Boşanma Komisyonu kurulması İstanbul Sözleşmesi’nden bir gecede çıkılması ve 6284 sayılı Kanun’un etkisizleştirilmeye çalışılması gibi adımların ardından gelen bu AYM kararının, ataerkil düzeni pekiştiren bir tezahür olduğu ifade edildi.

Açıklamada, mevcut eril sistemde evlilik içi tüm sorumlulukların kadının üzerine yıkıldığı belirtilerek şu ifadelere yer verildi:

"Siyasi iktidarca kadının sosyal hayattan izole edilmesi, çocuk veya yaşlı bakımı ile ev içi emek kıskacından çıkamamasının amaçlandığı açıkça görölmektedir. Erkek eşin baskısı nedeniyle iş hayatına devam edemeyen ve ekonomik açıdan bağımlı kılınan kadınların, boşanma sonrası maddi açıdan adeta sudan çıkmış balığa döndüğu bu sistemde, yoksulluğun süreyle sınırlandırılması hayatın olağan akışına tamamen aykırıdır."

Konak Kent Konseyi Kadın Meclisi, kadını mutlak yoksulluğa sürükleyecek ve ekonomik bağımsızlığını engelleyecek her türlü gerici politikanın karşısında duracaklarını belirterek açıklamayı şu sözlerle noktaladı: "Anayasa Mahkemesi'nin mevcut iptal kararının gerekçesinin açıklanmasını takiben sürecin hukuki ve sosyal olarak takipçisi olmaya devam edeceğimizi

kamuoyuyla saygıyla paylaşıyoruz. Kadınların kazanılmış haklarından tek bir adım bile geri atmayacağız."

Ev İçi Şiddet Acil Yardım Hattı Verileri Açıklandı: Failler Yine En Yakındaki Erkekler!

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu'nun (TKDF) Ev İçi Şiddet Acil Yardım Hattı'nın Mayıs 2026 raporu açıklandı.

Rapora göre, acil yardım hattına mayıs ayında 245 çağrı geldi. Yeni kayıt açılan 49 vakanın 40'ı ev içi şiddet olarak kayda geçerken şiddete maruz bırakılanların yüzde 97.8'ini kadınlar oluşturdu. Vakalarda en sık **fail** ise yüzde 51.5 oranıyla eşler oldu.

Yeni kaydedilen vakaların 28'inin kadınların evli olduğu erkekler tarafından maruz bırakıldığı şiddet olayları olduğu belirtildi.

Aynı dönemde beş kişi sığınma evi talebinde bulunurken bir vaka için acil müdahale gerektiği kaydedildi.

Hatta başvuran 45 kişiye hukuki bilgilendirme yapıldı, 25 çağrı karakollara ve 18 çağrı barolara yönlendirildi.

Mayıs ayında bildirilen vakalarda şiddete maruz kalanların yaşları 17 ile 66 arasında değişti.

Şiddete maruz bırakılanların yüzde 97.8'ini kadınlar, yüzde 2.2'sini ise kız çocukları oluşturdu.

Şiddet türleri incelendiğinde fiziksel şiddet yüzde 41.43 ile ilk sırada yer aldı. Fiziksel şiddeti yüzde 38.57 ile psikolojik şiddet izledi.

Sosyal şiddet yüzde 10, ekonomik şiddet yüzde 7.14 ve cinsel şiddet yüzde 2.86 oranında kaydedildi.

Taliban, Kadınların Direnişine Silahla Yanıt Verdi

Afganistan'ın Herat kentinde [Taliban](#)'ın kadınlara yönelik baskılarına karşı sokağa çıkan halk, silahlı müdahaleyle karşılaştı. Birleşmiş Milletler Afganistan Yardım Misyonu'nun (UNAMA) 10 Haziran tarihli açıklamasına göre Taliban'ın ahlak polisi ve güvenlik güçleri, 6-7 Haziran tarihlerinde Herat'ta en az 30 kadını "kıyafet kurallarını ihlal ettikleri" iddiasıyla gözaltına aldı. Onlarca kadına da sözlü uyarı yapıldı.

Kadınlar 8 Haziran'da serbest bırakılırken, göz altılara tepki olarak (9 Haziran) Herat'ın Cebrail bölgesinde protesto düzenlendi. UNAMA, Taliban güvenlik güçlerinin protestoculara karşı

aşırı güç kullandığını, en az bir çocuğun ateşli silahla öldürüldüğünü, bazı kişilerin ise sopalarla dövülerek yaralandığını açıkladı. BM, ikinci bir ölüm iddiasını da araştırdığını duyurdu. UNAMA açıklamasında, kadınların serbest bırakılmış olmasının keyfi göz altıların yarattığı zararı ortadan kaldırmadığı vurgulandı. BM Genel Sekreteri'nin Afganistan Özel Temsilci Yardımcısı ve UNAMA Başkan Vekili Georgette Gagnon, "Afganistan'da bir kadının gözaltına alınması büyük bir damgalanma yaratır; serbest bırakıldıktan sonra dahi aile ve toplum içinde daha fazla şiddet ve izolasyon riski doğurabilir" dedi.

Gagnon, Taliban yönetiminin uluslararası hukuk uyarınca tüm Afganların ifade özgürlüğü, barışçıl toplanma hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliğini korumakla yükümlü olduğunu hatırlattı. UNAMA, Taliban'a kadınların hareket, ifade, eğitim, istihdam ve kamusal yaşama katılım haklarını kısıtlayan tüm politika ve uygulamalardan vazgeçme çağrısı yaptı. Herat kentinde yaşananlara tepki gösteren Afgan kadın hakları savunucusu Wazhma Tokhi, Taliban'ın değiştiği yönündeki uluslararası söylemlere sert çıktı. Tokhi, "Bu 2001 yılı değil. Bu, 2026 Afganistan'ı. Taliban'ın değiştiğini, artık 1996-2001 dönemindeki Taliban olmadığını söyleyenleri hatırlayın" dedi.

Bugünkü Taliban yönetiminin geçmiştekenden daha sistematik bir baskı rejimi kurduğunu belirten Tokhi, "Taliban reforme olmadı. Baskıyı daha sistematik uyguluyor, zulmünde daha acımasız davranıyor ve kadınları kamusal yaşamdan silmek konusunda her zamankinden daha kararlı" ifadelerini kullandı.

Afgan kadınlarının yalnızca eğitim, çalışma, özgürlük, onur ve insan olarak var olma hakkı talep ettiğini vurgulayan Tokhi, "Verilen cevap ise kurşunlar, hapisaneler ve korku oldu" dedi. Tokhi, Herat'taki saldırının yalnızca Taliban'ın kadın düşmanı politikalarının değil, uluslararası toplumun Taliban'la kurduğu normalleşme ilişkisinin de sonucu olduğunu belirtti.

"Normalleşme, angajman ve tanınma politikaları; baskı ve kadınların kamusal yaşamdan silinmesi üzerine kurulu bir sistemi aklamaya yardımcı oldu" diyen Tokhi, Afganistan'da güvenlik ve istikrar sağlandığı yönündeki söylemlerin gerçeği yansıtmadığını ifade etti.

Tokhi, "Kadınların konuştuğu için cezalandırıldığı bir yerde güvenlikten söz edilemez. Temel insan haklarının suç sayıldığı bir yerde barış olmaz" dedi.

Gelecek sayımızda kadınlara dair bütün gelişmeler ve haberlerle yeniden görüşmek üzere umutla kalın.

22.06.2026

YERİN ALTINDAN GELEN SESİ DUYALIM

YAZAN: Cemile ÖZEKER

ozekerc@hotmail.com, cemileozeker2@gmail.com

Bir ülkenin vicdanı bazen meydanlarda, bazen mahkeme salonlarında, bazen de yerin yüzlerce metre altında sınanır.

Bugünlerde tam da böyle bir sınamayla karşı karşıyayız.

Bir grup madenci, hak ettiği ücretleri ve yasal haklarını alabilmek için günlerdir mücadele ediyor. Seslerini duyurabilmek için demokratik yolları deniyor, yetkililere ulaşmaya çalışıyor, kamuoyunun dikkatini çekmeye uğraşiyor. Ancak tüm bu çabalar karşısında sessizlikle karşılaşıyorlar.

Ve sonunda, insanın içini burkan o karar geliyor:

Yer altında açlık grevi...

Aslında bu kararın kendisi bile başlı başına bir soruyu beraberinde getiriyor: Bir insan, hakkını alabilmek için neden canını ortaya koymak zorunda kalır?

Madencilik, dünyanın en ağır ve en tehlikeli mesleklerinden biri olarak kabul edilir.

Madenciler her gün karanlığın içine inerler. Göçük riski, gaz riski, toz, nem ve yüksek sıcaklık onların çalışma arkadaşlarıdır. Onlar yerin altında çalışırken bizler yer üstünde hayatımıza devam ederiz.

Evlerimizde yanan ışıklarda, sanayi tesislerinde çalışan makinelerde, üretimin devam etmesinde onların emeği vardır.

Ancak ne yazık ki madencilerin adı çoğu zaman yalnızca felaketlerle birlikte hatırlanır.

Bir maden kazası olduğunda...

Bir göçük yaşandığında...

Bir facia meydana geldiğinde...

O zaman ekranlar günlerce madencileri konuşur.

Sonra unutulur.

Oysa madencinin hikâyesi yalnızca felaketlerden ibaret değildir. Madencinin hikâyesi alın teridir, emektir, sabırdır ve çoğu zaman görünmeyen bir fedakârlıktır.

Bugün haklarını arayan madencilerin mücadelesine bu gözle bakmak zorundayız.

Çünkü burada yalnızca ödenmeyen ücretler konuşulmuyor.

Burada bir çocuğun okul masrafı, bir annenin mutfak gideri, bir ailenin geçim kaygısı konuşuluyor.

Burada emeğin değeri konuşuluyor.

Burada adalet konuşuluyor.

Hiçbir toplum, emeğini değersizleştirerek güçlenemez.

Hiçbir ekonomi, çalışanın hakkını geciktirerek büyüyemez.

Hiçbir vicdan, alın terinin karşılıksız bırakılmasını normalleştiremez.

Bu nedenle madencilerin taleplerine siyasi gözlüklerle değil, insan gözüyle bakmak gerekir.

Çünkü hak arayan bir madencinin sesi aslında hepimize yöneltilmiş bir sorudur:

"Çalışan insan emeğinin karşılığını alamayacaksa, adalet nerede başlayacaktır?"

Bugün yer altında yükselen ses yalnızca madencilerin sesi değildir.

O ses, emeğin sesidir.

O ses, insan onurunun sesidir.

O ses, adalet talebinin sesidir.

Dilerim ki bu ses duyulur.

Dilerim ki sorun diyalogla çözülür.

Dilerim ki hiçbir emekçi hakkını alabilmek için hayatını ortaya koymak zorunda kalmaz.

Çünkü yerin altında çalışanların sesi duyulmadığında, yer üstünde de adalet eksik kalır.

ÇALIŞAN BİR KADININ NAFAKA HİKAYESİ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Kadınların yaşadığı hak ihlalleri ve ihmalleri çözülmüş de sıra nafaka meselesine gelmiş gibi, hortlatılan bir konu haline geldi. Keşke kadın yoksulluğu ortadan kalksa, boşanan kadınlar daha kolay ve güvenli iş bulsa ve çocuk bakımı sadece annenin üzerinde olmasa da nafaka konusunu düzenlesek... pek çok teknik bilgi var nafaka konusunda. Örneklerle anlatıldığında, daha çok kavırıyoruz konuyu ve işin içinde hissediyoruz kendimizi.

Geçenlerde bir sertifika töreninde, nafakayla ilgili iki konuşmacı çok değerli bilgiler verdi. İfade edilen bir cümle beni yazmaya yönlendirdi. "Çalışan bir kadın olsa, bu kadar derin bir yoksulluk yaşamaz" ben de çalışan bir kadındım. Eski eşimin ekonomik şiddetinden dolayı yoksul bir kadın ve iki çocuk annesine dönüşüvermişim bir anda. 2002 yılında, Kadının İnsan Hakları Eğiticisi olmuştum ve boşandığım 2010 yılına kadar da onlarca grup çalışması yaparak kadınlara hakları konusunda bilinçlenme eğitimleri vermişim. Boşanma sürecimde, kendimle ilgili ağır bir yüzleşme yaşadım ve bir süre grup çalışması yapmak istemedim. Yıllar sonra yakın bir dostumun, bu eğitimin beni geliştirdiğini söylediğinde, "Demek ki sana yararlı olmamış. Çünkü haklarını koruyamamışsın ve kendini ezdirmişsin" demesi beni çok kötü hissettirmişti. Ağır bir yükün altında kalmıştım. Dostum çok haklıydı. Başkalarının yaşamlarına dokunurken, kendimizle ilgili aynı

değişimi gösteremiyorduk. Eğitim görmüş olmak, eğitici olmak, yetmiyordu. Özel yaşamımızda farkında olmadan, otomatikleşen davranışlar içinde buluyorduk kendimizi.

Defalarca bilgim olmadan borç yaptım, ben bulup buluşturduğum kapattım. Neden, yuvayı dışı kuş yapardı ya ondan. O talep etmeden kredi çektim. Boşandıktan sonra ödemeyeceğini söyledi. Buna benzer tutumlar sergiledim. Eğer özveride bulunmazsam, destek olmadığım için suçlanacağımdan, bencil olma şeklinde algılanacağımdan korkmuş olmalıyım, pek çok kadın gibi.

Boşandığımda evimiz satılmıştı. Kredi borcu üzerime kalmıştı. Kiracı olmuşum. Başka borçlar da bunlara eklenince, iki çocuğumu ailemin yanına göndermek zorunda kalmıştım. Küçük kızım öğrenciydi. Büyük kızım işsizdi. Çözümü emekli olup farklı işlerde çalışmakta bulabildim.

2010 yılında anlaşmalı boşandık. O zamanın parasıyla 1000 TL nafaka istemiştik çocuklarımız için. O da kabul etti. Mahkemede hâkim, büyük kızım 18 yaşından büyük olduğu için, nafakayı küçük çocuğumuza yazdı, biz de itiraz etmedik. Nafaka ödemedi. Bunun üzerine nafakayı artırma davası açtık, o da azaltma davası açtı. Davayı kazandı ve ödemediği nafaka 600 TL'ye düştü. İcralarla uğraştık.

Ne zamanki küçük kızım 18 yaşını doldurdu, nafakayı ödemeye başladı. Emekli maaşımın birlikte çalışmasaydım, iki çocuğumu nasıl geçindirebilirdim? İnsanlardan destek alamazdım. Çünkü yoksul değildim. Haklarımı yeterince kullanamadığım ve evlilik süresince sürekli ödün verdiğim için bu durumdaydım.

Nafaka konusunda aşırı öfke ve gurur var. Nafakayı veren taraflar, ister yoksulluk nafakası ister iştirak nafakası olsun, öfkelerine yenik düşerek ödemek istemiyorlar. Çocuğuyla bir lokantada yemek yiyor, o gözüne gelmiyor, nafaka aylığı artacağı zaman alıyor onları bir kaygı. Sanki maaşlarının yarısı nafakaya verilecekmiş gibi.

Çoğu kadın da gurur meselesi yapıyor. “Yakamdan düşsün, şiddetinden kurtulayım, para pul istemiyorum” diyerek haklarını ihlal ediyorlar.

Sadece hikâye anlatmakla kalmayalım. Biraz da istatistiki bilgilere bakalım. Çalıştığını gizleyen, nikahsız evlilik yaparak nafaka alanlar yok mu? Var ama oranlara baktığımızda münferit kalıyor. Dosyaların 2.78'inde böyle durumlar oluyor. Bu az olan suistimaller, şu örnekle daha farklı ve doğru yorumlanabilir. Ameliyat için anestezi gerekli. Ancak bazan ölümler olabiliyor. İhmalden ölenleri kastetmiyorum tabi. Şimdi anestezi olmadan ameliyat mümkün mü? Bu az yaşanan olayların önlemini almak da mümkün üstelik. Çalıştığını gizlemişse, araştırarak kolayca ortaya çıkabilir ve gerekli işlemler başlatılabilir.

EŞİK'den alınan verilere göre, Boşanma sonrasında çocukların %74,6'sının velayeti kadınlara veriliyor. Çocuk için sağlanan ortalama iştirak nafakası miktarı 1.422,30 TL. Bu kadar parayla çocuğun eğitim gideri nasıl karşılanabilir? 2.303.859 hane (%8,5) sadece anne ve

çocuklardan oluşuyor ve bu oran her geçen yıl artıyor. Anne tek başına yaşasa, geçimini sağlaması bir nebze de olsa daha kolay. 3 yaşın altında çocuğu olan erkeklerin istihdam oranı %90,9 iken, kadınlarda bu oran sadece %26,9. Neden? Kadının çocuğunu bırakacağı kreş yok. Çocuk bakımı annenin sorumluluğunda olduğu için kadın dışarıda çalışmıyor. Dolayısıyla boşandığında, çocuk varken iş araması mümkün değil. Uzun zaman iş dünyasından kopan kadının iş yaşamına dönmesi özgüven istiyor. 25-29 yaş grubundaki gençlerin %70'i ebeveynleri ile yaşıyor ve evden ayrılma yaşı gittikçe yükseliyor. Kendi ayakları üzerinde duramayan kadın, çaresiz ailesinin yanında kalıyor. Çocukların %36,8'i, kadınların %30,1'i, Türkiye ortalamasının üzerinde bir oranda yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında yaşıyor. Yani söylendiği gibi, çalışan kadınlar fazla değil. 2013-2021 yılları arasında velayet sahibi olmayan eşlerin (yani çoğunlukla babaların) açtığı iştirak nafakasını azaltma davaları %83,3, tamamen kaldırma davaları ise %62 oranında artmıştır. Görüldüğü gibi, itirazların çoğu çocuğa verilen nafaka üzerine.

Eğitim görmüş olmak, kişisel gelişimin sağlıklı olduğunu her zaman göstermiyor. Çalışan kadın kendini koruyamıyor. Lafa gelince eşitlikten, çocuk haklarından söz edenler de çocuklarından nafakayı esirgeyebiliyor.

Haklarımızı öğrenmekle işe başlamak önemli. Bunları uygulamaya geçirebilmek için dönüp kendimize bakmalıyız. Haklarımızı ancak bu şekilde içselleştirebiliriz.

21 Haziran 2026

BİR KÖRÜN ŞEHİR HASTANESİ İZLENİMLERİ...

YAZAN: Hande KEYKUBAT

hkeykubat@gmail.com

Şehir hastanesine ilk kez gitmedim elbette. Bir iki kez doktora muayene olmaya da gitmiştim, görünen o ki, yine gideceğim... Fakat bir hasta ziyareti için gittiğimde, bazı ilginçlikleri ve çarpıklıkları daha belirgin şekilde hissettim. İlk çarpıklık, daha içeri girer girmez burnuma çarptı... Koku, bir körün mekân algısı açısından her zaman önemli bir yer tutar. Çocukken bir görenle birlikte yolda yürürken girdiğimiz mekânlarda aldığım kokuları zihnime kaydederdim. Ya da caddede yürürken yanından geçtiğimiz mekânlardan dışarı taşan kokulardan, bir yerin eczane mi, fırın mı, market mi vb. olduğunu büyük oranda doğru tahmin ederdim. Marketlere girdiğimizde farklı ürünlerin satıldığı bölümlerde kokular hafifçe değişse de marketin hemen hemen tümüne yayılan deterjan ve temizlik malzemesi kokularını sanırım herkes algılıyordur. Çocukken annemin beni götürdüğü hastaneler veya sağlık ocakları yoğun dezenfektan ve kalabalık kaynaklı insan teni kokusuyla doluydu. Eczanelerde farklı ilâçlar, kutuları kapalı da olsa farklı kokular yayabiliyor. Ama

şehir hastanesinin genel hastane binasına girdiğimde, içerisi tıpkı bir AVM gibi döner kokuyordu. Hastane girişindeki dönerciden kaynaklanıyordu sanırım bu koku. Eğer ben o binaya hastaneye gittiğimin bilinciyle girmemiş olsaydım ya da biri beni bu binaya sokup "Tahmin et bakalım kokusundan, burası neresi!" diye sorsaydı, hiç tereddüt etmeden kalabalık bir AVM'ye geldiğimi söyledim. Hastanenin içinde çeşitli mağazalar ve restoranlar olduğunu bilmekle birlikte, bunların dağılımını ve çeşitlerini bilmiyorum elbette, ama bu dükkânlar, hastaneye bir AVM kokusu ve havası veriyor bana kalırsa. Ziyaret edeceğim hasta ve yakınları, nereye gelmem gerektiğini bana söylemişlerdi. Ben de içerideki danışmada bulunan güvenlik görevlisine bu adresi söyledim. Beni ilgili asansöre yönlendirdiler ama tam oraya bırakamayacaklarını söylediler. Ziyaret edeceğim hastanın annesi olan arkadaşşıma telefon edip beni bir yerlerden almasını söyleyebilirdim, ama bunu yapmak yerine, kendi olanaklarımla ya da yardım isteyerek nereye kadar gidebileceğimi görmek istedim... Güvenlik beni asansöre bıraktıktan sonra ki asansörler hangi katta olduklarını söylüyorlar, bana gideceğim odaya kadar kendisi de başka bir hastanın yakını olan bir kadın eşlik etti. Güvenliklerin ya da destek personelinin ne kadar yönlendirme yapabileceğini de deneyimlemiş oldum. Gittiğimde arkadaşşın kızını odadan sedyeye alıp ameliyathaneye götürmelerinin üzerinden yaklaşık bir saat geçmişti. Ben de belki ameliyattan çıkışını görürüm umuduyla orada beklemeye karar verdim, ama epey vakit geçmesine rağmen kız ameliyattan çıkmadı. Sonra bir öğrendik ki, kızı ameliyathanede üç saat kadar boşuna bekletip öyle ameliyata almışlar... Kattaki çalışanlar kızın ameliyatının 5-6 saat kadar sürebileceğini söyleyince, ben de kalkıp gitmeye karar verdim artık... Bu yılın başında girdiğim ameliyat geldi aklıma. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesindeki şefkatli hasta bakıcılar beni odamdan sedyeye alıp ameliyathaneye götürmüş, 10-15 dakika sonra da yine aynı derecede şefkatli ve özenli doktorlar, beni uyutup ameliyatımı yapmıştı. Çünkü hastaneydi orası... Saygın bir üniversitenin saygın bir tıp fakültesi hastanesiydi... Şehir hastanelerindeki doktorların kalifiye olmalarıyla ilgili olumsuz tek bir söz edemem aslında. Çünkü koca bir şehir hastanesi dönsün diye Ankara'nın herkesin ulaşabileceği en güzel ihtisas hastanelerini kapattılar. Yani sorun doktorlarda ve sağlık çalışanlarında değil. Ama şehir hastanelerindeki sistem o kadar çarpık ki, bir otel ya da AVM gibi yönettikleri hastaneleri, anladığım kadarıyla ameliyathanelerde de bir mezbahaya çevirmişler. Ameliyat öncesi insanlar zaten en az sekiz saat kadar aç ve susuz bırakılıyor. Ayrıca, bir cerrahi operasyon, en basitinden en zoruna kadar yine de hep bir stres kaynağıdır. Tam olarak iyileşecek miyim, anesteziyen uyanabilecek miyim, kendimi çabuk toparlayabilecek miyim stresi insanı zaten tüketir. Bir de insanı bir ameliyathanede belirsizlik içerisinde, üstelik morga yakın bir soğuklukta bekletmek, tamamen

bir sinir harbine yol açar. Saat 11:20'de ameliyathaneye götürülen kızcağz, odasına ancak akşam 19.00'da dönebilmiş. Şimdi annesinin söylediğine göre bir gün daha yatacakmış. Ben de akşam üstü tekrar gidip kızı göreceğim. Ama hani derler ya Allah yokluğunu da hissettirmesin muhtaç da etmesin, şehir hastaneleri için ben farklı bir duada bulunacağım. Üniversitelerin tıp fakülteleri bence daha fazla desteklenmeli ve eski ihtisas hastaneleri, semt poliklinikleri yeniden açılmalı. Lüks AVM görünümlü, dezenfektan bile kokmayan ruhsuz tesislerde insanlar kurbanlık koyun gibi saatlerce sıra bekleyip odalarına pert olmuş şekilde dönüyorlarsa, bu gelişmişliği ben reddediyorum... :)

ZİHİN GALERİSİ BAKMADAN GÖRENLERİN MÜZESİ

Bir Ressamın Ölümsüz Bıraktığı Kadın: Mona Lisa

TABLOYU YAPAN: Leonardo Da Vinci

HAZIRLAYAN, SESLİ BETİMLEME METİN YAZARI: Ecem ZAFER

INSTAGRAM: ecmzafer

Gözlerinizi kapatın.

Yağlıboya

Şimdi hayal edin...

Önünüzde bir tablo var. Ahşap bir tahta üzerine yapılmış. Çok büyük değil yalnızca 77 santimetre uzunluğunda ve 53 santimetre genişliğinde. Şaşırdıysanız yalnız değilsiniz. Onu gerçekten görmüş olan hemen herkes aynı şeyi söylüyor: "Gerçekten bu kadar mı küçük?" Evet. Büyükçe bir kitap büyüklüğünde.

Tablonun ortasında bir kadın oturuyor. Omuzları hafifçe sola dönük, ama yüzü doğrudan size bakıyor. Sanki siz odaya girdiğinizde tam o anda başını çevirmiş ve siz onu o anın tam ortasında yakalamışsınız.

Teni çok açık, neredeyse porselen gibi. Kaşları yok tam olarak neden, hâlâ bilmiyoruz. Koyu saçları ortadan ikiye ayrılmış ve ince bir örtünün altından yumuşakça dökülüyor. Elleri kucağında nazikçe kavuşturulmuş. Sakin. Hareketsiz.

Ama en önemli şey o gülümseme.

Tam bir gülümseme değil. Ciddi bir yüz de değil. İkisinin tam ortasında duruyor. Ona baktığınızda gülümsediğini hissediyorsunuz. Başka tarafa döndüğünüzde durmuş gibi görünüyor. Tekrar baktığınızda yeniden başlıyor. Sizi izliyor gibi hissettiriyor. Hakkınızda bir şeyler biliyor gibi.

Arkasında geniş bir manzara uzanıyor. Kıvrımlı yollar, uzaklara giden nehirler, sisli dağlar. Neredeyse bir rüya gibi görünüyor. Tam olarak gerçek değil.

O kadın beş yüz yıldır o tabloda duruyor.

Ve hiç yaşlanmıyor.

O yıl 1503. Şehir Floransa, İtalya.

Leonardo da Vinci, zamanının en ünlü ressamlarından, mucitlerinden ve düşünürlerinden biri. Ama aynı zamanda pek çok şeye başlayıp hiçbirini bitirmemesiyle de tanınıyor. Bir projeye başlıyor, dikkatini başka bir şey çekiyor ve bir sonraki fikre geçiyor.

Bu tabloyla da aynısını yapabilirdi. Ama yapmadı.

Tabloyu sipariş eden kişi Floransa'dan zengin bir tüccar: Francesco del Giocondo. Tablodaki kadın ise onun genç eşi Lisa Gherardini. Yeni bir eve taşınmışlar. İkinci çocukları dünyaya gelmiş. Francesco bunu kutlamak için bir portre yaptırmak istiyor.

Sıradan bir istek. Sıradan bir müşteri. Sıradan bir portre.

Ya da öyle görünüyor.

Ama Leonardo fırçayı eline aldığı anda her şey değişiyor.

Dört yıl boyunca tablo üzerinde çalışıyor. Tam dört yıl yalnızca tek bir portre için. Ve işi bittiğinde, parayı ödeyen adama vermiyor. Kendine saklıyor. Bu tabloya o kadar bağlanıyor ki, bırakamıyor.

Floransa'dan Milano'ya taşınıyor. Sonra Roma'ya. Sonra ta Fransa'ya kadar. Tablo her yere onunla birlikte gidiyor. Hayatının son yıllarını Fransa'da geçiriyor ve 1519'da öldüğünde, Mona Lisa tam orada, yanı başında.

Peki neden hiç vermedi?

Belki de bu tabloda yeni bir şey deniyordu. "Sfumato" adı verilen bir teknik kullanıyordu. Bu sözcük İtalyanca'da duman anlamına geliyor. Bu teknikte keskin çizgiler yok. Her şey yumuşakça birbirine karışıyor tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi. Işık ve gölge. Ten ve arka plan. Hepsi nazikçe iç içe geçiyor.

Ve gülümsemenin sırrı da burada saklı. Leonardo dudakların köşelerini kasıtlı olarak biraz belirsiz bıraktı. Beyninizi bunu çözmeye çalışıyor. Ve her baktığınızda, beyniniz biraz farklı bir şey görüyor.

Bugün, beş yüz yılın ardından bile bu tablo hakkında hâlâ bilmediğimiz pek çok şey var.

Tablodaki kadın gerçekten Lisa mı? Uzun yıllar boyunca tartışıldı. Bazı araştırmacılar kadının aslında Leonardo'nun annesi olduğunu söyledi. Kimileri ise Leonardo'nun kendisinin, kadın olarak resmedilmiş hali olabileceğini öne sürdü. Ama 2005 yılında tarihçiler eski bir belge buldu ve bu belge tablonun gerçekten Francesco del Giocondo için yapıldığını kuvvetle gösteriyor. Yine de kimse yüzde yüz emin değil.

Kaşları nerede? Tabloya dikkatle bakarsanız fark edersiniz kaşları yok. Bazı uzmanlar o dönemde kaş aldırmanın moda olduğunu söylüyor. Diğerleri ise kaşların bir zamanlar var olduğunu ama yüzyıllar içinde yapılan temizlik ve restorasyon çalışmalarında silindiğini düşünüyor. 2007 yılında bilim insanları çok ayrıntılı tarama teknolojisi kullandı ve kaş izlerinin soluk kalıntılarını buldu. Yani kaşlar belki de hiç yok olmamıştı.

Neden bu kadar küçük? Bu, onu gerçekten gören hemen her ziyaretçiyi şaşırtıyor. Büyük ve etkileyici bir şey bekliyorlar. Bunun yerine, kalın kurşun geçirmez camın arkasında bir kitap

büyükliğünde bir tablo buluyorlar. Pek çok kişi boyutundan biraz hayal kırıklığıyla uzaklaşıyor. Ama yine de dikkatinizi üzerinde tutuyor.

Leonardo tabloyu gerçekten bitirdi mi? Bazı sanat tarihçileri hayır diyor. Leonardo mükemmeliyetçi biriydi. Tabloyu defalarca yeniden ele almış olabilir, her seferinde biraz daha fazlasını yapabileceğini düşünerek. Belki de tam olarak bu yüzden hiç teslim etmedi. Kafasında tablo asla gerçek anlamda bitmemiştir.

21 Ağustos 1911. Paris. Louvre Müzesi.

Müze sabah açılıyor. İnsanlar dolaşır sanata bakıyor. Sonra birkaç saat geçiyor ve bir ressam, Mona Lisa'nın her zaman asılı olduğu duvara geliyor.

Duvarda yalnızca dört metal kanca var.

Tablo yok.

Müzenin Mona Lisa'nın çalındığını fark etmesi tam bir gün alıyor. Yirmi dört saat. Dünyanın en ünlü tablosu kayıp ve kimse hemen fark etmiyor.

Haber yayılınca tüm Paris şok oluyor. Fransız polisi büyük bir soruşturma başlatıyor. Binlerce kişi sorgulanıyor. Aralarında dünyanın en ünlü sanatçılarından Pablo Picasso da var. Fransa'nın sınırları kapatılıyor. İnsanlar tutuklanıyor. Sonra serbest bırakılıyor. Ama tablo hiçbir yerde bulunamıyor.

Mona Lisa tam iki yıl boyunca kayıp kalıyor.

Sonra bir gün yeniden ortaya çıkıyor. İtalya'da.

Hırsız Vincenzo Peruggia adında bir adamdı. İtalyan'dı ve Louvre'da tamirci olarak çalışıyordu. Hırsızlıktan önceki gece müzenin içine gizlendi. Ertesi sabah tabloyu duvardan indirdi, paltosu altına sakladı ve ön kapıdan çıktı.

Gerekçesi neydi? Fransa'nın tabloyu Napoleon döneminde İtalya'dan çaldığına inanıyordu. Eve geri getirmek istiyordu. Sorun şuydu ki yanılıyordu. Leonardo tabloyu yasal yollarla Fransız krala hediye olarak bizzat Fransa'ya götürmüştü. Hiçbir zaman çalınmamıştı.

Peruggia yakalandı ve tutuklandı. Ama İtalya'da pek çok kişi onu kahraman olarak nitelendirdi.

Ve tablonun kayıp olduğu o iki yıl mı? İşte o zaman tüm dünya Mona Lisa'ya dikkat kesilmeye başladı. Gazeteler her gün hakkında yazı yazdı. Sanata hiç ilgi duymamış insanlar bu tablo hakkında her şeyi öğrenmek istediler. Hırsızlık onu bir efsaneye dönüştürdü.

Açık konuşalım: Mona Lisa, yalnızca sanatsal değeriyle bu kadar tanınmış değil.

Leonardo daha büyük eserler yarattı. Daha güçlü eserler. Örneğin Son Akşam Yemeği, pek çok kişi tarafından çok daha etkileyici bulunuyor. Pek çok sanat tarihçisi açıkça şunu söylüyor: Mona Lisa, Leonardo'nun kariyerinin en büyük teknik başarısı bile değil.

Peki herkes neden onu biliyor?

Cevap şu: Etrafında yaşanan her şey yüzünden.

Kadının kimliğinin gizemi. Leonardo'nun onu her yere taşıyıp hiç vermemesinin hikayesi. Ünlü hırsızlık ve iki yıllık kaybolma. Gazete haberleri. Söylentiler ve efsaneler. Kadının bakışını "sizi

takip eden" ve "hiç bırakmayan" bir şey olarak tanımlayan yazarlar. Andy Warhol gibi sanatçılar, imgeyi parlak renklerle defalarca kopyaladılar. Başkaları şaka olsun diye bıyık çizdi.

Her hikâye onu daha da ünlü yaptı. Ve daha fazla şöhret daha fazla hikâye getirdi.

Bugün her yıl yaklaşık 9 milyon kişi Louvre'ü ziyaret ediyor. Çoğu, tek bir noktaya ulaşmak için yüzlerce başka tablonun yanından geçiyor. Kurşun geçirmez camın arkasındaki küçük bir tablonun önünde duruyorlar. Telefonlarını kaldırıp fotoğraf çekiyorlar. Kimi zaman boyutundan dolayı biraz hayal kırıklığıyla uzaklaşıyorlar.

Ama bir an için yalnızca bir an gerçekten ona bakıyorlar.

Ve çok sonra, o gülümseme hâlâ onlarla kalıyor.

Beş yüz yıl önce, Floransa'da genç bir kadın bir sandalyeye oturdu. Bir adam yüzünü boyarken saatlerce hareketsiz kaldı.

O adam tabloya o kadar bağlandı ki, hiç vermedi.

Ve bugün o tablo hala her gün binlerce meraklı gözle buluşuyor.

25 Haziran 2026

İçimizdeki Sessiz Savaş: Yerinden Edilme ve Kimlik Üzerine Bir Düşünce

YAZAN: Roa ABUHELAL

roaabhelal45@gmail.com

Her göç hikâyesi, bir yerden başka bir yere yapılan sıradan bir yolculuk değildir. Bazen göç, insanların evlerinden, anılarından ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlayan aidiyet duygusundan koparıldıkları zorunlu bir yerinden edilme deneyimidir.

Birçok insan için tarih, sadece kitaplarda okunur. Ancak bazıları için tarih, bizzat yaşanan bir gerçektir. Yaşanan olaylar sona erdikten çok sonra bile insanların anılarının, duygularının ve beraberlerinde taşıdıkları hikâyelerin bir parçası hâline gelir.

Benim bu konudaki görüşlerim, akademik araştırmalardan ya da tarih kitaplarından gelmedi. Bu anlayış, kişisel deneyimlerimden doğdu.

Ailemle birlikte evimizi terk etmek ve aylar boyunca başka bir bölgede yaşamak zorunda kaldığımız dönemi hâlâ hatırlıyorum. Yanımıza çok az şey alabilmıştik; beraberimizde taşıdığımız asıl şey belirsizlik ve kaygıydı. Evimizden uzaklaşırken dönüp son kez baktığımı ve onu yeniden ne zaman göreceğimizi düşündüğümü hatırlıyorum. Bir zamanlar bana tanıdık gelen sokaklar birden uzaklaşmış, sanki artık başka bir hayata aitmiş gibi görünmeye başlamıştı.

Yalnız değildik. Çevremizde aynı gerçeği yaşayan birçok aile vardı. Farklı geçmişlerden geliyor olsak da aynı sorunları, aynı korkuları ve geride bırakmak zorunda kaldığımız hayatlara

duyduğumuz aynı özlemi paylaşıyorduk. Beni en çok etkileyen, yalnızca mekân değişikliği değildi; tanıdık ve güvenli olan bir şeyin elimizden alınmış olduğu hissiydi.

O aylarda insanların geçici olarak yaşadıkları yeni çevreye uyum sağlamaya çalıştıklarını sık sık gözlemledim. Bazıları diğerlerine göre daha kolay uyum sağlıyordu, ancak herkes sessiz bir kayıp duygusunu içinde taşıyor gibiydi.

Bir gün aklıma bir soru geldi ve uzun süre zihnimden çıkmadı:

Görme engelli bir insanın evini terk etmek ve tamamen yabancı bir yerde yaşamak zorunda kalması nasıl bir duygu olurdu?

Görebilen bizler bile çoğu zaman kendimizi kaybolmuş hissediyorduk. Hayatlarımızın aniden altüst olması, alışık olduğumuz şeyleri bile bize uzaklaştırmıştı. Yeni çevremizi anlamakta ve yeniden bir normallik duygusu inşa etmekte zorlanıyorduk.

Ancak seslerin, dokuların, mesafelerin ve günlük rutinlerin tanıdıklığına güvenerek yaşayan bir kişi için yerinden edilme çok daha farklı ve ağır bir zorluk katmanı taşıyor olmalıdır. Çünkü ev yalnızca görülen bir yer değildir; aynı zamanda bilinen, hissedilen ve tanınan bir yerdir.

Peki bu bilgi bir anda elinizden alınırsa ne olur?

Bir zamanlar size yol gösteren sesler, yabancı seslerle yer değiştirdiğinde ve attığınız her adım yeni bir cesaret gerektirdiğinde ne olur?

Bu sorular üzerine düşünmek bana önemli bir gerçeği fark ettirdi. En yıkıcı savaşlar her zaman silahlarla yapılan savaşlar değildir. En derin mücadelelerin bazıları insanların kendi iç dünyalarında sessizce yaşanır.

Bu mücadeleler, insanların yalnızca evlerini değil; kimliklerinin bir parçasını, günlük alışkanlıklarını ve onları hayata bağlayan aidiyet duygusunu da geride bırakmak zorunda kaldıklarında başlar.

Yerinden edilme yalnızca insanların yaşadığı yeri değiştirmez. Dünyayı deneyimleme biçimlerini de değiştirir. İnsanları, geçmişin hatıraları ile bugünün gerçekliği arasında; bir zamanlar sahip oldukları güven duygusu ile geleceğin belirsizliği arasında sıkışıp kalmış bir hâlde bırakır.

Siyasi çatışmaların etkileri insanlar bir sınırı geçtiklerinde ya da geçici bir sığınak bulduklarında sona ermez. Bu etkiler çoğu zaman ailelerin ve toplulukların içinde yıllarca yaşamaya devam eder; hatta bizzat yaşamadıkları anıları miras alan gelecek nesillerin deneyimlerini bile şekillendirir.

Buna rağmen göç ve yerinden edilme konusundaki tartışmalar çoğu zaman sayılara, politikalara ve siyasi çekişmelere odaklanır. Bunlar elbette önemlidir; ancak bazen bu tartışmaların arkasındaki insan hikâyelerini gölgede bırakabilir.

Yabancı bir odada yönünü bulmaya çalışan görme engelli kişiyi unuturuz.

Çocuklarını teselli edebilmek için kendi korkularını gizleyen anne ve babaları unuturuz.

Yeni bir gerçekliğe uyum sağlamaya çalışırken kimliklerini korumak için mücadele eden gençleri unuturuz.

Bu düşünceleri, ailemin yaşadığı deneyimi daha geniş bir insani gerçeklikle ilişkilendirerek kaleme aldım. Amacım yalnızca kişisel bir hikâyeye anlatmak değil; aynı zamanda kimlik, tarih ve yerinden edilmenin insanlar üzerindeki etkileri hakkında daha derin bir düşünceyi teşvik etmektir.

Sonuç olarak, yerinden edilmiş insanların içlerinde taşıdıkları sessiz mücadeleleri fark etmek; empatiye, anlayışa ve iyileşmeye giden yolda önemli bir adımdır.

Çünkü görünür çatışmalar sona erdikten çok sonra bile birçok insan daha sessiz bir savaşı sürdürmeye devam eder, gözle görülemeyen, ancak derinden hissedilen bir savaşı.

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

VALENTİNA TEREŞKOVA: KOMÜNİZMİN UZAYDAKİ SEMBOLÜNE DÖNÜŞEN FABRİKA İŞÇİSİ

ÇEVİREN: Nihal İŞCEL

nihal.iscel@gmail.com

Valentina Tereşkova, Sovyet eşitliğinin bir kanıtı olarak Dünya'nın üzerinde uçtu; ancak seçilmesinin nedeni yalnızca yapabilecekleri değil, temsil ettikleriydi de. Uzaya çıkan ilk kadın hem tarihin bir pilotu hem de dünyanın okuması için yazılmış bir mesaj hâline geldi.

Valentina Tereşkova, 1937 yılında Sovyetler Birliği'nin Yaroslavl bölgesinde doğdu. Traktör şoförü olan babası Sovyet-Fin Savaşı sırasında hayatını kaybetti, annesi ise bir tekstil fabrikasında çalışıyordu. Tereşkova genç yaşta okulu bıraktı, eğitimine mektupla devam etti, tekstil fabrikalarında çalıştı ve yerel bir paraşüt kulübüne katıldı. Bu son ayrıntı önemliydi. Vostok uzay aracı, kozmonot içindeyken yere inmiyordu; pilotun araçtan fırlatılması ve paraşütle yere inmesi gerekiyordu. Atmosferin ötesine bir kadın göndermeye istekli bir ülke için, uçaktan atlayabilen bir fabrika işçisi beceri ve sembolizmin mükemmel bir birleşimi idi.

Çatışma, uzayın hiçbir zaman yalnızca uzay olmadığı Soğuk Savaş'ın içinde başlamıştı. Yuri Gagarin'in 1961'deki uçuşundan sonra Sovyetler Birliği, Amerika Birleşik Devletleri'nden önce bir insanı yörüngeye yerleştirebildiğini göstermişti. Sırada bir kadın göndermek başka bir mesaj taşıyacaktı: Sosyalizmin, işçilere, köylülere ve kadınlara kapitalizmin sağlayamadığı şekilde geleceğin kapılarını açtığı mesajını. 1962 yılında Tereşkova, diğer kadın adaylarla birlikte

kozmonot eğitimine seçildi. O ne bir test pilotuydu ne de bir mühendisti. İşçi sınıfından gelen genç bir paraşütçüydü ve bu durum onu devletin anlatmak istediği hikâye için değerli kılıyordu.

Eğitim son derece zorluydu; ancak etrafındaki siyasi amaçlar da bir o kadar görünürdü. Kadınlar izolasyon eğitimleri, santrifüj testleri, uzay aracı sistemleri, acil durum prosedürleri ve paraşütle iniş konularında eğitim alırken, program aynı zamanda propaganda yükünü de taşıyordu. Tereşkova'nın çağrı adı "Martı" anlamına gelen Chaika idi. 16 Haziran 1963'te, Valeri Bikovski Vostok 5 ile hâlihazırda yörüngedeyken, Tereşkova Baykonur'dan Vostok 6 ile fırlatıldı. Bu görev onu uzaya çıkan ilk kadın yaptı. Yaklaşık üç gün boyunca Sovyet bir tekstil işçisi Dünya'nın etrafında dönerken, gazeteler onu komünist ilerlemenin bir portresine dönüştürdü.

Dönüm noktası, uçuşun kendisi sırasında geldi; çünkü sembolün gerçek koşullar altında bir kozmonota dönüşmesi gerekiyordu. Vostok 6, yaklaşık 71 saat içinde 48 yörünge turu tamamladı ancak görev kusursuz değildi. Tereşkova uçuş sırasında fiziksel rahatsızlıklar ve zorluklar yaşadı. Daha sonraki anlatımlar, uzay aracının kontrol programında yerden müdahale edilerek düzeltilmesi gereken bir sorun bulunduğunu ortaya koydu. Sovyet kamuoyuna yapılan açıklamalar görevi kusursuz bir zafer olarak sundu. Özeldeki gerçeklik ise daha insaniydi: Küçük bir kapsülün içinde yalnız başına bulunan genç bir kadın; mühendisler, liderler ve başarısız olmamasına ihtiyaç duyan tüm dünya tarafından izleniyordu.

19 Haziran 1963'te geri döndüğünde Tereşkova planlandığı gibi kapsülden fırlatıldı ve paraşütle Dünya'ya indi. Altay bölgesine iniş yaptı ve yerel köylülerin ona yardım ettiği bildirildi. Bu ayrıntı daha sonra sorun yarattı çünkü uçuş prosedürleri öncelikle tıbbi kontroller yapılmasını gerektiriyordu. Ancak devlet ihtiyacı olan her şeye sahipti: fotoğraflar, konuşmalar, madalyalar ve yaşam öyküsü Sovyet vaatlerini doğruluyor gibi görünen bir kahraman. Tereşkova Sovyetler Birliği Kahramanı ilan edildi, geniş çapta seyahat etti ve kamusal ile siyasi yaşamın içine girdi. Başarısı gerçektir. Onun nasıl kullanıldığı da öyleydi.

Sonuç karmaşıktı. Tereşkova'nın uçuşu bir kapı açtı, ancak Sovyetler Birliği hemen ardından başka kadınları uzaya göndermedi. Bir sonraki kadın olan Svetlana Savitskaya'nın 1982'de uçmasına kadar yaklaşık yirmi yıl geçti. Bu boşlukta sembol, arkasındaki sistemden daha parlak kaldı. Tereşkova eşitliğin kanıtı olarak kürsülerde yer alırken, uzay uçuşu kurumları büyük ölçüde erkek egemen ve askerî yapılar olarak kaldı. Yüzü geçit törenlerinde ve afişlerde yer aldı, ancak vaat edilen daha geniş dönüşüm yavaş ilerledi. İlerleme yörüngeden ilan edilmişti; Dünya üzerinde ise hâlâ inşa edilmesi gerekiyordu.

Hikâyenin sonu, Tereşkova'nın yalnızca kullanılmış ya da yalnızca zafer kazanmış biri olduğu değildir. O hem bir insan hem de bir semboldü hem cesur bir kozmonot hem de dikkatle seçilmiş bir mesajdı. Hikâyesini kalıcı kılan da bu gerilimdir. Bir fabrika işçisi, gezegeni terk eden ilk kadın oldu ve bir devlet onun cesaretini kendisinin doğruluğunun kanıtına dönüştürdü. Geriye kalan en güçlü görüntü sessizdir: Kaskının içinde genç bir kadın, çağrı adı Chaika, sınırların ve sloganların üzerinde Dünya'nın etrafında dönerken; aşağıda insanlar onun uçuşunun gerçekte ne anlama geldiği konusunda tartışmaya devam etmektedir.

HİYERARŞİNİN AĞINDA KENDİMİZ, BİRBİRİMİZ VE DOĞA

YAZAN: Nursel DEMİR

nurseldemirfem@gmail.com

İhtimam politiktir diyerek başlamak istiyorum yazıma. Çünkü kendimizle, birbirimizle ve doğayla kurduğumuz ilişki, içinde yaşadığımız hiyerarşik düzenin bir aynasıdır.

Bir çocuğa; **büyüklerin sözünü kesme** denildiğinde başlar her şey.

Bir kadına; **sesini yükseltme** dendiğinde biraz daha büyür.

Bir çalışana; **işini kaybetmek istemiyorsan sus** denildiğinde kök salar.

Bir yurttaşına; **devletin vardır bir bildiği** denildiğinde kurumsallaşır.

Bir ağacın kesilmesine, bir nehrin yönünün değiştirilmesine, bir hayvanın yaşam alanının yok edilmesine **kalkınma** adı verildiğinde ise tamamlanır.

Hiyerarşi tam da böyle çalışır.

Kendini çoğu zaman baskı olarak değil, düzen olarak sunar. İtaati erdem, sessizliği olgunluk, boyun eğmeyi saygı, korkuyu tedbir, eşitsizliği ise doğal bir durum gibi gösterir.

Bu nedenle hiyerarşi yalnızca bir yönetim biçimi değildir. Aynı zamanda bir düşünme biçimidir. Kimlerin konuşabileceğini, kimlerin dinleyeceğini, kimlerin karar vereceğini, kimlerin uyum sağlayacağını belirleyen görünmez bir ağıdır.

Bu ağın içinde doğarız.

Daha çocukken sözümüzün ağırlığının yaşımıza göre belirlendiğini öğreniriz. Ne kadar haklı olursak olalım, büyüklerin karşısında susmamız gerektiği öğretilir. Çocukluk yalnızca büyümeyi beklenen bir dönem değil, aynı zamanda itaat eğitiminin başladığı ilk alandır.

Sonra cinsiyet devreye girer.

Oğlan çocuklarına cesur olmaları, risk almaları, kendilerini ortaya koymaları öğretilirken; kız çocuklarına dikkatli olmaları, uyumlu davranmaları, seslerini, kahkahalarını ayarlamaları öğütlenir.

Böylece erkek egemen yapı yalnızca erkeklere ayrıcalık dağıtan bir sistem olarak değil, herkesin davranışlarını düzenleyen devasa bir disiplin mekanizması olarak çalışır.

Bir kadın toplantıda sözünü ısrarla sürdürdüğünde agresif bulunabilir.

Bir erkek aynı kararlılığı gösterdiğinde lider olarak tanımlanabilir.

Bir kadın öfkelenildiğinde duygusal olmakla suçlanırken, erkek öfkesi çoğu zaman otoritenin doğal uzantısı olarak görülür.

Çünkü hiyerarşi yalnızca bedenleri değil, duyguları da sınıflandırır.

Kimin öfkesi meşrudur?

Kimin korkusu önemlidir?

Kimin acısı dikkate değerdir?

Kimin sesi duyulmaya layıktır?

Bu soruların cevapları hiçbir zaman eşit değildir.

Ancak hiyerarşi yalnızca dışımızda kurulan bir düzen değildir.

Çoğu zaman onun en görünmez biçimini kendi içimizde taşıyoruz.

Kendimizle kurduğumuz ilişkilerde de bir sıralama, bir üstünlük ve yetersizlik cetveli üretiriz. Mantığı duyguların üzerine yerleştirir, aklı daha değerli, sezgiyi daha önemsiz sayarız. Güçlü görünmeyi sezgisel olmaktan üstün tutar, üretkenliği dinlenmenin önüne koyarız.

Yaptıklarımızı başarı hanesine yazarken yapamadıklarımızı bir eksiklik listesine dönüştürürüz. Kendimizi çoğu zaman bir insan olarak değil, sürekli performans göstermesi gereken bir proje gibi değerlendirmeye başlarız.

Modern dünyanın rekabetçi kültürü bu içsel hiyerarşiyi sürekli besler. Daha başarılı olmak, daha çok üretmek, daha görünür olmak, daha hızlı ilerlemek gerektiği fikri, insanı yalnızca başkalarıyla değil, kendi geçmişiyle de yarışmaya zorlar.

Oysa insan kendi içinde bir yönetici ve yönetilen yaratmaya başladığında, özgürlüğünü de parçalamaya başlar.

Üzülen yanımızı susturan güçlü yanımız, korkan yanımızı küçümseyen cesur yanımız, dinlenmek isteyen bedenimizi azarlayan çalışkan yanımız, aslında dış dünyadaki tahakküm ilişkilerinin içimizdeki yansımalarıdır.

Bu nedenle hiyerarşiyle mücadele yalnızca kurumları, yasaları ya da toplumsal yapıları dönüştürme meselesi değildir. Aynı zamanda insanın kendisiyle kurduğu ilişkiyi de dönüştürme meselesidir.

Çünkü eşitlik yalnızca insanlar arasında kurulacak bir ilişki değil aynı zamanda insanın kendi içinde de kurması gereken bir dengedir.

Belki de özgürlük, duyguların mantığa, beden zihne, başarının başarısızlığa üstün olmadığı ve insanın kendini sürekli yargılamak yerine anlamaya çalıştığı bir yerden başlar.

Akademide de durum farklı değildir.

Bilginin özgürleştirici olması beklenirken çoğu zaman bilgi bir güç aracına dönüşür. Unvanlar, yayın sayıları, kürsüler, komisyonlar ve görünmez ilişki ağları, kimin konuşacağını, kimin dinleneceğini belirler.

Oysa hayat bilgisi olan bir kadın, yıllarca fabrikada çalışmış bir işçi, toprağın dilini bilen bir köylü ya da mahallesindeki sorunları en iyi bilen bir yurttaş çoğu zaman uzman olmadığı gerekçesiyle bilgi sahibi kabul edilmez.

Bilgi bile hiyerarşinin konusu hâline gelir.

Kimilerinin sözü bilimsel bulunur, kimilerinin deneyimi değersizleştirilir.

Kimilerinin cümleleri kaynak gösterilir, kimilerinin yaşamı görmezden gelinir.

Aynı durum çalışma yaşamında da karşımıza çıkar.

Müdürün öfkesi yönetim becerisi sayılabilirken çalışanın itirazı disiplin sorunu olarak kaydedilir.

Yetkili hata yaptığında sistem onu koruyabilirken, yetkisiz bir kişinin küçük bir yanlışı bile ağır sonuçlar doğurabilir.

Çünkü hiyerarşi yalnızca görev dağılımı yapmaz aynı zamanda değeri de dağıtır.

Kimin önemli, kimin önemsiz olduğuna karar verir.

Engelli bireylerin yaşam deneyimi bu gerçeği her gün yeniden gösterir.

Bir kaldırımın ortasına dikilmiş direk, çalışmayan bir asansör, erişilemeyen bir kamu binası yalnızca teknik eksiklik değildir.

Bunlar aynı zamanda kimin hesaba katıldığını, kimin unutulduğunu gösteren politik tercihlerdir.

Çünkü eşitsizlik çoğu zaman nefretle değil, önemsememekle kurulur.

Hiyerarşi de tam burada görünür olur.

Bazı hayatların diğerlerinden daha değerli kabul edildiği yerde.

Bazı ihtiyaçların öncelikli, bazılarının ise ertelenebilir görüldüğü yerde.

Devletler ve hukuk sistemleri de bu ilişkilerden bağımsız değildir.

Yasalar kâğıt üzerinde herkese eşit davranabilir. Ancak gerçek hayatın içinde sınıf, cinsiyet, yaş, engellilik, etnik kimlik ve ekonomik güç insanların haklara erişimini farklılaştırır.

Adalet yalnızca mahkeme salonlarında değil, insanların o salonlara hangi koşullarda ulaşabildiğinde de aranmalıdır.

Çünkü güç her zaman yalnızca karar verme yetkisinde değil, görünür olabilme imkânında da saklıdır.

Ve bütün bu hiyerarşik düzenin sonunda karşımıza en büyük tahakküm ilişkisi çıkar.

İnsanın doğa üzerindeki tahakkümü.

Erkek egemen yapının kadın bedeni üzerinde kurduğu denetimle, insanın doğa üzerinde kurduğu denetim arasında şaşırtıcı bir benzerlik vardır.

Her ikisinde de sahip olma arzusu vardır.

Her ikisinde de kontrol etme isteği vardır.

Her ikisinde de yaşamı kendi ihtiyaçlarına göre biçimlendirme iddiası vardır.

Bir nehir enerji hattına dönüştürülür.

Bir orman maden sahası olarak görülür.

Bir hayvan üretim nesnesine indirgenir.

Bir toprak parçası yalnızca rant değeri üzerinden değerlendirilir.

Doğa konuşamaz varsayılır.

Tıpkı kadınların, çocukların, yoksulların, engellilerin ve dışlananların uzun yıllar boyunca konuşamaz kabul edilmesi gibi.

Oysa hiyerarşinin en büyük yanılması, gücün haklılık ürettiğine dair inançtır.

Güçlü olanın daha bilgili, daha değerli, daha akıllı ve daha önemli olduğuna dair inanç.

Bugün dünyanın yaşadığı ekolojik krizlere, savaşlara, derinleşen yoksulluğa ve toplumsal eşitsizliklere baktığımızda karşımıza çıkan şey yalnızca yanlış politikalar değildir.

Aynı zamanda bir üstünlük fikridir.

Birilerinin diğerlerinden daha fazla hakka sahip olduğu fikri.

Birilerinin daha fazla yaşam alanını hak ettiği fikri.

Birilerinin konuşurken diğerlerinin susması gerektiği fikri.

Belki de bu yüzden hiyerarşi yalnızca siyasal bir mesele değildir.

Aynı zamanda etik bir meseledir.

Nasıl yaşadığımızı, birbirimizle nasıl ilişki kurduğumuzu ve doğayla nasıl bir bağ kurduğumuzu belirleyen temel bir meseledir.

Gerçek eşitlik, yalnızca iktidarın el değiştirmesiyle değil üstünlük fikrinin sorgulanmasıyla mümkündür.

Çünkü özgürlük, birilerinin en üste çıkması değil, kimsenin bir başkasının üzerinde yükselmek zorunda kalmadığı bir dünyanın kurulabilmesidir.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY HAZİRAN 2026

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar, değerli Umudun Kadınları dostları. Birbirinden farklı konuları içeren bilimsel araştırmalarla sizlerle.

Önce Başlıklar:

- Uykusuzluk Kanseri Riskini Artırıyor
- El Yazısı Ve Hafıza Arasında İlginç Bağlantı Tespit Edildi
- Regl Ağrıları İçin Doğru İlaç Hangisi?
- Nöro-Psikolojide Ezber Bozan Keşif: Her İnsanın Bir 'İç Sesi' Olmadığı Tescillendi!

Uykusuzluk Kanseri Riskini Artırıyor

ABD’de yapılan geniş kapsamlı bir araştırma, uykusuzluk sorunu yaşayan 50 yaş altı kişilerde bazı kanser türlerinin daha sık görülebileceğini ortaya koydu.

Uzmanlar, bulguların kesin bir neden-sonuç ilişkisi kanıtlamadığını, ancak gençlerde artan kanser vakalarını anlamak için uykunun önemli bir başlık olarak incelenmesi gerektiğini belirtti.

Chicago’da düzenlenen 2026 Amerikan Klinik Onkoloji Derneği yıllık toplantısında sunulan araştırmada, 18-50 yaş aralığındaki 413 binden fazla uykusuzluk tanılı kişi ile uyku sorunu bulunmayan 18,4 milyon kişinin verileri karşılaştırıldı.

Araştırmacılar, uykusuzluk tanısı alan kişilerde bazı kanser türlerine yakalanma ihtimalinin daha yüksek olduğunu tespit etti.

Araştırmaya göre uykusuzluk sorunu yaşayan kişilerde, tanıdan sonraki 5 yıl içinde meme kanseri görülme olasılığı 3 kata kadar arttı.

Uykusuzluk yaşayanlarda bağırsak ve rahim kanseri riskinin yaklaşık 2 kat, yumurtalık kanseri riskinin ise yüzde 57 daha yüksek olduğu belirlendi.

Prostat ve bazı mide-bağırsak kanserlerindeki artışların ise istatistiksel olarak yeterince güçlü olmadığı kaydedildi. Bowel Cancer UK Klinik yöneticisi Claire Coughlan, gençlerde Bağırsak kanseri vakalarının arttığına ilişkin küresel ölçekte kanıtların çoğaldığını belirterek, uykusuzluğun olası risk faktörlerinden biri olarak incelenmesinin önemli olduğunu söyledi.

Breast Cancer Now Baş Bilim Sorumlusu Simon Vincent ise araştırmanın “**bir başlangıç noktası**” olduğunu vurguladı. Vincent, uykusuzluk ile kanser arasında ilişki bulunmasının, uykusuzluğun doğrudan kansere neden olduğu anlamına gelmediğini ifade etti.

El Yazısı Ve Hafıza Arasında İlginç Bağlantı Tespit Edildi

Yeni nörolojik araştırmalar, el yazısı yazmanın öğrenme ve hafıza için kritik öneme sahip karmaşık beyin ağlarını aktifleştirdiğini, klavyede yazmanın ise beynin adeta otopilotta kalmasına yol açtığını ortaya koyuyor. Norveçli nörobilimci Audrey van der Meer, yirmi yılı aşkın bir süredir el yazısının insan beynini nasıl şekillendirdiğini inceliyor.

2024 yılında Frontiers in Psychology dergisinde yayımlanan çalışmada, araştırma ekibi öğrencilerin dijital bir kalemle el yazısı yazarken veya klavyede yazı yazarken beyin aktivitelerini izlemek için yüksek yoğunluklu EEG başlıkları kullandı. Sonuçlar oldukça çarpıcıydı. El yazısı yazmak; hafıza, duysal entegrasyon ve aktif öğrenmeden sorumlu bölgeleri birbirine bağlayarak tüm beyinde senkronize bir nöral aktivite patlamasını tetikledi. Buna karşılık, öğrenciler tamamen

aynı kelimeleri klavyeyle yazdıklarında, bu gelişmiş bilişsel ağ çöktü. Klavye kullanımını tekrarlayan ve birbirinin aynı tuş vuruşlarına dayandığından, minimum düzeyde mekânsal problem çözme gerektiriyor ve beyindeki çok önemli öğrenme merkezlerinin sessiz kalmasına neden oluyor.

Bu nörolojik farklılık, bilgiyi işleme ve akılda tutma şeklimizi doğrudan etkiliyor. Princeton Üniversitesi'nde Pam Mueller ve Daniel Oppenheimer tarafından yapılan daha önceki araştırmalar da bu bulguları destekler nitelikteydi. Bu araştırmalar, elle not tutan öğrencilerin kavramsal kavrama testlerinde dizüstü bilgisayar kullananlara göre sürekli olarak daha yüksek performans gösterdiğini kanıtlamıştı. Dizüstü bilgisayar kullanıcıları dersleri bilgiyi işlemeden kelimesi kelimesine kaydederken, el yazısı yazmak öğrencileri eleştirel bir şekilde dinlemeye, fikirleri sentezlemeye ve kavramları gerçek zamanlı olarak özetlemeye zorluyor.

Fiziksel açıdan zengin aktivitelerin yerine dijital tuş vuruşlarını koyarak, derin bilişsel etkileşim pahasına yüzeysel bir verimlilik elde ediyoruz. Bilgiyi gerçekten işlemek, daha iyi kararlar almak ve zihnimizi keskin tutmak için en basit çözüm bir kalem almaktır.

Regl Ağrıları İçin Doğru İlaç Hangisi?

İngiltere'de süpermarketlerde satılan ilaçlar üzerinde yapılan geniş çaplı bir araştırmaya göre, kadınlar adet sancuları için en etkili ağrı kesiciyi kullanmıyor olabilir.

Kasa fişlerini temel alan araştırma ismi açıklanmayan bir süpermarket zincirinde, on yıl boyunca 211 milyon işlemi kapsayan verilerle yapıldı.

Çalışma, tampon ve hijyenik pedlerle birlikte en yaygın satın alınan ağrı kesicinin parasetamol olduğunu ortaya koydu.

Ancak uzmanlar, kas kramplarını gidermede daha etkili olduğu için ibuprofenin birçok kişi için daha iyi bir seçenek olabileceğini söylüyor.

Araştırmacılara göre, alışverişler adet ağrısının "ölçeği ve etkisi" ile insanların bununla nasıl başa çıktığını ortaya koyuyor ve bu konuda çok fazla araştırma bulunmuyor. Araştırmacılar, parasetamolün insanların daha aşına olduğu bir ilaç olmasından ötürü tercih edilebileceğini öne sürüyor.

Parasetamol etkili bir ağrı kesici olmakla birlikte, ibuprofen, rahimdeki kasların kramp şeklinde kasılmasına yol açan kimyasal olan prostaglandinlerin üretimini engellediği için regl ağrısına karşı daha iyi bir seçenek olabilir.

Buna karşılık parasetamol, öncelikle beyinde çalışarak ağrı sinyallerini engelliyor; bu da onu baş ağrıları için iyi bir seçenek yapıyor.

Ayrıca yüksek ateşi düşürmeye de yardımcı oluyor, bu nedenle örneğin grip olduğunuzda faydalı olabilir.

Araştırmacılar, 2006 ile 2015 yılları arasında 3,4 milyon kişinin alışverişlerini inceledi.

PLoS Digital Health dergisinde yayımlanan çalışmaya göre, regl ürünleri satışlarının yarısında tüketiciler bir ağrı kesici de almıştı.

Bu ilaçların yaklaşık üçte ikisi parasetamol, geri kalan üçte biri ise ibuprofen içeriyordu.

Bristol Üniversitesi'nden ortak araştırmacı Dr. Anya Skatova, verilerin ülke genelini tam olarak temsil etmekten ziyade bir anlık görüntü niteliğinde olduğunu vurguladı.

Ancak bunun, kadınların adet ağrısı için ne satın aldığına dair bazı ipuçları sunduğunu belirtti.

İngiltere Ulusal Sağlık Hizmetleri NHS, günlük faaliyetlerinizi yapmanızı engelleyen ya da sizi endişelendiren şiddetli regl ağrısı yaşıyorsanız bir doktora başvurmanız gerektiğini belirtiyor.

Çünkü bunun nedeni endometriozis ve miyomlar gibi başka bir sağlık sorunu olabilir.

Nöro-Psikolojide Ezber Bozan Keşif: Her insanın Bir 'İç Sesi' Olmadığı Tescillendi!

Bugüne kadar pek çok insan, kendi kararlarını alırken, planlama yaparken ya da günlük yaşamın stresine karşı tepki verirken kafasının içinde konuşan o tanıdık "iç sese" (iç monoloğa) herkesin sahip olduğunu varsayıyordu. Ancak dijital platformlarda ve tıp dünyasında geniş yankı uyandıran yeni bilimsel analizler, bu yerleşik paradigmayı tamamen yıktı. Yapılan araştırmalar, bazı bireylerin zihninde kelimelerden oluşan bir anlatıcının hiç var olmadığını, bu durumun nörolojik bir eksiklik değil, tamamen farklı bir bilişsel mimari olduğunu ortaya koydu. Kavramsal olarak incelendiğinde iç monolog; bir bireyin dış dünyaya yansıtmadığı, ancak kendi zihninde bilinçli olarak yürüttüğü sessiz konuşma eylemidir. Örneğin, iş yerinden tam ayrılmak üzereyken yöneticisi tarafından ek görev verilen bir çalışan, dışından "Tabii ki patron, hemen ilgileniyorum" derken, içinden duruma isyan eden sert cümleler kurabiliyor. İç sesi olmayan bireyler ise bu sinsi aşamada hiçbir kelime veya cümle tasarlamadıklarını, sadece soyut bir "hayal kırıklığı veya huzursuzluk duygusu" hissettiklerini, ancak zihinlerinde kendi sesleriyle bir diyalog yürütmediklerini ifade ediyor. Konunun bilimsel arka planını aydınlatmak adına saygın yayın organlarından The Guardian gazetesine açıklamalarda bulunan dünyaca ünlü Psikoloji Profesörü Russell Hurlburt, iç monolog kavramının ikili bir "evet ya da hayır" denklemine indirgenemeyecek

kadar kompleks bir yapıda olduğunu vurguladı. Prof. Dr. Hurlburt tarafından yürütülen laboratuvar çalışmalarına göre insanlık, zihinsel konuşma eğilimleri bakımından geniş bir spektruma yayılıyor.

Klinik analizler neticesinde geliştirilen zihinsel haritalandırma modelleri, insan tipolojilerini şu şekilde kategorize ediyor: Toplumun küçük bir azınlığı kafasının içinde saniyeler bile durmayan kesintisiz bir kelime trafiğiyle (kronik iç gevezelik) yaşarken, büyük bir çoğunluk sadece ihtiyaç duyduğunda veya derin düşüncelere daldığında iç sesini devreye sokuyor. Ancak en dikkat çekici grubu, zihinlerinde hiçbir zaman dilsel bir yapı, kelime veya cümle dönmeyen sessiz popülasyon oluşturuyor. Bu bireyler dünyayı kelimelerle değil; görüntülerle, saf kavramlarla ya da doğrudan duygusal sinyallerle algılayıp işliyorlar. Nöro-psikoloji uzmanları, iç sesin yokluğunun bir zekâ geriliği ya da patolojik bir zafiyet olmadığını, aksine beynin bilgiyi işleme yöntemindeki evrimsel bir çeşitlilik (nöro-çeşitlilik) olduğunu belirtiyor. Birden fazla dili akıcı şekilde konuşan bireylerin hangi dilde düşündüğü sorusu da bu mekanizmayla paralellik gösteriyor. Bazı insanlar kavramları doğrudan görsel sembollere dökerek kelimelerin getirdiği hantallıktan kurtuluyor ve çok daha hızlı karar alma mekanizmaları geliştirebiliyor.

Kafanın içindeki sesin varlığı, bir radyodan ya da dışarıdan gelen yabancı bir fısıltıdan tamamen farklı olarak, bireyin kendi öz bilincini yönetme ve yönlendirme biçimidir. Akşam yemeğinde ne yeneceğini planlamaktan, otobüsteki saygısız bir yolcuya içten tepki göstermeye kadar geniş bir yelpazede çalışan bu sistem, iç sesi olmayan insanlarda tamamen farklı bir nörolojik ağ üzerinden sessizce yürütülüyor. Bilim insanları, insan zihninin bu sinsi ve büyüleyici katmanlarını tam olarak çözmenin, gelecekte yapay zekâ modellerinin düşünme algoritmalarını geliştirmede ve kişiselleştirilmiş psikoterapi yöntemlerinde çığır açıcı bir dönüm noktası olacağını önemle vurguluyor.

Gelecek sayımızda yepyeni araştırmalar ve bilimsel gelişmelerle buluşa bilmek dileğiyle umutla kalın.

22.06.2026

PLAZADAN PİJAMAYA, TAVANDAN GELECEĞE

YAZAN: Hülya İNSEL

insel.hulya@gmail.com

Selam, ben o her şeye yetişmeye çalışan, her şeyin altından tek başına kalkabileceğine inanmış o yorgun kadın... Beni tanıyorsunuz, biliyorum. Sabahları plaza koridorlarında jilet gibi takımlarla, dik durmaya çalışan, o güçlü adımlarla yürüyen; öğleden sonra ise ev ile iş arasında sıkışmış,

üstünde şık bir bluz, altında en sevdiği çiçekli pijama altıyla ekran karşısında "Her şey yolunda" maskesi takan o paramparça ruh... Tanıdık geldi mi size?

Tiyatrodan çıkıp pilatese koşarken, hayatın hızına yetişmek için nefes nefese kalırken; "Evde yemek yap, ödev kontrol et, temizliği unutma!" sözleri niye kafamda dolanıp duruyor? Aslında hep bir şeylerden kaçıyorum. Hayatın bana yüklediği tüm bu sahneleri, rolleri başarıyla yapıyor muyum bilmiyorum ama ben hâlâ kendi içimdeki o küçük kızın geçmiş zaman yaralarını hangi dile tercüme edeceğimi, o sızıyı nasıl susturacağımı bilmiyorum. Bazen o sızı öyle olmadık zamanlarda karşıma dikiliyor ki...

Geçen gece, 11 yaşındaki oğlum yorganı o keskin, çocuksu hışımla çekip "İleri git!" dediğinde, sadece yataktaki yerimi kaybetmedim; içimde yıllardır sıkı sıkı tuttuğum o zamanın dikişleri patladı. O yorgan sırtımdan kayıp gittiğinde, duvarın ruhu donduran o eski, o çok tanıdık soğukluğu çıplak tenime değdi. Kendimi bir anda otuz yıl öncesinde, o pütürlü tavana bakıp çaresizce seilmeyi bekleyen, her pütüre yalnız hayaller anlatan o küçük kızın yanında buldum.

Bir annenin en büyük, en can yakıcı kırılma anı, bence gözünden sakındığı çocuğunun aynasında bizzat kendi çocukluk kırgınlığıyla yüzleştiği o yatak anıdır. Dışarıda dünyayı yönetmiş, evde her şeyi kusursuzca organize etmiş olabilirim; ama o an anladım ki ruhum hâlâ o otuz yıl önceki pembe güllü yorganın altında kaskatı duruyor. Hayatım boyunca oynadığım o "her şeye boyun eğen, uslu ve uyumlu çocuk" rolü, meğer omuzlarımdaki en ağır yükümü. Sevmek, kabul görmek ve bir anne, bir kadın olarak "yeterli" sayılabilmek için ömrünü her şeye yetişmeye adanmış o yorgun kadın; aslında sadece "görölmek", sadece sarılmak istiyordu. Sonra içimden o pütürlü tavana sordum: "Anne, sen nasıl yaptın bu kadar şeyi? Kim sarıldı sana?"

Gün içinde o bitmek bilmeyen yükümlölükler ruhumu kuşatırken, boğazıma düğümlenen hıçkırıkları gizlemek için elimdeki kalemi kıracak gibi sıkıyorum. İçimdeki her parça "Yorulдум, canım acıyor!" diye çığlık atarken, toplumsal ezberlerim yüzüme o sahte gülümsemeyi yerleştiriyor: "Ben hallederim." Çünkü bu topraklarda bir kadının yorgunluğu "tahammülsüzlük", bir annenin "yoruldum" çığığı ise "nankörlük" sayılır. Kimse görmüyor; akşam eve gidince ne pişireceğini düşünürken işleri yetiştirmeye çalışan o paramparça zihni... Çocuğun ödevini kontrol ederken kendi içinde tükenen o anneyim ben.

Çünkü biliyorum, biz ne kadar güçlü görünmeye çalışırsak çalışalım, bu beden kırgınlıkların kaydını tutuyor. Sırtımızdaki o acı, acımasız sorumluluk küfesi hafiflemedikçe, içimizdeki o gizli savaşı bitmiyor. Modern kadının en büyük, en sessiz trajedisi tam olarak bu yatakta gizli: Herkese, her şeye yetişip; bir tek kendine geç kalmak. Evladına en kusursuz hayatı, en güzel sevgiyi sunmak için çırpınırken, kendi ruhunu kaygı kırıntılarıyla aç bırakan o annenin gizli gözyaşlarıdır bu. Oysa kendi çocukluk yalnızlığımla, o omuzlarıma çöken "kusursuz, fedakâr anne" efsanesiyle o yatakta

dürüstçe yüzleşip ağlarsam, çocuğumun da gelecekteki ruhunu şifalandırmaya başlar mıyım diye düşünüyorum. O yorganı üzerinizden çekip alan çocuğunuz, aslında içinizdeki hangi çıplak, hangi kimsesiz gerçeği açığa çıkarıyor?

Peki ya siz? Bu akşam başınızı yastığa koyup o pütürlü tavana baktığınızda, o sessizlikte gerçekten kendi sesinizi duyabiliyor musunuz? Yoksa çocukluğunuzda size giydirilen o 'uslu kız' elbisesinin ve bugün hayatın size dayattığı 'her şeye yetişen kusursuz anne' rolünün yorucu gürültüsünü mu dinliyorsunuz?

HAK MI HUKUK MU LÜTUF MU

NAFAKAYI KONUŞUYORUZ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Avukat Süreyya YARLI

Şule: Sevgili Umudun Kadınları İzleyicilerimiz, 'Hak Mı Hukuk Mu Lütuf Mu' köşemizde, bu ay, Avukat Süreyya Yarli arkadaşımızı konuk etmek istedik. Kendisine sosyal medya aracılığıyla ulaştık. Daha önceden beri çok tartışılan ama Anayasa Mahkemesinde nafakayla ilgili çıkan karar üzerinden örneklerle konuşmak istiyoruz. Kısaca sizi tanıyalım isterseniz.

Süreyya: İstanbul Barosuna bağlıyım. Yaklaşık 11 yıldır İstanbul'da, kendi ofisimde serbest avukatlık yapıyorum. Çalışma alanlarım, ceza, sağlık hukuku, kadın ve çocuk hakları üzerine. Aynı zamanda sivil toplumda 12-13 yıldır aktivistlik yapıyorum. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve çocuk hakları, ihmal, istismar, son dönemlerde hayvan hakları, kadının sağlık hakkı üzerine çalışmalar yürütüyorum. Bugün de hep beraber tam da benim uzmanlık alanlarımdan olan nafakayı konuşacağız.

Şule: Geçmişten beri erkekler ve hükümet bu nafaka sürecine neden bu kadar taktı? Bu süreci özetleyin isterseniz.

Süreyya: Bu tartışma son 4-5 yılın tartışması. Ama bahsettiğimiz nafaka konusu, çok daha eski, derin ve çok uzun yıllardır olan bir düzenlemeden bahsediyoruz. Bizim Türk Medeni Kanunumuz çok değişim geçirerek bu hale geldi. Medeni Kanun, kadınlar için çok önemli bir devrim kanunu. O yüzden buradaki kazanımları çok kıymetli buluyoruz. Bunlar üzerinde tabi ki tartışılabilir, farklı fikirler beyan edilebilir. Her kanun maddesi her zaman yüzde yüz doğrudur diyemeyiz. Toplumun ihtiyaçları ve dönüşümüne göre değişebilir, revize edilebilir. Mesele, bir grup erkek tarafından, son 4-5 yıldır tartışılan, nafakanın temelden kaldırılmasının istenmesidir. Bir grup da diyor ki "Tabi ki kadınlar nafaka alabilir. Ama neden bu süresiz, sonsuza kadar olsun? Üç gün, bir ay evli kalıp neden ölene kadar nafaka ödeyen milyonlarca erkek var." bu iki gerçeklik de doğru değil. Konu çarpıtılıyor ve saptırılıyor. Olmayan deneyimler varmış gibi özellikle X platformu üzerinden aktarılıyor. Bir kulis çabasıyla, sanki milyonlarca erkek mağdurmuş gibi anlatılıyor. Aslında mağdur olan kadınlar. Çünkü kadınlar evlenince daha çok yıpranıyor, aldatılıyor, şiddet görüyor, ev işleri, çocuk bakımı yüzünden kariyerini daha ziyade kadın bırakıyor veya hiç okutulmuyor, hiç çalıştırılmıyor, evlendiriliyor, yoksulluğa düşüyor. Günün sonunda boşanması

gerektiğinde, o kadına tabi ki ekonomik destek verilmesi gerekiyor. O yüzden bu madde, bu anlamıyla doğru bir madde. Maddeye baktığımızda, temelde hep söylediğimiz şey, bir cinsiyet de belirtilmiyor. Kanuna göre nafakayı erkekler de alabilir. Çok nadir de olsa, yoksulluğa düştüğü için kadın eşlerinden nafaka alan erkekler var. Nafakayı sadece kadınlar alabilir şeklinde bir düzenleme yok. Kadın düşmanı bir yerden insanlar demoralize edildi, yönlendirildi. Alanda çalışmayan, konuyu bilmeyen, kadın yoksulluğuyla ilgili gerçek bilgisi olmayan insanlar, sanki evlenip boşanmış bütün erkekler sonsuza kadar nafaka ödüyor gibi düşünerek, “Bu kadar da olmaz ki canım” gibi tepkiler veriyorlar. Burada yanlış yerden sürdürülen, özellikle bir grup trol tarafından başlatılıp sonra da bu yanlış kara propagandayla gündem yapılma meselesi var. Kadınlar daha çok mağduriyet yaşıyor. Çünkü nafaka miktarları çok düşük. Asıl bunları konuşmamız lazım. Nafakaların neredeyse yarısını erkekler ödemiyor bile. Kadınlar çoğu zaman erkeklerle karşı karşıya gelmemek ve bir an önce boşanıp o şiddet ve kötülük dolu evlilikten kurtulmak için nafaka ya da başka mali haklarından vazgeçip anlaşmalı boşanabiliyorlar. Bunları tartışmamız gerekirken, topluma çok yanlış bir yerden aksettirilen tartışmanın sonucunu ne yazık ki kadınlar aleyhine görüyoruz. Anayasa mahkemesi bir iptal kararı açıkladı. Fakat detaylarını henüz açıklamadı. 9 ay sonra yürürlüğe girecek. Anayasa Mahkemesi hangi gerekçeyle bu kanun maddesini iptal etti ve oraya nasıl bir şey konması gerektiğini düşünüyor, bunları henüz bilmiyoruz. Belki de bu insanların sevindiği kadar bir gerekçe görmeyebiliriz.

Şule: İnsanlar birkaç münferit, çevrelerinden duydukları olaydan etkileniyorlar., üç yıl evli kalıp 15 yıl nafaka alan kadın var mıdır istatistiki bilgi olarak?

Süreyya: Şimdiye kadar hiç bu kadar orantısız bir şey görmedim. Sadece yıl bazında söylüyorum. Görmemem, yok olduğu anlamına gelmez. Varsa bu kadar abartılı örnekler, bize dosyaları göndersinler bakalım. Hâkim neden üç aylık evliliğe 30 sene boyunca nafaka ödenmesine karar vermiş? Haklı bir gerekçe olup olmadığına bakalım. Diyelim ki haksız bir karar verildi. Mantıken bir avukata giderseniz, durumunuzun kötüye gittiğini, kadının çalıştığını ya da evlendiğini söyleyerek bu nafakanın kaldırılmasıyla ilgili bir maddenin olup olmadığını sorarsınız. Öyle bir destekten yararlanırsınız çünkü var. Haksız bir durum varsa, avukat da nafakanın kaldırılması ya da azaltılmasıyla ilgili dava açar. İnsanlara şu aksettiriliyor: Sanki bütün aile hâkimleri istisnasız süresiz nafaka veriyormuş gibi. Bir ay ya da 30 yıl evli kalsa da bütün kadınlar boşanma davası açıldığından itibaren durumları iyi de olsa, kötü de olsa süresiz nafaka alıyorlarmış gibi bir algı yaratılıyor. Kanun, süresiz nafaka şartlarını belirliyor. Boşanma gerçekleşirken, yoksulluğa düşecek olan taraf, eğer kusuru karşı taraftan daha ağır değilse, süresiz nafaka isteyebilir. Bu durum kadınlar için yüzde 80 geçerli. Hâkim süresiz nafaka vermek zorunda değil. Kadını kusurlu bulursa, nafaka vermeyebilir. Bu nafakayı süreli olarak da belirleyebilir. Zaten son dönemlerde çoğu hâkim ya nafakanın örneğin iki yıllık toptan ödenmesine ya da aylık şeklinde iki yıl ödenmesine karar verebiliyor. Bunların kanunda yeri var. Bir gün evli kalıp ömür boyunca süresiz nafaka alan hiç kimse görmedim. Son yıllarda, dünyada, şöyle bir sıkıntı olmaya başladı: sosyal medyaya giriyorum, kafama göre atıp yazıyorum bir yalan. “5 gün evli kaldım. On yıldır nafaka ödüyorum. Bu kanun maddesi yüzünden eski karım da verdiğim nafakayı, çatır çatır yeni sevgilisiyle yiyor.” Kimse bu hikâyenin gerçekliğini araştırma gereği duymuyor. Belki o adam hiç evlenmedi bile. Bunu yazan başka bir trol. Belki o boşanma davasında başka gerekçeler var. Sorgulama yapmadan, yazılanların doğru olduğunu kabul ediyoruz. Sanki ortada büyük bir sorun varmış gibi bir algı yaratıyoruz. İstanbul, metropol bir bölge ve en pahalı iller arasında. Bu ilde verilen ortalama nafaka miktarı, 4-5 bin TL. Çocuk için 7 bin TL. Bırakın kira ödemeyi, aylık faturanızı bile ödeyemezsiniz. Sigortalı bir işe girince, bu nafaka geliri kesiliyor. Mahkeme karşı tarafın kira ödeme

yükümlülüğünü vermiyor. İnsanlar aile hâkimlerinin ellerinin çok açık olduğunu sanıyor. Onların çoğu da çok daha tutucu. İnsanlar nafaka ücreti çok az çıksın diye gerçek kazandığını göstermiyor. Çoğu işten çıkarak sigortasını yok ediyor. Sigortasız çalışıyor, üzerindeki malı başkasına geçiriyor. Kendi fabrikasında, kendisini işçi gösterenleri gördüm. Evlilikte taşınmaz malların çoğu erkeklerin üzerinde Ortak emek vererek elde etseler bile. Birkaç istisnai durum yüzünden, biz kanun değiştirmek zorunda kalmamalıydık. Her kanun maddesini kötüye kullanan insan yüzünden kanun maddesi değiştireceksek, o zaman bizim kanun çıkarmamız lazım. Kanunların boşluğundan yararlanan insanlar mutlaka olacaktır.

Şule: Erkekler boşanmayı kabullenmedikleri için nafaka ödemek onların egosuna çok ters gelen bir durum oluyor. Boşanmayı engellemek adına, insanlar nafaka almasın düşüncesi. Sanki boşanmayı engelleyecekmiş gibi düşünüyorlar. Nafaka hikayelerinde kadınlar çok şey anlatıyor. Boşanan kadınlara daha çok iş imkânı sağlansa, kadın yoksulluğu çözülür. Bunu yapsınlar. Pek çok kadın zaten nafaka alamaz.

Süreyya: Şunu vurgulamak lazım: Şu an neden çoğunluk kadın nafaka alıyor? Çünkü ekonomik olarak bu sistem yüzünden hala geride kalan kadınlar. Yoksulluğun en çarpıcı yüzünü yaşayan kadınlar, boşanınca çocuğun bütün bakım yükü üzerine kalan kadınlar. Evlilik süresinde de bakım yükü üzerine kalan kadınlar çalışıyorsa kariyerinde geriye giden, evlendiği için hiç çalışamayan, aldatılan, dövülen, eğitim hayatından mahrum bırakılan yine kadınlar. Genç nesilde bu sayı bir tık daha az olabilir. Üst nesli hiç söylemiyorum. Kaç kişinin anneanne ve babaannesi lise ya da üniversite mezunu, sigortalı bir işe girip emekli olmuş, evlilikleri sorunsuz geçmiş? Çoğu en az 4-5 çocuk doğurmuş hem evde hem de tarlada çalışmış. O neslin boşanmaya kalktığını bir düşünün. Boşanmaya çalışan bu durumdaki pek çok kadın müvekkilimiz inanılmaz şekilde çok zorlanıyor. 30-40 yıllık bir evlilikten çıkıyor ve hiçbir güvencesi, emekli maaşı yok. Hele çocuklarından da destek göremiyorsa, adam ne kadar nafaka ya da tazminat verir, mahkeme ne bağlarsa, o kadın onunla geçinmek zorunda kalıyor. Böyle bir gerçeklik var Türkiye’de. Erkekler için bu durumların hiçbiri geçerli değil. Biz çok yapısal, derin, yıllardan gelen bir süreçten bahsediyoruz. Avrupa’daki belli başlı şehirlerde, kademeli nafaka ödenmesiyle ilgili örnekler veriliyor ama bu elmayla armudu karşılaştırmak gibi. Bu konuda İsveç’i örnek veremezsiniz. Kadın-erkek eşitliği, istihdamı, ekonomik güce katılım oranı bizimle aynı değil. Nafakanın mantığı bu eşitsizliklerin olması. İsveç aşır gitmiş bu konuları ve yüz yıl bizim önümüzde. Bizde de sosyal devlet olsa, nafakaya gerek olmaz.

Şule: İşimize gelince Avrupa karşılaştırması yapıyoruz. Alınması gereken önlemleri almıyoruz. Çocukların iştirak nafakasıyla karıştırıyorlar yoksulluk nafakasını. Çocuklara ödedikleri parayı bile çok görüyorlar erkekler.

Süreyya: Sosyal medyada yazılanlara herkes baksın ve buna sevinenlerin yazdıklarını görsün. Böyle bir üslup olamaz. Sanki kadınlar çocuklarını ana-babalarının evinden getirmişler gibi, “Çocuk için bile ödememek lazım” diyorlar. Anlaşmalı boşanmada kendi çocukları için ödeyecekleri nafakada, 5yüz-bin TL için pazarlık yapıyor erkekler. Veremeyeceği için değil. Nafaka veremeyecek durumda olan, çocuğunu seven, saygıyla boşanmak isteyen, eşine hala saygı gösteren erkekler de var. Koşulları iyi olmadığı halde pazarlık yapmıyorlar. Verilen nafaka üç kuruş, çocuğa yetmiyor. Dışarıda yemeğe gitse, ödenen nafakanın üçte biri gider. Çocuğun başka giderleri de var. Yoksulluk ve iştirak nafakasını birbiriyle karıştırıp bu nafakaları ödeyemedikleri için tutuklandıklarını söylüyorlar. Bir iki tutuklama haberi düştü diye, herkes tutuklanıyor anlamına mı gelir? Şu an nafakadan dolayı tutuklanmak çok zor. İcra hâkimleri tutukluluk kararı vermemek

için ellerinden geleni yapıyorlar. En az üç ay boyunca nafaka ödememen, acil duruma düşmemen lazım. Finansal anlamda bunu kanıtlayabilirsen, tutuklama olmuyor. Bu kararlar sana gelecek, sen itiraz edeceksin, dava açılacak, hâkim sana son kez ihtar edecek, süre verecek, o zamana kadar ödemeyeceksin. En son aşamada pes edip tutuklama kararı veriyorlar. Bu oran çok düşük. 10 dava varsa icrada, en fazla ikisi için tutuklama kararı veriyorlar. Biz hep şöyle konuşuyoruz: “Siz kadınları eve kapatıyorsunuz. Eğitim vermiyorsunuz, kadın işi bırakmak zorunda kalıyor. Çocuk bakıyor ve destek göremiyor. Senelerce o evlilikte kalıyor. Sonra bu kadınların çok az bir parayla idare etmesini istiyorsunuz.” Bunun tam tersi durumda olan kadınlar için aslında aynı şeyi konuşmamız lazım. Eğitilmiş, ekonomik durumu iyi olan kadın da evlilikte geriye düşüyor. Bu ülkede Koç ailesinin kızı değilseniz, evlendiğinizde otomatik olarak geriye düşüyorsunuz. İstedığınız kadar kariyerli olun, bir kere çocuk doğduğu andan itibaren, çocuk bakımı tamamen sizin üzerinize kalıyor. İsteddiğiniz kadar başarılı olun, kariyerini bırakan, erkekten ziyade siz oluyorsunuz. Mesleğinize devam etmeye çalışsanız bile, geriden geldiğiniz için tekrar o meslek hayatınıza dönmek istediğinizde, zorlanıyorsunuz. Bu kadınlar da diğerleri gibi zorlanıyor, şiddet görüyor, aldatılıyor, farklı sorunlar yaşıyor.

Şule: En çok üzüldüğüm, pek çok avukatın da nafaka düzenlemesini desteklemesi. Gerçekten bunu anlamakta çok zorlanıyorum.

Süreyya: Bir masada 4 hukukçu oturuyorsa, 5 fikir vardır genelde öyle derler. Hukukçuların bir konuda yüzde yüz aynı noktada durdukları görülmemiştir. Hukuk böyle. Bunu savunan da bizim gibi karşı çıkan da çok fazla. Bazıları olaya tamamen fanatik, popüler bir yerden bakıyor. Belli bir kesimin desteğini alarak kendi görünürlüğüne artırmak için yapıyor. Bir kısmı gerçekten kendi içerisinde bu konuda öznel bir şey yaşadığı için destekleyebilir. Geriye kalanın da konuya vakıf olmayıp, kadın penceresinden deneyim yaşamayıp bu konuda kalem oynatmayıp, söz söylemeyi, bu mücadelenin içinde yer almayıp, kadın yoksulluğunu, yaşanan eşitsizliği görmeyip, konforlu yerlerinden sadece hukuk teknisyeni gibi bakıyorlar. “Maddede bu yazıyor. 2026 Türkiye’indeyiz artık. Bu da savunulmaz ki kardeşim. Hani her şeyde eşittik?” diyorlar. Bu sadece teknik olarak hukuki bilgiyle kâğıt üzerinden değerlendirilecek bir konu değil. Nafakanın sosyolojik alt yapısını, geçmişini, kadın mücadelesini, kadınların bu noktaya nasıl geldiklerini, kadın yoksulluğunu bilmek lazım. Hala istihdama erişimde kadınların yüzde 30 bile olmadığını, ülkede kreş desteğinin %2 bile olmadığını görmek lazım. O yüzden “Kadınlar ayaklarının üzerinde dursunlar, kimseye muhtaç olmasınlar, gitsin çalışsınlar, koca parasıyla yaşamasınlar” diyemeyiz. Böyle düşünen kadınlar olabilir. Böyle düşünen kadınlardan ziyade, mağduriyeti yaşayan o büyük kadın grubu için, ileride buna maruz kalabilecek her kadın için bu mücadeleyi veriyoruz. Birkaç kadın bunu kötüye kullanıyor diye, kanun maddesini mi değiştirelim? Ne yapalım?

Şule: Bu yanlış anlamayı düzeltmek için bu mücadele adına ne yapmamız gerekiyor? Neler öneriyorsunuz?

Süreyya: Her yerde, sosyal medyada bir takipçimiz olsa bile yazıp çizip söylemek lazım. Arkadaşlarımızla, günlerde konuşmamız lazım. Düşüncelerimizi üretmeliyiz. Bu alanlarda çalışan sivil toplum kuruluşlarına maddi manevi destek vermemiz lazım. Sivil toplumun sesini yükseltmesi de çok önemli. Geri kalan kısım, hukukçularda ve siyasetçilerde olacak. 12. Yargı Paketinde, nafakayla ilgili bir düzenleme gelip gelmeyeceği, bir tık sonraya mı bırakılır, orası belirsiz. Günün sonunda kademeli olarak böyle bir düzenleme gelebilir. O zaman da bizim mücadelemiz hukuken devam edecek. Kadınların bu mücadeleden en az zararla çıkması için önce kadınlar olarak kendi içimizde bu mücadeleyi vereceğiz. Bizim gibi düşünmeyen kadınlara bunları anlatmamız lazım.

Diğerlerinin sesi ne kadar yüksek çıkıyorsa, bizim de sesimizin her yerde o kadar yüksek çıkması lazım. Burada olay, erkek düşmanlığı değil. Benim hayalimdeki dünya ve ülkede kimsenin birbirinden nafaka almaya ihtiyaç hissetmeyeceği bir ekonominin olması. Bu kadar ideal bir düzende yaşamak isterim. Hiçbir anlamda, ayrıldıktan sonra kimse birbirine muhtaç kalmasını isterim. Bu durumda olmaktan hiç hoşlanmıyorum. Ama şu an bu durumdaysak, bunun sebebi neyse, onu çözmek lazım. Soruna yanlış bir yerden bakıyoruz, onu anlatmaya çalışıyorum. Bir grup var ki onlarla hiç tartışmaya girmemeliyiz. Ne söylenirse söylensin, olayı köpürtmek, yanlış yerlere çekmek amacıyla aslında olayı manipüle ediyorlar. Milyonlarca erkeğin mağdur olması, neye göre bir veri? Bunu yazıyorsunuz, hiç cevap yok. Ülke zaten 90 milyon. Kaç yetişkin erkeğimiz var, kaç boşandı da kaç hayatının sonuna kadar nafaka ödedi? Nereden biliyoruz, güvenilir bir araştırmamanın verileri mi var elimizde? Ama ağzı olan konuşuyor, yazıyor, çiziyor. Bu tür söylemlere itibar etmemek, mücadeleyi bırakmamak lazım. Her zaman kazanacak değiliz. Zaman zaman da geri plana düşebiliriz, geri adım atabiliriz. Önemli olan, mücadeleye devam etmek. Sonuçta kadın mücadelesi, yüzyıllardır süren bir mücadele. Bugün buradaysak, geriye düştüğü halde vazgeçmeyen kadın atalarımız sayesinde. Biz de öyle yapacağız.

Şule: Çok güzel, son derece açıklayıcı bilgiler paylaştınız, gerçekten çok teşekkür ediyoruz. Dergimiz izleyenleri açısından da çok yararlanacakları bilgiler olacak bunlar. Konuk ettik sizi. Bundan sonra da yazmak isterseniz, her zaman için dergimizin kapısı size açık.

Süreyya: Ben de çok teşekkür ederim, emeklerinize sağlık. İyi ki davet ettiniz. Elimden geldiğince, fırsat buldukça, seve seve destek olmak isterim. Bu vesileyle bunu herhangi bir zamanda dinleyecek olan herkese de mücadeleyi hiçbir zaman bırakmamaları gerektiğini, her zaman birbirimize sarılmamız gerektiğini söylüyorum ve kalpten sevgilerimi gönderiyorum.

Şule: Bir söz daha alabiliriz sizden belki. Bu köşeyi iki ayda bir yayımlıyoruz. Aklınıza gelen bir konu olunca bir “Alo” dersiniz, o konuyla da ilgili sohbet edebiliriz. Hem kadınların yararına bir şey yapmış oluruz. Karşılıklı soru cevap çok daha keyifli oluyor. Bu konuda da bize destek olursanız, çok seviniriz.

Süreyya: Seve seve, her zaman, ne demek?

5 Haziran 2026

ŞABAN EĞİLMEZ BİR DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ

YAZAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Sevgili, saygıdeğer amcamız, büyük dostumuz Şaban Eğilmez’i kaybettik. O aynı zamanda ‘Kızımınla Büyüme’, ‘İkinci Vatanım Yunanistan’ kitaplarının yazarıdır.

*** “Emine, kızım ben İzmir’deyim, Alsancak’tayım. McDonald’s’a gel de sana bir kahve ısmarlayayım...” *** “Emine, kızım Hakan’la biz İzmir’deyiz. Mehmet’le de konuş da Karşıyaka-Bostanlı sahilinde bir yürüyüş yapalım. Hem de bol bol sohbet ederiz...” *** “Emine, kızım ben

İzmir'deyim. Bana bir akşam yemeği ısmarlıyacan mı?" "Oh, Şaban Amca, kahve olunca sen ısmarlıyorsun, yemek olunca ben... Bu nasıl adalet böyle?" Karşılıklı: 'Hah-hah-hah!...'

Karşıyaka-Bostanlı Sahilinde yürüyüşümüzü de yaptık; sahili boydan boya gidip gelmiştik. Gerçekten de çok güzel sohbet etmiştik yürüyüş boyunca. Sonra da sahildeki Öğretmen Evi'ne oturmuş, öğle yemeği yemiştik. Bir başka Ayşe ve Hakan'la birlikte gelişinde evde yemek hazırlamıştım ve beraber yemiştik. Bana:

'Sen bu kadar güzel yemekler yapıyorsun da siz karı-koca nasıl bu kadar incesiniz?' diye sormuştu. Ertesi gün Ayşe Almanya'dan gelen bir arkadaşını havaalanında karşılayıp onunla birlikte Barış Konferansı'na gitmişlerdi.

Ayşe benim üniversiteden arkadaşım. Aynı bölümde okuduk. Onlar o zamanlar İzmir'de oturuyorlardı. Annesi Sabiha teyze ve Şaban amcayla o zamanlardan tanışıyoruz. Evlerinde çok kaldım, çok ekmeklerini yedim. Ayşe yeni yeni sol düşünceyle tanışıyordu ve Sabiha Teyze Ayşe'nin bu durumundan çok tedirgindi. Hep bana içini döker, kızının başını derde sokacak 'kötü' şeyler yapmaması için ikna etmemi isterdi. Sonra kızlarını daha iyi denetleyebilmek için önce Şaban Amca, daha sonra Hakan okulunu bitirince bütün aile İstanbul'a taşındı. Sabiha Teyze esasen hemşireydi. Çalışmıyordu fakat çok cabbar, çok aktif bir kadındı, ruhu şad olsun. Nurlar içinde yatsın. Yüreğim yetebilse onlarla ilgili yazacak daha çok şeyim var ama her cümle yüreğime bir hançer gibi saplanıyor ve elim-kolum bir türlü kalkmıyor. Göz yaşlarım da onlara eşlik ediyor. Kısacası ben hâlâ yas sürecini atlatamadım.

En iyisi biz 'Alın Teri' Yazarı Çiğdem Devran'a kulak verelim:

*****

Şaban Eğilmez: Değişmeyen Tek Şey Değişimdir

Çiğdem Devran

Telefonlar, bir süredir yoğun bakımda olan Şaban amca'yı kaybettiğimiz haberiyle çalmaya başladı. Yoldaşımız Ayşe Eğilmez'in babasıydı ama aynı zamanda hepimizin Şaban amcasıydı. Onunla ilgili söze nereden başlanır denilirse, duyulan yoğun acıdan bir nebze uzaklaşmaya çalışırken insanın aklına önce değişim sözü geliyor.

Öyle ya, Yunanistan doğumlu, Türkiye'ye üniversite okumaya gelip evlenen, ardından buraya yerleşen kendi halinde bir göçmen mühendisken, kızından dolayı yolu devrimcilerle kesiştikten sonra adeta bambaşka bir dünyayla tanışması ve ona uyum sağlaması başka nasıl anlatılabilirdi ki?

Bu sürece kadar sağ partilere oy vermiş, özelleştirmelerin daha iyi hizmet verdiğini dahi savunmuş, polis karakolunun önünden bile geçmemiş bir insan için bu dönüşüm kolay yaşanmış değildi. Yaşamının önemli bir bölümünü zorlanarak, sorgulayarak geçen bir değişim süreciydi bu.

Bu yolu, anılarını yazmaya karar verip kaleme aldığı Kızımınla Büyümek kitabında en iyi kendisi anlatıyor. Çalıştığı büyük projelerde, inşa ettiği köprülerde dönen rüşvetlere, yolsuzluklara ve bunlara göz yumması için yapılan baskılara boyun eğmeyen insani özellikleri, bu dönüşümün belki de temel dayanaklarından biri olmuştur.

Çok konuşkan biri olmayan Şaban amca, bütün bu süreci ve bu süreç boyunca yaşadığı sorgulamaları, bir babanın gözünden yazdığı kitabında aktardı. Onu tanıyanlarımız bile yaşadıklarının onda bıraktığı etkileri bu satırlardan daha iyi kavrayabildik.

Yazılanlarda belki de en çarpıcı bölüm, kitabın sonuna eklenen "İtiraf ve Özür" kısmıdır:

1990'da ilk gözaltına alındıktan sonra, kızımın bu gruplardan birinde olmasını büyük bir tehlike olarak algıladık. Yakınlık duyduğu sol gruptan koparmak için çok uğraştık. Ancak kızımın ve arkadaşlarının hayatlarını ortaya koyarak yürüttükleri mücadeleyi gördükçe düşüncelerimiz değişmeye başladı. Bu yaşadıklarımız sırasında, kızımınla birlikte mücadele veren gençlerin hepsinin düzgün, namuslu ve saygılı insanlar olduklarını görünce, daha önce haklarındaki yanlış düşüncelerimden dolayı kendilerinden özür dilerim.

Seni sonsuzluğa uğurlarken Türkiye'de ve kızımın sürgün yaşamı nedeniyle Avrupa'da bir biçimde temas ettiğin tüm oğulların ve kızların olarak, anılarımızda hep canlı ve dipdiri yaşayacağımı biliyoruz. Bu anlamda bir 'güle gülemiz, 'uğurlar olsunumuz yok sana...*****

Şaban Amca'nın hayat yolculuğu 1939 yılında Yunanistan'ın İskeçe Kentinin Kireççiler köyünde başlıyor. Ailesi tütüncülükle geçiniyor ve kendisini 17 Mayıs 2026 gününün akşamında kaybettik. Cenazesine ben yetişemedim fakat sonradan arkadaşlar ilginç bir şey anlattılar:

Şaban Amca'nın vefatını Ayşe'nin yoldaşları Alın Teri'nin resmî sosyal medya kanallarından tüm yoldaşlarına duyuruyorlar. Ertesi gün mezarlığa gittiklerinde tomalar eşliğinde bir manga polisle karşılaşıyorlar. Şaban Amca belki pek istemezdi ama bir devrimci gibi toprağa veriliyor. Gerçekte yeri zor doldurulacak insanlardandı. Dürüst ve ciddî tavrı nedeniyle az kazandı. O nedenle

de parasını hep dikkatli harcadı, öyle ki olayı bazen cimrilik boyutuna vardırdı ama hiçbir zaman gittiği yere hediyesiz gitmezdi; küçük de olsa muhakkak hediyeli ziyaretler yapardı. Çocukları da çok severdi. Hakan'la Ayşe evlenip onu torun sahibi yapmadıkları için içten içe üzülür, çocuklarının evli ve çocuğu olanlarına özel 'torun sevme' ziyaretleri yapardı. Hepimizin gözü onu çok arayacak.

Sensizliğe alışmak zor olacak ama sen rahat uyu Şaban Amca ve zamanında yapamadığımız, eksik bıraktığımız şeyler için de umarım bizi bağışlamışsındır. Tıpkı Alın Teri yazarlarından sevgili Mürüvvet Küçük'ün dediği gibi, "Gözün Arkada Kalmasın". Arkanda bıraktığın sevgili çocukların bize yadigârındır.

21.06.2026

<https://alinteri10.org/2026/05/18/saban-egilmez-degismeyen-tek-sey-degisimdir/>

DENGEDE KALMAK

BENCİL VE NARSİST KİŞİLERİN HAYATIMIZA ETKİSİ

YAZAN: Selma ERDEL

selmaerdel@yahoo.com.tr

Narsistik kişilik bozukluğu; kişinin kendisini aşırı önemli görmesi, sınırsız güç ve başarı hayalleri kurması, eşsiz olduğuna inanması, sürekli beğenilme ve takdir edilme ihtiyacı duyması gibi özelliklerle tanımlanır. Bu kişilik yapısında empati eksikliği, kıskançlık, kibir, hak görme duygusu ve sağlıksız ilişki kurma eğilimi sıkça görülür.

Narsistik özellikler taşıyan kişiler genellikle kendilerini üstün görür, yaptıkları her şeyin doğru olduğuna inanır ve başkalarının düşüncelerini küçümserler. Kendilerini kusursuz kabul ederken çevrelerindeki insanların davranışlarında sürekli hata ararlar. Kendi düşüncelerini ve doğrularını başkalarına kabul ettirmeye çalışır, bunu yaparken de manipülatif davranışlar sergileyebilirler.

Bu kişiler, başkalarının duygu ve düşüncelerine yeterince önem vermezler. Sürekli övgü ve hayranlık bekler, en iyi şeylere layık olduklarını düşünürler. Kendi çıkarları için insanları manevi olarak kullanabilir ve manipüle edebilirler. Empati eksikliği nedeniyle başkalarının duygularını

anlamakta zorlanırlar. Çoğu zaman çevrelerindeki insanları kıskanırken, herkesin kendilerini kıskandığına inanırlar.

Narsistik kişiler çevrelerindeki insanları beğenmemeye, onları küçümsemeye ve yukarıdan bakmaya eğilimlidirler. Bazıları sürekli mağdur rolüne bürünür ve takdir görmedikleri zaman öfkelenir. Bazıları ise dışa dönük, dikkat çekmeyi seven, her ortamda ön planda olmak isteyen kişilerdir. Ortak özellikleri ise aşırı kibir, empati eksikliği ve haklılık duygusudur.

Bu kişiler toplum kurallarını çoğu zaman önemsemezler. Kendi düşüncelerinin dışındaki fikirleri kabul etmekte zorlanır ve çevrelerindeki insanları kendi görüşlerine göre yönlendirmeye çalışırlar. Karşılaştıkları eleştirileri kişisel saldırı olarak algılayabilir, yüksek sesle ve baskıcı tavırlarla kendi doğrularını kabul ettirmeye çalışabilirler.

Başkalarının başarıları onlar için çoğu zaman değersizdir. Hayatta yaşadıkları olumsuzlukların sorumluluğunu kendilerinde görmek yerine başkalarını suçlama eğilimindedirler. Kendilerini her konuda bilgili ve yetkin görürler, farklı görüşlere karşı toleranslı değildirler. Kendilerini hep bilen kişi ve haklı gördüklerinden çevrelerindeki insanların yaşamlarını olumsuz etkileyebilir, ilişkilerde yıpratıcı bir ortam oluşturabilirler.

Bencil ve narsistik kişilerin en belirgin özelliklerinden biri, kendi istek ve ihtiyaçlarını her şeyin önüne koymalarıdır. Bu durum aile ilişkilerinde, arkadaşlıklarda ve iş hayatında ciddi sorunlara yol açabilir. Empati kurmakta zorlandıkları için başkalarının sınırlarına saygı göstermeyebilir ve kendi beklentilerini dayatabilirler.

Bu nedenle böyle insanlarla ilişkilerde sağlıklı sınırlar koymak büyük önem taşır. Kendi kararlarımızı verirken onların baskısı altında kalmamak, yaşamımızın kontrolünü elimizde tutmak gerekir. Aksi takdirde hayatımızı kendi değerlerimize göre değil, başkalarının beklentilerine göre yaşamaya başlayabiliriz.

Özellikle ebeveynler için de önemli bir nokta vardır: Çocuklarımız bizim evlatlarımız olsa da onlar ayrı bireylerdir. Kendi düşünceleri, duyguları ve yaşamları vardır. Onların hayatlarına aşırı müdahale etmek, kendi kararlarını vermelerine engel olmak ve onları sürekli yönlendirmeye çalışmak, bir ebeveynin farkında olmadan yapabileceği en büyük hatalardan biridir. Çocuklarımızı kontrol etmek yerine onları anlamaya, desteklemeye ve kendi yollarını çizmelerine yardımcı olmaya çalışmalıyız.

Narsistik özellikleri baskın olan bir ebeveyn, çocuğunun hayatına sürekli müdahale ettiğinde etkiler daha da farklı olabilir. Çocuğunu bağımsız bir birey olarak görmekte zorlandığından sürekli her türlü davranışı eleştirir. Çocuğun başarısını kendisine mal eder, başarısızlık durumunda çocuğu suçlayabilir. Çocuğun duygu ve düşüncelerini küçümser veya görmezden gelebilir. Sürekli kendi isteklerini ve beklentilerini çocuğun önüne koyar.

Bütün bunların sonucunda ortaya çıkan tablo ise daha da ağır olur. Sağlıksız bir ortamda yetişen çocuğun özgüveni olmaz. Sürekli eleştiriye maruz kaldığından hata yapmaktan aşırı korkar. Sürekli kendini kanıtlama ihtiyacı duyar. Verdiği kararlara güvenmez. Öfke, kırgınlık ve değersizlik hissi olduğundan, ilişkilerinde sınır koymakta zorlanır ve sağlıksız ilişkiler kurar.

Karmaşık duygular içerisinde yetişen bu çocuklardan bazıları ebeveyne bağımlı hale gelirken, bazıları da yetişkinlikte ebeveyninden duygusal olarak uzaklaşmayı tercih edebilir. Bu tercihlerini kendi kişilik yapıları, buldukları ortama göre ve yaşam tarzlarına göre seçerler.

Sağlıklı ebeveynlikte amaç çocuğu kontrol etmek değil, onun kendi ayakları üzerinde durabilen bir birey olmasına yardımcı olmaktır. Sürekli müdahale ve kontrol ise çocuğun bireyselleşme sürecini zorlaştırabilir.

Yolunuzun sağlıklı düşünen sevgi dolu insanlarla kesişmesi dileğimle...

Sevgilerimle

18.06.2026

ALİŞTİĞİM DÜNYADAN BAŞKA BİR YOLA

YAZAN: Nur Banu HELVACIOĞLU

banu190343@gmail.com

Bazı sabahlar vardı, gözlerimi açtığımda her şey yerli yerindeydi. O günlerde hayat fazla düşünmeden akıyordu. Okuyor, yazıyor, işlerimi kendim hallediyordum. Telefonu ve bilgisayarını ekrana bakarak kullanıyor, bir şey yapacağım zaman gözlerime güvenerek ilerliyordum. Bunların hiçbiri bana özel gelmiyordu. Çünkü hayatım hep böyleydi.

Zaman geçtikçe bazı şeyler değişmeye başladı. Önce küçük zorlanmalar oldu. Yazılar eskisi kadar net değildi. Ekrana daha yakından bakma ihtiyacı hissettim. Sonra fark ettim ki, görerek yaptığım işler artık eskisi gibi kolay gelmiyordu. On sekiz, on dokuz yaşlarıma geldiğimde bu

değişim daha belirgin hâle geldi. Hayat, bana başka bir yol gösteriyordu ama ben henüz bunun ne olduğunu bilmiyordum.

Sonradan öğrendim ki, görmeden de her şey yapılabiliyormuş. Telefonun konuşması, bilgisayarın yönlendirmesi, sesli programlar sayesinde mümkün oluyormuş. Başta garip geldi. Dinlemek, anlamak, adım adım ilerlemek gerekiyordu. Alışmak zaman aldı. Sabır istedi. Ama her öğrendiğim yeni şey, beni biraz daha rahatlattı. Artık yazılarımı sesli programlarla yazıyordum. Bir tuşa basıyor, yönlendirmeleri dinliyor, kelimeleri seslerle takip ediyordum. Şu an bu satırlar bile, sesli bir program sayesinde kelimelere dökülüyor.

Zamanla dışarıdan gelen sorular da artmaya başladı. İnsanlar, görmediğimi bildikleri hâlde yaptığım şeyleri görünce şaşırıyordu. “Nasıl yapıyorsun?” diye soranlar oluyordu. Bazıları gerçekten merak ediyordu, bazıları ise bunun mümkün olabileceğine hâlâ inanmak istemiyordu. Sanki görmeden bir şey yapmak imkânsızmış gibi bakıyorlardı.

Bu şaşkınlığın içinde bazen bilinçsizlik de vardı. Sorular iyi niyetli olsa bile, insanı farkında olmadan küçülten bir yere dokunabiliyordu. Ama herkes böyle değildi. Gerçekten anlamaya çalışan, öğrenmek isteyen, saygıyla yaklaşan insanlar da vardı. Onlar, bu yolun sadece farklı bir yol olduğunu görebiliyordu.

Zamanla şunu fark ettim. Teknoloji sadece bir kolaylık değil, kendi başına ayakta durabilmenin de bir yoluymuş. Alışverişimi kendim yapabiliyordum. Ödemelerimi kendim gerçekleştiriyordum. Bir yere para göndereceksem, bunu da yine kendim yapabiliyordum.

Bir gün, benim gibi görme engelli olan bir arkadaşımınla karşılıklı para transferi yaptık. İkimiz de ekrana bakmadan, sadece sesleri dinleyerek ilerledik. İşlem bittiğinde ikimizin de içinde aynı duygu vardı. Sessiz ama güçlü bir mutluluk.

Eskiden yaşayan görme engellileri düşündüğümde, bugünün ne kadar farklı olduğunu daha iyi anlıyorum. Onların elinde bu imkânlar yoktu. Yazmak için birine ihtiyaç duyarlardı. Okumak için beklemek zorunda kalırlardı. Pek çok işi tek başına yapmak mümkün değildi.

Bugün ise sesli programlar sayesinde hayat çok daha erişilebilir. Kendi işimizi kendimiz görebiliyor, günlük hayatın içinde daha bağımsız hareket edebiliyoruz. Bu, bizim için büyük bir avantaj.

Ama şunu da görüyorum. Bugün bazı görme engelliler, yapabilecekleri hâlde bu işleri yapmayı tercih etmiyor. Sırf daha rahat olduğu için, alışkanlıktan dolayı ya da denemeye cesaret edemediği için hâlâ gören birinden yardım istiyorlar.

Oysa çoğu zaman mesele yapmamak değil, yapmayı istememek oluyor. İnsan, kendi yapabileceğini başkasına bıraktıkça, farkında olmadan kendine sınırlar çiziyor.

Oysa zamanla anladım ki, zorlamak, denemek ve kendi başımıza yapmak, sadece işleri halletmekten çok daha fazlasını sağlıyordu. Her küçük adım, bize hem özgüven hem de sessiz bir mutluluk veriyordu. Başkalarına bırakmak kolay görünüyordu; ama kendi gücünü hissetmek, çok daha değerliydi.

İlk başlarda bazı işlemleri yaparken tereddüt ettim. Yanlış yaparım, uzun sürer diye düşündüm. Ama her denemem, bana “Yapabilirim” mesajını verdi. Küçük hatalar da olsun, her deneyim beni biraz daha güçlendirdi. Zorluklar, aslında kendi sınırlarımı keşfetmemi sağladı.

Ve gördüm ki, kendi başımıza yapabildiğimiz her şey, sadece bağımsızlık kazandırmıyor; başkalarının da cesaretlenmesine ilham oluyordu. Bir arkadaşımın sesli programla alışveriş yapmayı denemesi, önceki çekincelerini bir kenara bırakması, bana verdiğim cesaretle mümkün olmuştu.

Artık biliyorum ki, zor da olsa işleri kendimizin yapması gerekiyor. Her yeni adım, kendi dünyamızı genişletiyor; kendi potansiyelimizi gösterebiliyor. Sınırlarımızı yavaş yavaş kaldırabiliyoruz. Zorluk ne kadar büyük olursa olsun, denemek ve kendi yolunu çizmek, bizi her zaman ödüllendiriyor.

Ve işte en güzeli, bu yol umut dolu. Kendi deneyimlerimizi keşfettikçe, başkalarına da “Sen de yapabilirsin” demek mümkün oluyor. Böylece cesaret ve güç, sadece bize değil, çevremize de yayılıyor. Zorluklar, bizi yıldırma için değil; kendi gücümüzü bulmamız için varmış gibi geliyor.

ROL MODELLERİMİZ

KÖK 2026 KOOPERATİFİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Cemile ÖZEKER

Şule: Sevgili Umudun Kadınları Dergisi izleyicilerimiz, ‘Rol Modellerimiz’ köşemizde, farklı bir konukla birlikteyiz. Kooperatif olarak son derece farklı bir iş yapıyorlar. Ayrıntılarını sizlerle birlikte öğreneceğiz. Dergi izleyenlerimizin çoğu bilir, konuğumuz Cemile Özeke, yeni yazarlarımızdan biri oldu. Önce kendisini kısaca tanıyalım, sonra da esas konumuzla ilgili söyleşimize geçelim.

Cemile: Bir arkadaşım vasıtasıyla aranıza katıldım, iyi ki de katıldım. Bir şeyler yapabilmenin mutluluğu insana huzur veriyor. 36 yıl hizmet verdikten sonra emekli olmadım, beni emekli ettiler. Sadece iş hayatımdan emekli oldum. Çalışma hayatımla beraber tamamen sivil toplum örgütüyle iç içe olan biriyim. Halen de o şekilde devam ediyorum. Faal olarak 5-6 derneğin yönetiminde görev yapıyorum. Olağan genel kurul yapacak derneklerin raporlarını düzenliyorum. EŞİK Kadın Platformu, gerçekten bizim için bir hayat okuludur. Oranın da gönüllülerindenim. Kadın hareketi, doğa, çocuk, spor, sivil toplum içinde canlı olan her etkinlikte yer alan bir insanım.

Çok yakın bir tarihte bir kooperatif kurmayı hedefledim. Kadın kooperatifleri çok yakın bir tarihe dayanıyor. Kooperatifler gerçek kurucularıyla değil, birilerinin yönlendirmesiyle kuruluyor. Birçoğuna da şahit oldum. Kurucularla sınırlandırıyorlar. Kooperatiflerle şirketler birbirinden farklı kuruluşlardır. Kooperatifler, kâr amacı gütmeyen, üyelerine destek sağlayan, onlara yardımcı olan kuruluşlardır. Şirketler, kâr amaçlıdır. Kurucuları sayı olarak belirlidir. Kooperatifler kurulur. Uygun olan ortaklar bu grupta yer alır. 8 kurucu arkadaşımız var. Kadın kooperatifleri, diğer kooperatiflerle beraber Ticaret, Sanayi Odası sicillerine kayıtlılar. Kadın kooperatifleri daha öncelikli, onlara birçok konuda kolaylık sağlıyorlar.

Şule: Kooperatifinizin adı ne?

Cemile: Kök 2026. Açılımı yok ama çevremdeki arkadaşlar ona bir açılım buldular. Kadına Özgürlük Kooperatifi. Bildiğimiz kök sözcüğü asıl adı. Biz kadınlar, köklerimizden yeniden-yeniden doğan insanlarız. Kadının olmadığı bir dünya zaten olamaz.

Üç ana faaliyet üzerine kurulduk. Gıda, el emeği, asıl önemli olan faaliyet alanımız, insani, hizmet sektörü. Hizmet deyince aklımıza ne geliyor: Yaşlı insanlarımız emekli olduktan sonra tüm sosyal hayattan ellerini eteklerini çekiyorlar. Evlerine kuruluyorlar, bekliyorlar. Onları tekrar sosyal hayatın içine çekebilmek için Yaşlı Kreşleri dediğimiz, günlük olarak sabah gelecekler, uzmanlarla, destekçilerle sosyal faaliyet yapacaklar. Gençliklerinde ne yapıyorlardı? Terzi, ressam, bahçe bağ ile uğraşma, mutfakta yemek yapma gibi ilgi alanlarına göre bu insanları tekrar geçmişe yönlendirip geçmiş yaşantılarını tekrar yaşatarak sosyal hayata entegre etmeyi planladığımız bir projemiz. Kadın kooperatifi delince milletin aklına, örgü, yemek, gıda geliyor. Biz daha farklı bir şey yaptık. Diğer projelerimizden biri, insanların evde baktıkları kedi, köpek, kuş, kaplumbağa gibi evcil hayvanları, tatile, toplantıya, işleri gereği bir yere gittiklerinde bırakılması gereken çok fahiş fiyatlarla konuk eden yerler var. Kooperatif olarak bu işi üstlenip kolaylık sağlamak istiyoruz. Asıl önemli olan bir başka projemiz de bizim özel çocuklarımız var, engelli demiyorum. Okullar, öğretmenler, özel eğitimler, çevre, herkesin gözü o çocukların üzerine odaklanıyor. Hiç kimse onların 7-24, bir ömür bakımını üstlenen ebeveynleriyle ilgilenmiyor. Onlara bakanlar da buna dahil, ebeveyn olması şart değil. Bu insanların bir nebze soluk almaları gerekmez mi? Günün koşullarına göre, bir hafta, on günlüğüne konuk edeceğiz.

Şule: Bunlar çok güzel, çok da büyük projeler. Maliyet meselesini nasıl çözeceksiniz? Hangi bölgede bunları yapmayı planlıyorsunuz?

Cemile: Kooperatifi Edirne Merkezde kurduk. Edirne'deki yerel yönetim, valilik, kurum kuruluşlarla iş birliği halinde, bağışçılarla olacak bunlar. Kooperatifimiz 1 Haziran'da faaliyete geçti. Ana sözleşmede bu konuları gündeme getirdiğimizde, Ticaret ve Sanayi İl Müdürlüğü yetkilerinin olmadığını, sözleşmeyi değiştiremeyeceklerini, bunun ancak bakanlık kanalıyla olabileceğini belirtti. İstedığımız bu hizmet alanlarını sözleşmeye ekleyerek bakanlığa gönderdim ve bakanlık onadı. Şu an tanıtımını yapıyoruz. Kurum kuruluşları ziyaret ediyoruz. Önceden ön görüşme yaparak bunlardan bahsetmişim. Bu olay bir ilk olacak Türkiye'de.

Şule: Bunların hepsini hiçbir ücret almadan gönüllü olarak mı yapacaksınız?

Cemile: Ben ne kadar ilgilenirsem ilgileneyim, hayvan barınağıyla bilmeyen biri ilgilenemez. Özel çocuklarımız için de öyle. Konusunda uzman olanların önderliğinde olacak. Bunlar uzun vadeli projelerimiz.

Şule: Gözümde bayağı bir büyüdü bu hizmetler.

Cemile: İnsanlar kafalarına bir şeyi koydular mı yapacaklarına da inanıyorlarsa, oluyor. Kazanç sağlama gibi bir beklentim yok. Zaman zaman tanık oluyoruz. “Neden bir sivil toplumda bulunmuyorsun?” dediğimizde, çalışan insanların verdikleri cevaplar, “Emekli olunca.” Emekli olunca bu işler olmuyor.

Şule: Tanıtım yaptıktan sonra ilk olarak ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Cemile: 29 Haziran- 5 Temmuz tarihleri arasında, Edirne’de Ulusal ve Uluslararası 665. Kırkpınar Yağlı güreşlerimiz var. Orada kooperatif için stant aldım. Tanıtım yaparken aynı zamanda üyelerimizin gıda, el işi ürünlerini sergileyeceğiz. Satış olacak ama bu satışlar bize kazanç sağlamayacak. Kooperatifi tanıttıktan sonra uzun vadeli projelere gireceğiz.

Şule: Biz de artık bu projelerle ilgili yazıları bekleriz. Umudun Kadınları Dergisi olarak bu kooperatifin takipçisi olacağız. Çünkü özellikle hizmet meselesi olunca diğer kadın kooperatiflerinden çok farklı geldi bize. Çok farklı konulara da parmak basıyorsunuz. Umarım bu uzun soluklu mücadelede yollarınız çıkmaz sokaklara değil de kolay yerlere çıkar.

Cemile: Buna gerçekten inanıyorum. Edirne’de 3-4 kadın kooperatifi açılmış ama başarılı olamamışlar, kooperatifler kapanmış. Kooperatifi kurarken birinin önderliğinde değil, bilinçli olarak, neyi, nasıl yapacağınızı bilmelisiniz.

Şule: Çok zor bir iş bence.

Cemile: Ortaklarımızın ürünleri, hissedarlarımız olacak. Şu an kooperatifin 8 hissedarı var. Şaka gibi gelecek ama daha kuruluş aşamasında, arkadaşlar 40-50 bin TL bir sermaye koydular. Tedarikçilerden ürün alıp ticaret de yapacağız.

Şule: Bu çalışmanın diğer kooperatiflerden farkını anladık. Derneklerden farkı ne? Bir dernek kursaydınız, bu faaliyetleri yapardınız.

Cemile: Edirne Kadın İstihdamı Gelişimcileri Derneği, Kırklareli Kadın Girişimcileri başkanayım. Kurum kuruluşlar, derneklere karşı mesafeliler. Her gün dernek sayısı inanılmaz derecede artıyor. Kooperatiflerin sayısı daha az.

Şule: Aslında sizin anlattığımız, hayata geçirmek istediğiniz projeler, tamamen belediyelerin, devletin üstlenmesi gereken sorumluluklar. Ama maalesef bu sorumluluklar yerine getirilmiyor. Pek çok şeyi sivil toplum örgütleri yapıyor.

Cemile: Sivil toplum örgütlerine de öncülük etmiyorlar. Sivil toplumun gücünden bahsederiz. Kaç kişi sivil toplum örgütü gücünün ne olduğunun farkında? Yeri geldi mi sivil toplum örgütü çok büyük bir güçtür. O isterse birçok şeyin üstesinden gelir. Bir araya gelmeleri çok önemli, kuruluş amaçları birbirinden farklı. Kadın örgütü kadın haklarıyla, kültür örgütü kültür etkinlikleriyle ilgileniyor. Sivil toplum örgütü nasıl bir etki yapıyor ki korkutucu oluyor? Haksızlık, adaletsizlik konularında, toplumda problem çıktığı zaman, bu güçlerin derneklerindeki amaçlarını 2. Plana bırakıp olması gereken güçte buluşabilmesidir. Siyasetle uğraşmam ama uğraşmıyorum diye de olumsuzluklara göz yummam. Mutlak butlan denilen bir olay var. Partili değilim. Bunlar ana muhalefet partisine yapılıyor. Yarın sana bana haydi haydi yapılır. Buna karşı sessiz kalmamamız lazım. Onu korumak siyaset değildir. Yapılan haksızlığın önüne geçebilmek için sivil toplum örgütlerinin bir araya gelip yapılanın yanlış, haksız, antidemokratik olduğunu ifade etmesi gerekmez mi? Mutlaka. İşte sivil toplum örgütünün gücü budur.

Şule: Kooperatifle ilgili az çok fikrimiz oldu. Henüz başlangıç aşamasında. Tanıtım açısından dergi olarak dayanışalım, destek olalım istedik. Kooperatifle ilgili izleyicilerimize vereceğin son mesajın nedir?

Cemile: Kooperatifçilik, kâr amacı güden bir kuruluş değildir. Üyelerine destek sağlayıp onların emeklerini değerlendiren, ondan faydalanacak insanlara yarar sağlamak. Çok genç bir kooperatifiz. Ön hazırlıklarımız oldu tanıtım için. Sosyal medya ve gazete aracılığıyla tanıtım yapacağız. Broşür, afişler hazırladık.

Şule: Çıktığımız bu yolda ilerlemeniz için başarılar diliyoruz. Umarım hayallerinize bir-bir kavuşursunuz. Çok zorlu bir yol. Katıldığın için çok teşekkürler.

Cemile: Ben teşekkür ediyorum. Sevgiyle kalın.

18 Haziran 2026

O EV

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

‘O ev senindi, hakkındı!’ diyorlardı.

İstemiyorum artık onu; benim olanı kırdılar, yıktılar, çöpe attılar, kökünden söktüler onlar.

Evet, o ev bir zamanlar benimdi; her yanı bana ait nesnelere bezenmişti. Çiçeklerle, ağaçlarla süslenmişti. Oysa şimdi benim olan tek şey yok orada.

Benim için orada ne vardır bilir misiniz? Duvarlara sinmiş tekme sesleri, tokat patlamaları, ağız dolusu küfürler, korkulu çığlıklar, acılı hıçkırıklar, aldatmalar, safça aldanışlar... Bunlar öylesine işlemiştir ki derinlere, kazınsa da çıkmaz duvarlardan.

Zaman zaman düşlerime girer o ev geceleri. Anahtarımınla açıp kapımı, içeri girerim. Mutfağı, banyoyu, balkonu, odaları dolaşırım uzun uzun. Bazen ortalık sessizdir, kimi zamansa her köşeden biri fırlar ortaya. Her defasında şaşkınlığa uğrayıp ‘neden buradayım?’ sorusunu sorarım kendime. Zamanla kabusa dönüşür bu düşler. Benim olmayan bu evde bulunmaktan utanırım. Sonra da bir hırsız edasıyla kaçıp sokaklarda kaybolurum. Gecenin karanlığında sokaklar labirentler gibidir. Hangi yana gitsem bulamam kendi evimi. Güçlkle çıkılan yokuşlar, tozlu topraklı yollar, geçit vermeyen çıkmaz sokaklar; tuzaklardır benim için.

Sabah gözlerimi açtığımda, düşlerin o tanıdık sıkıntılı havası, odanın serinliğinde dağılır. Kötü anıları tamamen silmek olası değildir belki ama geçmişteki yaşananların bugünü karartmasına

izin vermemek benim elimdedir. Derin bir soluk alarak yataktan kalkarım. Geceyi gecede, anıları ise ait oldukları yerde bırakıp bakışlarımı sabahın o çekici aydınlığına ve yaşamın akışına çeviririm.

Çünkü bu aydınlık, gerideki gölgelerden çok daha parlak, bir o kadar da umut vericidir.

EKMEĞİMİ KİM ÇALDI?

YAZAN: Kıvanç HALDIZ

kivanceyiz@gmail.com

Zamanın birinde bir ülke varmış. Öyle bir ülkeymiş ki ihtişamlı sarayları, dört şeritli yolları, denizin üstünde köprüler altında tüneller, beş yıldızlı otel görünümünde hastaneleri varmış. Halkın bir kısmı bir eli yağda bir eli balda yaşamış. Ülkenin bir kısmı doğan çocuğunu ipek atlaslara sarar, parmağına yumurta büyüklüğünde pırlantalar takarmış.

Bir kısmı “dünya kazan ben kepçe” misali gezer tozarmış. Yediği önünde yemediği çöpteymiş. İsrاف diz boyu, eee bolluk var ne de olsa! Bunu duyan bu ülkeye akın akın gelirmiş. Gelen, ülkenin güzelliklerine, ucuzluğuna, misafirperverliğine hayran kalır, bu ülkeye yerleşmiş. Halk memnun, halk çok mutluymuş... Nasıl olmasınlar? İstedikleri fiyata ev, işyeri ve topraklarını satabiliyor, çuvala para alıyorlarmış. Bütün alışveriş merkezleri, kafeteryalar ağzına kadar dolu.

Gel zaman git zaman yerli halkın ne satacak yeri kalmış ne BENİM diyebileceği toprağı. Bütün o yabancıların hizmetkarı durumuna düşmüşler. Artık en güzel yerlerde yabancılar oturuyor, o muhteşem coğrafyanın tüm nimetlerinin tadını onlar çıkarıyormuş. Aç kalan halk, artık çöpten topladıklarıyla karnını doyuramaz hale gelmiş. Hırsızlık yapmaya başlamış. Yakalanan zindanlara atılıyor tabii ki... Zindana atılanlar çaresiz, bin pişman. Son pişmanlık fayda vermez elbette. Feryat figan ağlaşıyorlarken, kuytu karanlık bir köşeden saçlı sakalı birbirine karışmış, cılız bir adam çıkmış. Çok uzun zamandır orada olduğu her halinden belliymiş. Onlara tüm gerçekleri bir-bir anlatmış. O anlattıkça utanmışlar, pişmanlıkları daha da artmış. “Uzun zamandır burada olduğun halde bu kadar şeyi nasıl biliyorsun?” diye sormuşlar. Yaşlı adam gülümsemiş ve şöyle demiş;

-Ben sizin uzun zamandır hırslarınız için zindana kilitlediğiniz AKLINIZIM! Beni kullanmayı bıraktığınızda her şeyinizi tek tek kaybetmeye başladınız. Esaretiniz başladı. ARTIK UYANDIĞINIZA GÖRE BÜTÜN ZİNDANLARIN KİLİTLERİ bir-bir kendiliğinden açılacak! Sizler azınlık zenginlerin hayatlarına bakarak karnınızın doyduğunu, hayatınızın güzel olduğunu sandınız. Alışveriş yapamadığınız, oturup çay kahve içemediğiniz mekanlara bakıp her şey çok güzel sandınız. Binemediğiniz otomobillerin çokluğu size her şey yolunda dedirtti. Hiç yapamadığınız tatilleri başkası yaparken paranız var sandınız. Başkalarındaki sınırsız zenginliğe bakıp kendi sefaletinizi görmezden geldiniz. Kendinizin de bu haklara sahip olduğunu unuttunuz. Topraklarınızı, evlerinizi para uğruna kaybettiniz. En kötüsü, sefalete düştüğünüzde sormadınız;

-EKMEĞİMİ KİM ÇALDI?

Sonra herkes hep bir ağızdan haykırmaya başlamış:

-EKMEĞİMİ KİM ÇALDI? O da ne! Bütün kilitler açılıvermiş. Karanlık bulutlar dağılıvermiş.

Her masalda gökten üç elma düşerdi biz çocukken. Eski vakitleri özlerken yine gökten üç elma düşsün.

Biri yazımı okuyan değerli okur dostlarım için,

Biri aklının kilitlerini açmış cesur, ı ışık taşıyan, ı ışık olan insanlar için,

Biri tüm ülkeme gelsin. Çalışan, üreten, adil refaha kavuşmuş, eğitimde, bilimde bayrağı kucaklamış, mert, seven, saygılı olan, güneş gibi, toprak gibi, yağmur gibi olan herkese gelsin. SEVGİMDESİNİZ.

BİR ZAMANLAR

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Yıllar sonra bile çocukluğumda yaşadığım bayramları anımsamak beni çok heyecanlandırıyor. Keşke heyecanıma bulaşan bu özlem ve hüznün olmasaydı. Bizim yaşadığımız o günleri, çocuklarımızın yaşayamamış olması büyük kayıp. Bu sevinci, bilinci ve coşkuyu onlardan neden esirgedik diye düşünmeden edemiyorum.

Biz bütün bayramları coşkuyla kutlardık. Her 23 Nisan; cıvıl-cıvıl, rengârenk kuşlar, tül kanatlı kelebekler gibi çocukların doldurduğu bir okul bahçesini anımsatır bana. 19 Mayıs, 30 Ağustos, 29 Ekim yaşamımızda yer eden, çocukluk anılarımızın unutulmaz görüntüleriyle hâlâ aklımda. Stadyumlarda yapılan spor etkinlikleri, gençlerden oluşturulan kuleler, beyaz şortlar, kırmızı bayraklarla yapılan geçit törenleri. Okulun en uzun boylu delikanlısının bandonun önünde atıp tuttuğu majör sopası. Pırıl-pırıl parlayan enstrümanlar, her okula ait değişik renk flamalar. Ağzına kadar dolu tribünlerden bu coşkuya katılan binlerce insan.

Bütün insanların sokaklarda olduğu, çocukların sevindirildiği, öğrencilerin, askerlerin alkışlandığı bayramlar. Renk, kahkaha, alkış, birlik beraberlik ruhu. Herkes aynı olaya odaklanmış coşku içinde tek kişi, eşit, mutlu.

Çocukluğumdaki bu bayramların aklımdan hiç çıkmayan ayrıntılarıyla sevinirken bir yandan hüznleniyorum. Benimle yaşıt olanların da aynı duyguları yaşadığı kanısındayım. Acı olan öyle bir dönem gelecek ki bu günleri bilen, yaşayanlar aramızdan ayrılacak ve kocaman bir unutkanlık çöreklenecek o güzel anılarımızın üstüne. Çok yazık...

Sizinle bir Cumhuriyet Bayramı gününü paylaşarak belki çocukluğumuza bir dönüş yapabiliriz diye düşünüyorum.

Bayramdan en az bir hafta önce okul bahçesinde yürüyüş provalarımız başlardı. En önde trampet ve borularıyla izciler- o zaman yavrukurt derlerdi- önlerinde okulun flamasını taşıyan bir oymak başı. İzcilerin arkasında siyah önlük, beyaz yakalarıyla diğer öğrenciler, öğretmenin çaldığı

düdüğe uyararak uygun adım yürürlerdi. Bazen düdüğün yerine öğretmenin gür ve otoriter sesi duyulurdu. Sol sağ, sol sağ, sol sağ... Yürüyüş adımlarından da sanki aynı ses çıkıyor gibi olurdu, sol sağ sol sağ. Ciddiyetimiz, öğretmenin disiplininden çok, bize iyice öğretilen bu önemli günün içimize işlemiş gururu ve sorumluluğundandı. Başımız her zamankinden dik, ayaklarımız aynı anda yere değeri, kollarımız aynı açıyla öne arkaya gidip gelirdi. Öğretmenin sol sağ komutunu büyük ihtimalle içimizden yinelerdik. Ciddi, istekli ve coşku içinde olurduk. Kolay mı 29 Ekim, Cumhuriyet Bayramımızı kutlayacaktık.

Bayramdan bir gün önce, son derste öğretmenimiz “Yarın sabah gelirken herkes çiçek getirsin. Atamızın büstünü süsleyeceğiz, şimdi koroda olanlar dışında isteyenler gidebilir.” derdi. Bayramda okuyacağımız marşları tekrar tekrar hiçbir yere bakmadan o kadar güzel okuduk ki öğretmenimiz çok mutlu olurdu. “Aferin çocuklar çok başarılı bir prova oldu. Size güveniyorum. Bayramımızı en iyi şekilde kutlayacağız” diyerek çalışmayı bitirirdi.

O akşam çok heyecanlı olurum. Cumhuriyetin kuruluş yıldönümlerinden birini daha kutlayacaktık. Bu günleri bize sağlayan sevgili Atamıza olan minnetimizi, saygımızı, sevgimizi sunacaktık. Bayram sevinçti, neşeydi, mutluluktu.

Annem giysilerimi ütülerdi, yeni çorap, yaka ve ayakkabılarım, kolalı beyaz tafta kurdelelerimle bayrama hazır olurum. Öğretmenimizin istediği çiçekleri bahçemizden toplardım. Evimizin küçük bahçesi kasım patları ile doluydu. O zamanlar şimdiki gibi çiçekçiler yoktu, herkes bahçesinde çiçek yetiştirirdi. Evler çoğunlukla bahçeliydi, birbirine yaslanmış insanlar gibi kucak kucağa. Apartmanlar yok denecek kadar azdı. Her şey çok daha güzeldi.

Annemler de ben çıkarken, hazırlanmaya başlardı. Çünkü geçit töreninin yapılacağı caddenin çevresindeki yerler hemen tutulurdu. Caddeyi gören evlerde, otellerde bütün pencereler saksıdaki çiçekler gibi insanlarla dolardı. Duvarların üstü, kaldırımlar, bazen ağaçlarda bile insanlar bulunurdu. Bayram kutlamalarına katılmamak için bir mazereti olmazdı insanların.

Kucağımda bir demet rengârenk kasımpatı, içimde anlatılmaz bir sevinç, dilimde söyleyeceğimiz marşların ezgisi, sevinç içinde yola koyulurdum. Tam bir bayram çocuğu, başka nasıl olabilirdim ki?

Okula yaklaştığımda bahçeden gelen çiçeklerin kokusunu alırdım. Bugün bile mevsimi gelince çiçekçilerde kasımpatı gördüğümde satın almayacaksam bile koklarım. Çünkü kasımpatı beni yıllar öncesinin okul bahçesine, çocukluğuma, sevgili Atamın çiçekler arasındaki büstüne götürür. Bu ancak duyumsanır, anlatılamaz.

Bahçe, törene katılacak bütün öğrenciler, en şık kıyafetlerini giymiş öğretmenler ve bazı velilerle dolu olurdu. Asker kostümü giydirilmiş çocuklar nedense küçük öğrencilerden seçilirdi.

Daha sevimli görüldüğünden mi ne! Küçücük askercikler, yüzlerine takmaya çalıştıkları ciddi bir ifadeyle çevrelerine bakarken çok sevimli görünür, herkesin ilgisini çekerlerdi.

İşte o güçlü düdüğ. Kalabalık öğrenci grubu, bir anda taş atılmış göl gibi dalgalanır, oluşan insan girdabı döner, provalarda belirtilen yerlerine yerleşirlerdi. Bir iki öğütten sonra okulumuzun demir kapısından sıra-sıra sokağa çıkarılırdık. Bayramı izlemeye gidemeyen birkaç esnaf, buruk bir coşkuyla alkışlardı bizi. Nasıl bir duyguydu alkışlanmak. Gururlanırdık, ben mi öyle hissediyordum; yoksa alkışlanmak her zaman insan için gönenme vasıtası mıydı?

Sırayı bozmadan, adımlarımızı birbirine uydurarak, marşlarımızı söyleyerek, tören alanındaki yerimize gelirdik. Şehrin en büyük caddesi iki yanı insanlarla dolu olduğu için daha görkemli görünürdü. Kentteki okulların öğrencileri kendilerine ayrılan bölümlere yerleşirlerdi. Bu kadar kişinin bizi seyretmeye gelmiş olması müthiş bir duyguydu. Önemliydik, seviliyorduk, okulluyduk, vardık, Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorduk.

Vali, üstü açık arabayla geçerken, ayağa kalkar, şapkasını çıkarıp “Cumhuriyet Bayramınız kutlu olsun!” diyerek halkı selamlardı.

Kasalarında değişik meslek gruplarını taşıyan kamyonlar geçit törenine katılırlardı. Mesleklere göre hazırlanmış dekorun içinde, terzi elbisesini dikerek, madenci kömürünü kazıyarak, demirci demirini döverek, fırıncı, ayakkabıcı, çitçi daha bir yığın meslek grubu işlerini yaparak geçerdi halkın önünden. İnsanlar, kendilerine sunulan hizmetlere, minnet, teşekkür ve sevgilerini iletir gibi coşkuyla alkışlardı bu emekçileri.

Kurtuluş Savaşı'nı başaran, bu günleri bağışlayan yıllar öncenin kahramanlarının yerine koyulan askerlerin geçit töreni de coşkuyla karşılanırdı. Bitmeyen bir alkış ve yaşa sesleriyle uğurlanan askerlerden sonra öğrencilerin geçit töreni başlardı. Kentteki bütün okulların öğrencileri, Önlerinde öğretmenleri, alkış sesleri eşliğinde uzun bir insan seli gibi akardı caddenin ortasından.

Tören bitince aynı disiplinle, sokaklardan geçer, önce okullarımıza giderdik. Öğretmenlerimiz bize teşekkür eder, yeniden bayramımızı kutlar, yarın tatil olduğunu söyler, bizi evlerimize gönderirlerdi. Elimizde bayraklarımızla, sokaklara dağılan bayram izleyicilerinin arasına karışırdık. Sevinçli, rahatlamış yüzler güle oynaya evlerinin yolunu tutardı.

Bütün insanları alanlarda tek yapan bu güzel günleri özlemle anarken gelecek bütün bayramlarımızı kutlarım.

İKRAM EDİLEN ZAMANDAN TASARRUF EDİLMEZ

YAZAN: Funda Uysal

fuysal725@gmail.com

Günümüzün geçer akçesi zaman. Kıymetli, kısıtlı, alınıp satılabilir ya da "ikram" edilebilir. Kısıtlı olan zamanımıza sınırsız yapılacaklar listesini sığdırmaya çalışırken, zaman kazanmak adına günlük hayatın koşuşturmacası içinde yapılan gelişigüzel temaslar aslında ilişkileri yüzeyselleştiriyor.

Kapitalizmin aparatlarından "multitasking" (aynı anda birden fazla görev yapabilme) sadece iş hayatımızı değil özel hayatlarımızı da ele geçirmiş durumda. Arkadaşlarımızla buluşurken, evde ailemizle ilgilenirken, en önemlisi çocuklarımızla vakit geçirirken sadece anda kalabilmeyi ve anın tadını çıkarmayı zaman kaybı olarak görmeye ve zamanımızı görevler arasında pay etmeyi kâr saymaya başladık. Hatta karşımızdakini dinlerken, aslında kendi söyleyeceklerimizi sıralamak için sabırsızlandığımızın farkına çoğu zaman varamadık. Dinleyebilmek de ikramdır ve lezzetlidir. Tadabilmek de tattırabilmek de kıymetlidir.

Bilgi çağında dikkatimizi dağıtan çok sayıda uyaran mevcut. X kuşağının çocukluğunda yemek masalarımızın baş misafiri olmaya başlayan televizyon, günümüzde yanına cep telefonlarını, tabletleri, oyun konsollarını vs. alarak insanların arasına görünmez duvarlar ördü. Çok kıymetli olan zamanımızı doomscrolling (ölümüne ekran kaydırmak) ile su gibi harcarken, yanı başımızda geçip giden hayatı ve sevdiklerimizi ıskaladık. Aynı frekansta olan insanlarla saatlerce sohbet edebilmenin keyfini, görünür olmak uğruna anlamsız ilişkilerle takas ettik.

İktisat biliminin çözmeye çalıştığı kıtlık problemi zamanı da kapsar. Rasyonel bakış açısı alternatif maliyet hesabı önerse de kültürümüzde misafire, dosta, aileye, kısacası insana verilen değer zamanı ikram edilebilir kılmaktadır. Değer verdiğimiz bir şeyi özenle sunduğumuzda karşımızdaki de kendini değerli hisseder. Özen gösterdiğimiz her alanda kıymetli sonuçlar alırız. Dostluklar, evlilikler, iş hayatı, ebeveynlik, öz şefkat. Kendine de ikramda bulunabilir insan. İnsanın en değerli misafiri kendi kendisidir sonuçta bu dünyada.

Değerlerin hoyratça harcandığı bu zamanda özen kültürünü, güzel sevmeyi, nezaketi, zarafeti geri getirmek için bitmek bilmeyen görev kuyruklarına, sonu gelmeyen bildirimlere, medyanın kuru kalabalık enformasyon/dezenformasyonuna ara verebilmeyi, nefeslenmeyi, birilerine nefes olabilmeyi ve en önemlisi tasarrufu kötüden, yatırımı iyiden yana yapmayı öğrenmemiz gerekir.

14.06.2026

ANTAKYA LAHTI

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Benim için kutsal ışıktır müzelerin yarı baygın, içe kapanık, bir o kadar etkileyici aydınlatma sistemi. Müzenin belli düzen içindeki gezisinde sona doğru lahitler bölümü gelir. Lahit, özellikle antik çağda ölülerin muhafaza edildiği, gömü olmayıp yeryüzünde sergilenen, taş ve mermerden oyularak yapılan sandık şeklindeki mezar olarak tanımlanır. Bir uygarlığı incelemeye ve tanımlamaya başlarken ilk yapılacak işlerin başında ölü gömme geleneklerini araştırmaktır. Antik çağlarda kremasyon tekniği revaçtayken, özellikle Roma döneminde inhumasyon tekniği hızla kabul görmüş ve dolayısıyla lahit üretimi ve yayılımı artmış eski gelenekler paganizmin de usul-usul yok oluşu ile birlikte yerini lahitlere bırakmıştır.

Müzenin bu bölümü de başka bir dünya deyip süzuldüm loş ışıklı antik ölüer diyarına. Bulunduğu dönem göz önüne alınarak tarihi sıralama ile sayılarca büyüklü küçüklü lahitleri doyasıya izledikten sonra ayrı bir salona geçtim. Tam ortada tek lahit vardı. Hatay müzesinin mozaikleri ve bu lahti en seçme eserlerdendi. Müzede özel bir bölümde sergilenen Antakya Lahdi M.S 3. yy'a tarihlenmiş ve Sidamona adlı lahit grubu içinde değerlendirilmiş. Sidamona Konya Ereğlisindeki antik köyün adıdır ve Roma İmparatorluğu döneminde oldukça popülerdir. Mermeriyle ünlü Dokimeion (İşçehisar) Roma döneminde lahit atölyelerinin olduğu bir merkezdi ve zamanla burası bir lahit ekolü oluşturdu. Yazıya konu olan bu lahit teknik açıdan dokimeion lahdi olarak da anılmakta. M.S 265-270 yılları arasında 2,47m uzunluğunda, 1,22m genişliğinde ve 1,20m yüksekliğinde yapılmış Antakya lahdi. Bunlar işin ölçüsü ve tekniği. Onu bunu geçelim de lahdin üstüne öyle figürler oyulmuş öyle bir ikonografi yerleşmiş ve bunların tamamı en küçük ayrıntıya kadar mermere öyle bir işlenmiş ki ölesi ve o an o lahte girip kaybolası geliyor insanın. Sanatla yaşayıp sanatla ölmüş olmalı antik devrin kalburüstü insanı.

Lahit, aristokrat bir aileye ait. Yetişkin bir kadın, yetişkin bir erkek ve genç bir kıza ait kemikleri içinde saklamakta. Ayrı bir bölümde ise lahdin içinden çıkarılmış bilezik, altın kolye, düğmeler ve üç adet altın sikke sergilenmektedir. Sikkelerin üçü de ölüerın çene kısmından çıkarılmıştır. Antik çağın bir diğer ölü geleneği de merhumların dil altlarına altın konularak defnedilmesidir. Lahdin yüksekçe kapağı üzerine; yana doğru uzanmış dökümlü kıyafet gitmiş bir erkek, bir kadın, iki çocuk, bir at ve bir kuş figüründen oluşan heykel topluluğu yer alıyor. İnsan figürlerinin yüzleri betimlenmemiş. Alt bölümün yani sandığın üst kenarlarında aslan ve boğa mücadele sahnesi yer alırken ölen kişilerin vasiyetine göre kendi tasvirleri de lahte işlenebiliyor. Dikkatimi çeken o çarpıcı eros figürünü araştırdığımda ölen çiftin mutlu ve huzurlu bir evliliği olduğunu bu sebeple de aşk meleği erosun lahde işlendiğini öğreniyorum. Ne güzel diyorum

içimden mutluluklarını ölümsüzleştirmişler. Ön dar yüze gelindiğinde yer altı tanrısı hades çıkıyor karşıma. Ölülere bu dünyadan diğer tarafa götüren tanrı. Hadese giden kapının önünde bir altar ve altarda bir kurbanın başında yer alan erkek figürü ise ateşi canlı tutmaya çalışıyor. Belli bir ikonografik dizim içinde yer alan sahnelerden bazıları şöyle sıralanmış; av sahneleri, hayvan mücadeleleri, aristokrat aileyi belirtmek için her bireyin aynı el parmaklarının özel işaretle betimleri ve en son veda sahnesi yer alıyor. Erostan sonra oldukça etkilendiğim bu sahnede sırasıyla figürlerin; gençliği, olgunluğu ve yaşlılığı temsil edilmekte. Oysa ölenlerden biri genç kız, ikisi çocuk. Onlar olduğu gibi yahut yaşayabildikleri kadar yer almışlar lahit yüzeylerinde. Ölümün ezelden beri beklenmedik, bilinmedik, ölçülemez ve adaletsiz bir yanı var hiç şüphesiz. Kesinliği olan tek şey, bir gün hepimizin öleceği gerçeği.

En fazla ne kadar yakın olunursa o kadar yaklaşıyorum lahte ve rahat uyuyun deyip tüm diğer lahitlerin sergilendiği salona dönüyorum. Kutsal müze ışığı altında lahit salonunun büyük duvarındaki bordo panoda yer alan büyük harflerle yazılmış ünlü bir söz beynimde kalıcı yerini alıyor:

Omnia Mors Aequeat.

Ölüm her şeyi eşit kılar.

Bu söz Romalı düşünür ve devlet adamı Seneca'ya ait.

Lahitlerde yatanlar da o lahitler için mermer ocaklarında ter dökmüş işçilerde şimdi eşitler, çünkü ölümler.

Bunun üstüne söz yok derken diğer bir Roma sözü geldi aklıma:

Ars Longa Vita Brevis.

Hayat kısa, sanat uzun.

O zaman kalıcı olan tek şey mermerlere nakşolmuş sanatlar.

Mart 2021

Antakya

SANATIN KADIN SESLERİ HAZİRAN 2026

Hazırlayan: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar kıymetli takipçilerimiz. Yazın sıcaklığını iyiden iyiye hissetmeye başladığımız bu günlerde yine kadınların üretimlerinden sanat dünyasına yansıyanlara yer veriyoruz köşemizde.

Önce Başlıklar:

- Yaşam Hakkı Savunucusu Ve Aktivist Emel Yıldız Yaşamını Yitirdi
- Fatmagül Berktaş'a Kadın Hakları Ödülü
- Yarının Kadın Yıldızları Sahnede
- 'Kadın Akli Erkek Akli' Prömiyer Yapıyor
- 29. Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali Sona Erdi: Fipresci Ödülü'nü Yo, Aşk Asi Bir Kuştur Kazandı
- Psikeart 100. Sayısını "Kadına Psikolojik Bakış Ve Sinema" Sempozyumuyla Kutluyor
- Kızılık Şerbeti Dizisinin Oyuncusu Ece İrtem Hayatını Kaybetti

Yaşam Hakkı Savunucusu Ve Aktivist Emel Yıldız Yaşamını Yitirdi

Oyuncu, köşe yazarı ve hayvan hakları savunucusu 'Panter Emel' lakabıyla bilinen Emel Yıldız yaşamını yitirdi.

85 yaşındaki Emel Yıldız'ın acı haberini oyuncu Tuna Arman, sosyal medya hesabından duyurdu. Bir dönem Yeşilçam'da sinema oyunculuğu da yapan Yıldız'ın 40 gün önce de kızı Elif Sofya'yı kaybettiği öğrenildi. **Emel Yıldız**, 18 Mayıs 1941 tarihinde Bulgaristan'ın Rusçuk kentinde dünyaya geldi. Genç yaşta adım attığı sanat dünyasında sergilediği yetenekle dikkat çeken **Yıldız**, sinema kariyerine 1959 yılında "**Feryat**" filmiyle başladı. Yeşilçam'da oyunculuk ve köşe yazarlığı yapan ünlü isim, asıl büyük mücadelesini sokak hayvanları için başlattı. Türkiye'de henüz hayvan hakları yasası, dernekleri veya toplumsal bir kamuoyu bilinci oluşmamışken Emel Yıldız tek başına mücadele etti. Televizyon ekranlarında, gazete köşelerinde ve sokak eylemlerinde sert tutumu nedeniyle halk arasında ve medyada kendisine "**Panter Emel**" lakabı takıldı.

Fatmagül Berktaş'a Kadın Hakları Ödülü

Siyaset bilimci ve yazar [Fatmagül Berktaş](#), Prestige Uluslararası İlişkileri Geliştirme Platformu tarafından verilen 2026 Yaşama Değer Katanlar Ödülleri kapsamında Kadın Hakları Ödülü'ne layık görüldü. [Ödül](#) töreninde konuşan Berktaş, kadın hakları mücadelesinin sürekliliğine dikkat çekerek, "Kadın hakları mücadelesi hiç bitmeyen bir süreçtir. Çünkü en kolay geri alınabilen, en kırılabilir haklar her zaman kadın haklarıdır. Bugün bunu Türkiye'de somut olarak yaşıyoruz" dedi.

Kadınların hakları için mücadeleyi sürdürdüğünü vurgulayan Bertay, "Bu mücadele sadece kadınların meselesi değildir. Kadın haklarını korumak ve geliştirmek; eşitlik ve özgürlük mücadelesinin, yani demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ne yazık ki toplumun önemli bir kesimi, özellikle erkekler bunun yeterince bilincinde değil" ifadelerini kullandı.

Yarının Kadın Yıldızları Sahnedeydi

İstanbul Müzik Festivali'nin Türkiye Sınayi Kalkınma Bankası (TSKB) desteğiyle dokuz yıldır hayata geçirdiği, "Yarının Kadın Yıldızları: Genç Kadın Müzisyenler Destek Fonu" bağlamında düzenlenen Yarının Kadın Yıldızları konseri festival kapsamında 17 Haziran akşamı Süreyya Operası'nda gerçekleşti.

Bu yıl destek alan, çoğu eğitimlerini yurtdışında sürdüren, ödüller kazanan 18 kadın yıldızdan 12'si konserde yeteneklerini sergilediler.

Onlara bu yıl mentorluk eden flüt sanatçısı, MSGSÜ İstanbul Devlet Konservatuvarı öğretim üyesi Aslıhan And Say da genç yıldızlar Ece Canay (keman), Berin Gökçe İlhan (çello), Elif Spor (piyano) ile birlikte C. P. Emanuel Bach'ın "**Flüt, Keman ve Sürekli Bas için Üçlü Sonat**" eserini seslendirdi. Destek alan tek kompozisyon öğrencisi Nisan Dikeçligil'in "**Obua, korno ve piyano için yeni eser, Asteria**" eserinin ilk seslendirilişini İlayda Afşar (obua), Defne Erkan (korno), Elif Spor (piyano) üçlüsü yaptı.

Müzik eğitimine korno ile başlayan Dikeçligil, bestecilik eğitimini Prof. Hasan Uçarsu, müzik teorisi eğitimini Doç. Dr. Ali Yunus Gencer ile MSGSÜ Devlet Konservatuvarı'nda sürdürüyor.

Konseri gururla izleyen TSKB Genel Müdürü Ozan Uyar, "Kapsayıcı ve sürdürülebilir bir geleceğin inşasında kadınların hayatın her alanında eşit fırsatlara sahip olmasını desteklemeyi öncelikli sorumluluklarımızdan biri olarak görüyoruz" diyerek konseri heyecanla izleyen küçük piyanist Asel Duru ile birlikte yıldızlara plaketlerini sundu.

'Kadın Aklı Erkek Aklı' Prömiyer Yapıyor

Kadınlar ne düşünüyor, erkekler ne anlıyor? Tiyatro Ak'la Kara'nın yeni oyunu "**Kadın Aklı Erkek Aklı**", kadın-erkek ilişkilerini mizahi bir bakış açısıyla sahneye taşıyor.

Uyarlama ve yönetmenliğini Savaş Özduval'ın üstlendiği yapım, ilişkilerin en tanıdık anlarını skeçler, stand-up performansları ve müziklerle harmanlayarak seyirciyle buluşturuyor. 29 Haziran Pazartesi günü Trump Sahne'de prömiyeri gerçekleşecek oyunun kadrosunda televizyon ve tiyatro dünyasının sevilen isimleri **Elçin Afacan, Yağmur Ün, Fatma Tezcan, Özgün Karaman, Sertan**

Erkaçan ve Kerem Poyraz Kayaalp yer alıyor. Kadın ve erkek ilişkilerinin gündelik hayatta karşılaşılan yönlerini sahneye taşıyan “**Kadın Akli Erkek Akli**”, izleyicilere hem eğlenceli hem de düşündürücü bir seyir deneyimi sunuyor. Farklı karakterler ve olay örgüleri üzerinden ilerleyen oyun, kadın ve erkeklerin birbirlerine dair beklentilerini, önyargılarını ve iletişim biçimlerini mizahın diliyle ele alıyor.

Yaklaşık iki saat süren yapım, seyirciyi yalnızca izleyen değil, anlatılan hikâyelerin içinde kendinden parçalar bulabilen bir konuma taşıyor. Günlük yaşamdan beslenen anlatımıyla dikkat çeken oyun, ilişkilerin evrensel dinamiklerini sahneye taşıyarak her yaştan izleyiciye hitap ediyor.

29. Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali Sona Erdi: Fipresci Ödülü'nü Yo, Aşk Asi Bir Kuştur Kazandı

Uçan Süpürge Vakfı'nın düzenlediği 29. Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali, Kült Kavaklıdere Sineması'nda gerçekleşen törenle sona erdi. Festivalin Her Biri Ayrı Renk başlıklı yarışmalı bölümünün Uluslararası Film Eleştirmenleri Federasyonu (FIPRESCI) Ödülü'nü Anna Fitch and Banker White'in yönettiği Yo, Aşk Asi Bir Kuştur kazanırken, Enki'nin izleyici oylamalarına göre belirlediği film ise Lucia Murat'ın Yaşadığını Görmek Ne Güzel filmi oldu. 2-7 Haziran tarihleri arasında "Çiçek mi dediniz?" temasıyla düzenlenen festival, Kült Kavaklıdere Sineması, Etimesgut Belediyesi 100. Yıl Cumhuriyet Kültür Merkezi ve Mamak Belediyesi Muhsin Ertuğrul Sahnesi'nde gösterimlerini gerçekleştirdi. Ankara Büyükşehir Belediyesi, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Çankaya Belediyesi, Etimesgut ve Mamak Belediyeleri ile TBWA festivalin destekçileri arasında yer aldı. Programda ülkelerinden filmler gösterilen Institut Français de Turquie, Kanada ve Brezilya Büyükelçiliği de festivale destek veren kurumlar arasında yer buldu. Festivalin kapanış töreni Kült Kavaklıdere Sineması'nda yapıldı. Kapanış gecesi yoğun ilgiyle karşılandı. Kadın emeğini ve dayanışmasını görünür kılan yapısıyla hem kültürel hem de toplumsal hafızada yer edinecek güçlü bir başlangıca sahne olan gece, festival tanıtım filmi kadın hareketinden Avukat Hülya Gülbahar'ın yazdığı festival metninin ünlü oyuncu Tilbe Saran tarafından seslendirildiği klibin gösterimiyle başladı. Festival, film gösterimleri ile birlikte birçok panel, söyleşi ve ustalık sınıfına da ev sahipliği yaptı. Uçan Süpürge Vakfı Başkanı Ayşe Ürün Güner'in konuşmasının ardından, festival süresince desteklerini esirgemeyen basın ve hizmet sponsorlarına teşekkür plaketleri verildi. Festival süresince etkinliklerin görünürlüğünü artıran, kadın odaklı haberciliğe alan açan ve kamuoyunun festivale olan ilgisini büyüten sponsorlar gecede alkışlarla sahneye davet edildi. Uçan Süpürge Vakfı, bu iş birliklerinin yalnızca bir sponsorluk değil, aynı zamanda kadınların hikâyelerini görünür kılma mücadelesine ortaklık anlamı taşıdığını vurguladı.

Kapanış töreninde, yaşamını yitiren Marjane Satrapi anısına bir video gösterimi de gerçekleştirildi. Ardından konuşan FIPRESCI jürisi üyelerinden Ece Vitrinel, Satrapi için "Herkesin kafasına kazınan imgeler yarattı. Bu az sayıda sanatçının erişebildiği bir seviye. Bu nedenle hiçbir zaman unutulmayacak." ifadelerini kullandı. Gecenin devamında takdim edilen büyük ödül olan FIPRESCI Ödülü, "Yo, Aşk Asi Bir Kuştur" filmine verilirken, ödülün daha sonra filmin yönetmenlerine gönderileceği belirtildi. Mısır'dan Omnia Adel, Fransa'dan Nadia Meflah ve Türkiye'den Ece Vitrinel'den oluşan FIPRESCI Jürisi, Yo (Love is a Rebellious Bird) filmine verdikleri ödülün gerekçesini şu sözlerle açıkladı: "FIPRESCI Jürisi, sinemaya bir hatırlama/anma biçimi olarak saygı duruşunda bulunma yeteneğini takdir ederek ve anıların kendilerine ait bir yaşamı olduğunu kanıtlaması sebebiyle Yo (Aşk Asi Bir Kuştur) filmini ödüle layık görmüştür. Samimi bir belgesel ile sinematik bir düşsel anlatı arasında gidip gelen film, Yo'nun son anlarını Anna'nın kendi anlarından yaratarak kurduğu dünyalarla iç içe geçiriyor. Çağları ve kıtaları aşan hikayeler aracılığıyla, kendi özgürlüğünün rehberliğinde ehlileştirilemez/boyun eğmez bir kadının sesi yükseliyor. Geçmiş ve bugün birleştikçe, yaratım süreci yasın dönüştüğü ve aşkın akmaya devam ettiği bir buluşma yerine dönüşüyor." Dinletilerin ve sunumların ardından, festival süresince özveriyle çalışan gönüllü ekip sahneye davet edilerek kendilerine katkılarından dolayı teşekkür edildi.

Psikeart 100. Sayısını “Kadına Bakış Ve Sinema” Sempozyumuyla Kutluyor

Psikeart dergisi, 100. sayısı kapsamında düzenleyeceği sempozyumda psikoloji, psikiyatri, sinema, edebiyat ve felsefe alanlarından isimleri bir araya getiriyor.

İki gün sürecek etkinlikte [kadın](#) temsilleri, toplumsal cinsiyet, şiddet, travma ve sinemadaki kadın karakterler farklı disiplinlerin katkısıyla ele alınacak.

27-28 Haziran tarihlerinde Beyoğlu Belediyesi Bilim Beyoğlu toplantı salonunda gerçekleştirilecek olan Psikeart 100. Sayı Sempozyumu'nun teması “Kadına Psikolojik Bakış ve Sinema” olarak belirlendi.

Etkinlik, psikoloji ve psikiyatri ile sinema arasındaki ilişkiyi kadın temsilleri üzerinden tartışmaya açacak. Psikesinema Genel Yayın Yönetmeni Prof. Dr. M. Emin Önder, sempozyumun amacının sinemanın anlatma, psikolojinin ise anlama çabasını ortak bir düşünsel zeminde buluşturmak olduğunu belirtiyor.

Önder, sinema ile psikoloji arasındaki etkileşimin insanı ve insan ruhunu anlamada önemli bir alan açtığını vurguluyor.

İki gün boyunca sürecek programda psikiyatri, psikoloji, sinema, edebiyat ve felsefe alanlarından çok sayıda akademisyen, araştırmacı, yazar ve sanatçı yer alacak.

Sempozyumun ilk gününde “Kadın ve Şiddet”, “Kadına Ayna Tutmak” ve “Edebiyattan Perdeye Kadınlık Halleri” başlıklı paneller düzenlenecek. Kadın cinayetleri, mobbing, gaslighting, Stockholm Sendromu, kadın kimliğinin gelişimi, Jung ve Freud’un kadınlık üzerine yaklaşımları ile kadınların toplumsal ve kültürel temsilleri tartışılacak.

İlk günün konferans bölümünde yazar Mine Söğüt, “Türkiye’de Kadın İmgesi” başlıklı konuşmasıyla katılımcılarla buluşacak.

Program kapsamında ayrıca 1944 yapımı Gaslight gösterilecek ve filmin ardından değerlendirme oturumu gerçekleştirilecek.

Sempozyumun ikinci günü ise sinema tarihinin önemli kadın yönetmenleri ve kadın karakterleri odağına alıyor.

Gazeteci Tuğçe Çelik’in Yeşim Ustaoglu sinemasındaki kadın temsillerini ele alacağı panelde, ayrıca Luis Buñuel, Federico Fellini ve Agnès Varda sinemasındaki kadın karakterler farklı konuşmacılar tarafından değerlendirilecek. Belgesel sinemada kadın temsilleri de yönetmen Bingöl Elmas tarafından ele alınacak.

İkinci günün öne çıkan bölümlerinden biri de “Agnès Varda Sinemasına Psikolojik Bir Bakış” paneli olacak.

Kaygı, ölüm korkusu, yalnızlık, sosyal izolasyon, travma, baş etme mekanizmaları ve toplumsal bellek gibi temalar Varda’nın sineması üzerinden tartışılacak. Program kapsamında Varda’nın başyapıtları arasında gösterilen Cléo from 5 to 7 filminin gösterimi de gerçekleştirilecek.

Etkinlikte ayrıca “Kadın yok!!!” başlıklı konferans, müzik dinletisi ve film değerlendirme oturumları da yer alacak. Psikeart, sinema ve psikoloji üzerine düşünen, yazan ve tartışmak isteyen herkesi ücretsiz olarak düzenlenen sempozyuma davet ediyor.

Kızılıık Şerbeti Dizisinin Oyuncusu Ece İrtem Hayatını Kaybetti

[Kızılıık Şerbeti](#) dizisinde hayat verdiği Işıl rolüyle akıllarda yer eden **Ece İrtem** [hayatını kaybetti](#). 35 yaşındaki oyuncunun evinde sabah saatlerinde kalp krizi sonucu yaşamını yitirdiği öne sürüldü. İrtem’in avukatı Uğur Gökkoyun sosyal medyadan bir açıklama yaptı. Açıklamada, "Müvekkilim Ece İrtem bugün saat 12.00 sıralarında vefat etmiştir. Olay kendi evinde annesi ile birlikte olduğu sırada gerçekleşmiştir. İlk belirlemelere göre kalp krizinden dolayı vefat ettiğini

düşünmekteyiz. Soruşturma devam etmektedir. Kesin sonuç otopsi raporu ile açıklığa kavuşacaktır. Otopsi raporu açıklandığında kamuoyuna ayrıca bilgi verilecektir. Ailesine ve tüm sevenlerine baş sağlığı dileklerimi sunuyorum" ifadeleri kullanıldı.

ECE İRTEM KİMDİR?

Ece İrtem 1991'de Sivas'ta dünyaya geldi.

Çocukluk dönemini Sivas'ta geçiren Ece İrtem ilk, orta ve lise öğreniminin ardından Yaşar Üniversitesi Opera / Şan Ana sanat Dalı Bölümünden mezun oldu. İlköğretim döneminde ise lisanslı koşuculuk yaptı. Ece İrtem Oyunculuk kariyerine ilk adımını 2014'te Kaçak Gelinler dizisi ile attı. Ardından çok sayıda dizide rol aldı. En son Kızılıcak Şerbetinde oynadı. Ece İrtem'in cenazesi Kuşadası'nda toprağa verildi.

Gelecek sayımızda sanata ve kadına dair ne varsa yeniden sizlerle paylaşmak üzere umutla kalın.

22.06.2026

DENEYİMLEDİKLERİM

DİKİŞ KUTUSUNDAKİ MAKARA İPLİKLERİ DOLAŞTIĞINDA NE YAPIYORSUNUZ

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

Eminekamci@hotmail.com

Dikiş kutunuzdaki ipliklerin birbirine dolaştığını fark ettiyseniz, tam da bunun için bir çözüm önermek istiyorum: Makaralarınız açılmasın diye, iplik ucuyla makara kısmına minik bir bant yapıştırmanızdır. Ben bu sorundan sık sık yakındığım halde, bir çözüm bulamıyordum. Sonunda bu çözümü bir şekilde öğrenince, sizlerle de paylaşmak istedim.

Ufak tefek ipleri saklamak ya da kuşaklarınızın, kemerlerinizin düzgün kalmasını istiyorsanız, minik paket lastiklerini kullanmanız yerinde olacaktır.

Evinizde ya da iş yerinizde, çalışmaya yoğunlaşmak istediğinizde, beyninizin pırıl-pırıl berrak durumda olması için iki üç ceviz yemenizi, neskafe veya Türk kahvesi içmenizi öneririm. Ben denedim, bu çok işe yarıyor. Bu arada, açlıktan şikâyetiniz olursa, bir adet haşlanmış yumurtayı da

ekmeksiz tüketebilirsiniz. Aksi halde, fazla yemek tüketmek, kan dolaşımını yavaşlatacağından, beyninizin çalışması da o denli ağırlaşacaktır.

Yukarıdaki önerilere destek olması amacıyla, 4+4+4kuralını uygulayarak nefes egzersizini de yapmayı ihmal etmemelisiniz. Dörde kadar sayarken nefesinizi alın ve dört saniye tuttuktan sonra da nefesinizi dört saniyede bırakın. Böylelikle hem beyniniz yine berrak olmaya devam edecek hem de kısa zamanda kendinizi sakinleştirebileceksiniz.

Şimdilik bu kadar.

Başka paylaşımlarda buluşmak dileğiyle. Umutla kalın.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

İKİ ÇIKMAZ SOKAK HİKAYESİ

YAZAN: Yasemin YATKIN

Çıkılması kadar inilmesi de zor bir yokuşun alt kısmında idi Maviye Çalan Mor Sümbül Çıkmazı. Adını, bu sokaktaki balkonlarda mis gibi kokan sümbüllerden almıştı. Yılın sadece mayıs ayında, çok kısa süre açan bu çiçeklerin, tamı tamına yüz elli yıldır bu çıkmazı adlandırması çok manidardı.

Yokuş, iki yanından aşağıya doğru sıra-sıra inen dükkanlarla, bir ağzın içindeki dişleri andırıyordu. Dükkanlarının önünde oturup, çayını yudumlayıp, sigarasını tütürerek ineni çıkanı seyretme ve dedikodu yapma geleneği hâlâ devam ediyordu burada. Ah! şu erkekler, dış görünüşleriyle ne kadar ketum görünseler de aslında kadınlardan daha dedikoducuydular kendi aralarında. Hem de en acımasızından.

Kim sokağa girmiş, kim çıkmış, nasıl çıkmış, çıkmamış, elinde ne varmış, yüzünde ne varmış...

Yokuştan aşağıya inenlerden çok yukarıya çıkanları seyretmek, bilhassa kadınların arkasından bakmak, hatta bakakalmak en büyük keyfiydi bu küçük esnafın.

Aşağıya inen kadınlar, ayaklarının ucuna basar, yukarıya çıkarlarsa inadına-inadına topuklarına. Yine aşağıya inen kadınların dizlerinden aşağıya doğru uzar, çıkarlarsa kısalırdı etek boyları. O yüzden bu esnaf, kimin bacakları güzel, kimin selüliti var, kim dantel giyer, kimin paçalısı var bilirdi.

***

15 yıl önce taşınmışlardı bu sokağa. Daha önce de yine bir çıkmaz sokaktan gelmişlerdi. Bağrı Yanık Halil Efe Çıkmazı. Uzun isimler koymak adettendi demek ki bu memlekette. Sokağın ismiyle ilintili, erkekleri de birer efeydi hem de en yanığından diğer çıkmazın.

Zaman içinde iyice alışmışlardı yeni sokaklarına. O da diğer kadınlar gibi, her daim iner, çıkardı bu yokuştan giyimine dikkat ederek. Esnafın o anlamlı bakışları altında başını öne eğerek. Korkardı bu baykuşların iş dönüşü bir şeyler fısıldamasından babasının kulağına. Çok yakışıklı ve kibar bir adamdı Nevzat Bey ama bu nezaketiyle tezat oluştururdu siniri. Daha bugüne kadar bir fiske vurmamıştı kızına, keşke vursaydı dedirtirdi o simsiyah göz bebeklerinin ta içinden ateşler saçan bakışlarıyla.

Ne de olsa annesiz büyütmüşdü biricik kızını adamcağız. Mahallenin dulları neyse de evli barklı kadınları da der takıl olmuşlardı her daim yakışıklı Nevzat Bey'e. Sudan sebeplerle evlerine çağırdıkları yetmiyormuş gibi, naylon gecelik ve incecik sabahlıklarla kapıya dayanmışlıkları vardı bu azgın, utanmaz kadınların gece gece. Ama hiçbirine yüz vermemişti kızını düşünerek. Yakışıklı, kibar ve namuslu Nevzat Bey. Namus, şeker gibiydi bazı kadınlar için, fazlası zarar getirirdi. Hatta şu namus denen şeyi, tamamen çıkarıverselerdi hayatlarından daha iyiydi.

Bir keresinde babasının, tebessümü annesine benzeyen şu Mehveş hanıma kaş altından bakışını görmüştü ama bir kez bile selamlaştıklarını görmemişti. Zaten zihinsel engelli oğlu kimseyi yaklaştırmıyordu ki bu nazenin dul kadına.

Babasının korkusu ile esnafın kem bakışı altında, mahalleden çıkıncaya kadar omuzlarında ağır bir yük taşımış gibi yürürken, köşeyi dönüp de otobüse binince o yükten kurtulup önce göğüslerini dikleştirir, yakasını aşağıya çekiştirir, at kuyruğu saçlarını açar ve rujunu tazelerdi Rüksan.

***

Çok güzeldi, neredeyse şeffaflaşmış, porselen gibi bir cildi, annesinden aldığı kırmızıya çalan amber rengi saçları ve saçlarıyla tezat misket büyüklüğünde simsiyah gözleri vardı. Bu güzel yüzü, hokka gibi bir burun ve pembe dolgun dudaklar süslerdi. Bu çıkmaza yeni taşındıklarında Rüksan on beş yaşındaydı ve mahallenin teyzeleri güzelliğini tescil etmek istercesine soru yağmuruna tutarlardı, gözlerini yüzünden ayırmaksızın. Delikanlılar da ayrılmazdı Buharalı Apartmanının karşısındaki bakkalın önünden. Beklerlerdi ki o amber saçlı kız balkondaki sümbülleri sulasın.

Zamanla bakkalın önündeki delikanlı sayısı azaldı. On beş yaşındaki o güzel kız, on beş senedir daha da serpilip güzelleşmişti ama hiçbirine yüz vermemişti bu zaman içinde. Nerden bileceklerdi ki bu meleğin kalbini bir şeytana verdiğini.

***

Şeytan, bir kalbe girmeye görsün, boyundan büyük işler yaptırırdı insana. Rüksan da tam 14 yaşındaydı o şeytanla tanıştığında. Bağrı Yanık Halil Efe Çıkmazı'nın, o kesif kokulu apartmanının önünde, arkadaşlarıyla oturup çekirdek çitlerken görmüştü onu. Asla yakışıklı bir erkek değildi ama şeytan tüyü vardı işte. Adı Ayhan'dı. Sarı dalgalı saçlı, sarı bıyıklı, ince, uzun boylu, vasat bir çocuktur. Sadece baktığında derinliklerine daldığın mavi gözleriyle, bembeyaz ve düzgün dişlerini sergilediği yakıcı bir gülüşü vardı. Daha ilk gördüğü anda âşık olmuştu Rüksan. Ayhan'da ona. Arkadaş vasıtasıyla haberleşmeler gizli buluşmalara dönüşmüştü kısa zamanda, yazık ki bir yıl sürmüştü bu her gün görüşmeler. Çıkmazdakiler de onları izler olmuştu gizli gizli. Dedikodu da almış başını gitmişti. O onurlu Nevzat Bey, dedikodulara artık tahammül edemediği için bir çıkmaz sokaktan diğerine taşınmıştı evini. Kızını da o delikanlıdan kurtarabilmeyi ümit ederek ama yanılmıştı.

Rüksan yeni mahallesine taşınmıştı taşınmasına ama bulduğu bahanelerle her fırsatta aşıyla görüşmeye devam etmişti. Yeni komşular neler olduğunu pek bilmiyordu. Bu gizemli, peri kadar güzel kızın ağır ve kibar davranışları onları hiç şüphelendirmiyordu. Zaten ona bakan, laf atan hiç kimseye de bakmıyor, yüz vermiyordu.

Rüksan, Ayhan'la olan bu aşkını uzun yıllar herkesten sakladığını düşünerek devam ettirmişti. Hatta Ayhan'ın Semra ile evlenmesi bile bu aşkın sürmesine mâni olamamıştı. Semra'nın babasının belediye başkanı olması bu evliliğin sebeplerinden biriydi. Ayhan iyi bir hayat sürmek için Semra'yı seçmiş Rüksan'sız da bir hayat düşünemiyordu. İkiyüzlü bir yaşamı tercih etmişti böylelikle. Eski mahalledeki komşular bu durum yüzünden kim bilir ne kadar acımışlardı Rüksan'a? Güzelliğinin beş para etmediğini söyleyerek belki de gülüşmüşlerdi kendi aralarında.

***

O gün yine Ayhan çağırdığında, babasına eski mahalleden komşularıyla buluşacaklarını söylemişti. Ağır başlı tavıyla, başını öne eğerek çıktı, çıkılması kadar inilmesi de zor olan bu yokuştan. Dedikoducu esnaf, bacalarının güzelliğiyle mest olarak rüzgârda uçuşan eteklerinin ardından bakakalmıştı.

Otobüste saçlarını açtı ve kırmızı elbisesiyle uyumlu rujunu tazeledi. Eski mahallesine geldiğinde tüm güzelliğiyle hazırda Ayhan için.

Bu çıkmaz sokakta 15 yılı geçmişti bir 15 yıl da diğer çıkmaz sokakta diye düşünürken karşı kaldırımında, elinde koca market poşetleriyle çocukluk arkadaşı Elif'i gördü. Rüksan'ı gören Elif, onun güzelliğinden kaçır gibi ve sanki yolunu değiştirmek ister gibi hareket etse de elindeki poşetler buna müsaade etmedi.

“Lanet olsun ne vardı böyle tüm marketi satın alacak” diye söylenirken Elif, Rüksan da ona için-için güldü.

Karşı karşıya gelince de Rüksan bombayı patlattı.

“Ay Elifciğim”

“Ne oldu sana böyle?”

“Balon gibi şişmişsin?”

Sahte öpücüklerle taçlanmış ayaküstü bir sohbet oldu onların ki. Şişmanladığını söyleyerek patavatsızlık yapmıştı Rüksan ama,

“O da balon gibi şişmeseydi ne yapalım.”

Sözlerin ağzından dökülmesiyle, Elif’in o çekik gözlerinde aniden çakan öfke ışığı, içine bir kuşku ve pişmanlık düşürmüştü Rüksan’ın.

İçi cız etti birden. Ayhan için geldiği çok mu belli oluyordu yoksa? Yoksa patavatsızlığının karşı tarafta yansıması mıydı bu?

Zihnindeki kötü düşünceleri hemen kovaladı.

Elif’i atlattıktan sonra en sonunda Ayhan’la buluşacağı kasvetli, boyası eskimiş Simber apartmanına geldi. Şişman birinin zor geçeceği kadar dar bir kapısı vardı.

“Elif mesela” diye düşündü.

“Bu kapıdan imkânsız geçemez.”

Yüzüne bir gülümseme yayıldı. Geçerken içeri girme der gibi kilide takıldı eteği ve takılan iplik, o yoluna devam ettikçe uzadı gitti.

“Hay aksi her şey de bugünü buluyordu.”

“Ne demekti şimdi bu ne anlamı vardı bunun şimdi?”

Bu binayı sadece Ayhan için seviyordu. Bu eski püskü, boyası dökülmüş, kesif kokulu apartmanı. "Biraz daha" diyordu bina onca yaşına rağmen "biraz daha". Dayanıyordu arsızca. Buluştukları ev, bir arkadaşlarına aitti. Bu aşkı ta ilk gününden beri biliyordu Tayfun.

Hiç evlenmemişti. Alt katta yarı zemin bir bekar evi vardı, eşyaları eski, her yeri kirli olan.

Onun yatağında kirli ve eski çarşaflarda yatmak Rüksan’ı üzüyordu ama tek tesellisi Ayhan’la beraber olmaktı. O gün pırıl-pırıl bir yatakta öpüşüp koklaşmak için Tayfun’a da hediye olsun diye yeni nevresim takımı almıştı Rüksan. Heyecanla alt kata indi. Anahtarı her zaman ki yerinden aldı kapıyı açtı ve tekrar yerine koydu. İçeri girdiğinde ağır bir küf kokusu genzini yaktı, hemen mutfağa koştu, camı açtı, sonra da odaya geçip aldığı hediyeği yatağa serdi. Oda şimdi bir şeye benzemişti. Evin kirine inat kocaman manolyalar mis gibi kokular saçıyordu nevresimin içinden.

"Ohh! Mis gibi" dedi.

Etrafı toplarken kapının açıldığını duydu. İçeriye giren Ayhan’dı, koşarak boynuna sarıldı. Doğruca yatak odasına gittiler. Yatağa atladılar ve şehvetle birbirlerini öptüler. Görüşmeyeli çok

kısa bir zaman dilimi olmasına rağmen çok özlemişlerdi. Öpüşürlerken gözleri birden cama kaydı. Hayretler içinde göz göze geldiler.

***

Üst kısımdaki yarım pencereden, gelen gidenin bacaklarından başka bir şey gözükmezken, bugün gördükleri şey onları şaşırtmıştı.

Seksenine merdiven dayamış Hasibe teyzenin, pazar arabasına ayağını dayadığı için aşağıdan görünen kırmızı külotu. Birbirlerine bakıp kıkırdadılar. Artık menopoza girmiş ve muayyen günleri çok geride kalmış bu tonton teyzenin, neden kırmızı dantel külot giydiğine bir anlam veremediler, hatta ve hatta uzun don giymesi gereken bir kadının küçücük bir donla gezmesi daha da anlamsızdı onlar için.

Güldüler, çok güldüler.

Bu kadar gülmek hayra alamet değildi. Birden kapı çaldı. Birbirlerine baktılar. Kimseyi beklemiyorlardı ki.

Kapı gözetleme deliğinden de bir şey görünmüyordu.

“Kahretsin” dedi Ayhan.

“Bu evde de her şey eski. Kapı deliği bile.”

***

Ayhan'ın kapıyı açmasıyla karısı Semra'nın içeri dalıp Rüksan'ın saçlarına yapışması bir oldu. Ağza alınmayacak sözler sarf edip, bağırarak bütün apartmanı başına topladı. Bütün apartman da bütün mahalleyi tabii ki.

Elif, Rüksan'dan intikam mı almıştı yoksa?

“Sen misin şişmişsin diyen?”

“Oh! Olsundu.

Şişmanlığının bedelini, Rüksan ve Ayhan'ı Semra'ya şikâyet ederek ödetmişti Elif.

Rüksan'ın içi yine cız etti. O hain gözlerde ki intikamı o anda görmüştü ama hayatı boyunca aşkı tatmamış bir insandan bundan başka daha ne beklenirdi ki.

"Ya babam öğrenirse" diye düşündü.

Kalbinde bir cız daha hissetti.

Rüksan, kötü düşüncelerden sıyrılamıyor, bütün gücüyle kırık kalbinin çırpınımlarını durduramıyordu. Semra'nın elinden birden kurtulup, aklında babası, utanç içinde hızla merdivenleri çıkıp, çatıya ulaştı.

***

O anda Elif'in gözlerinden bir ışık daha geçti keyifle aşağıdan yukarıya bakarken.

Ayhan ve bütün eski komşular korkulu gözlerle bakıyordu yukarıya, Rüksan'a.

Hatta Rüksan'ın kırmızı elbisesinin altından gözüken kırmızı dantel külotuna.

06 Kasım 2016
İSTANBUL

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

YAZAN: Yasemin YATKIN

İYİ HALDEN HALLİCE

Köşede belirdi adam.
Elinde bir Sinan.
Kadının gözünden,
Geçmiş geçti an be an.
Korktu kadın baktı,
Parlayan bıçağa.
Aklı kızındaydı.
O da mı dönüşecekti bir kınalı kuzuya?
Vücudu sırlıslam oldu terden.
Buz gibi havaya yağmen.
Artık ne gelirdi elden.
Yaşarsa yüzü bozulmamalıydı.
Ne yapsın işte!
Kadın yine kadındı.
Sakladı yüzünü elleriyle perdeleyerek.
Adam tam,
Yirmi yedi darbe vurdu gerinerek.
27 yaşında, yirmi yedi bıçak darbesi.
Bugün onun doğum günü.
Bıçak darbeleri, doğum günü hediyesi.
Kadın kırmızı severdi de bu kadarı fazlaydı.
Beyaz giyememişti kadın hiç

Ama gözü yine aldaydı.

Yığıldı, oluk-oluk akan kırmızının içine.

Al al içinde, kadın allar içinde.

Yaşamak bir umuttu.

Evlendiğinden beri yaşamayı unuttu.

İyi ki oğlum olmadı dedi gözleri kapanırken

Keşke kızım da olmasaydı dedi

Ona üzülrken.

Kapandı gözleri usul usul.

Bu adama ne yapacaktı ki;

Kanun ve usul.

Lanet olsun o bıçak tutan ele.

Çevirdi bir güzel tazeyi

Kurumuş, kıpkırmızı bir güle...